

Riksdagens protokoll

2009/10:71

Tisdagen den 9 februari

Kl. 13.00 – 15.56
18.00 – 19.35

Protokoll
2009/10:71

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 2 och 3 februari.

2 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Agneta Berliner* (fp) av sagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden

Andre vice talmannen meddelade att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Nina Lundström* som suppleant i EU-nämnden.

Andre vice talmannen förklarade vald till

suppleant i EU-nämnden
Nina Lundström (fp)

4 § Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott

Från sammansatta utrikes- och försvarsutskottet hade följande promemoria inkommit:

Sammansatt utrikes- och försvarsutskott

1 bil.

Utrikesutskottet och försvarsutskottet har jämlikt riksdagsordningen 4 kap. 8 § i separata beslut den 21 respektive den 26 januari 2010 överenskommit att genom deputerade i sammansatt utskott gemensamt bereda propositionen 2009/10:84 *Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina insats utanför Somalias kust (Operation Atalanta)*.

Till deputerade och suppleanter i det sammansatta utskottet har utsetts de i bifogade förteckning upptagna riksdagsledamöterna.

Det sammansatta utskottet, som benämns Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU), har vid konstituerande sammanträde den 4 februari 2010 utsett följande presidium:

Anders Karlsson (s), ordförande

Göran Lennmarker (m), vice ordförande

Stockholm den 4 februari 2010

Martin Brothén

Ingemar Wahlberg

Tf. kanslichef utrikesutskottet

Kanslichef försvarsutskottet

Bilagan hade följande lydelse:

Ledamöter och suppleanter i sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU)

Ur utrikesutskottet

Ur försvarsutskottet

Ledamöter

Urban Ahlin (s)

Carina Hägg (s)

Kent Härstedt (s)

Göran Lennmarker (m)

Gustav Blix (m)

Holger Gustafsson (kd)

Hans Linde (v)

Suppleanter

Kenneth G Forslund (s)

Kerstin Engle (s)

Carin Runeson (s)

Anne-Marie Pålsson (m)

Christian Holm (m)

Mats Sander (m)

Kerstin Lundgren (c)

Cecilia Wigström (fp)

Rosita Runegrund (kd)

Max Andersson (mp)

Ledamöter

Anders Karlsson (s)

Peter Jonsson (s)

Åsa Lindestam (s)

Rolf Gunnarsson (m)

Karin Enström (m)

Nils Oskar Nilsson (m)

Staffan Danielsson (c)

Allan Widman (fp)

Else-Marie Lindgren (kd)

Peter Rådberg (mp)

Suppleanter

Michael Hagberg (s)

Peter Jeppsson (s)

Inger Jarl Beck (s)

Isabella Jernbeck (m)

Rolf K Nilsson (m)

Kjell Eldensjö (kd)

Gunilla Wahlén (v)

Promemorian lades till handlingarna.

5 § Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 11 februari kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Socialminister Göran Hägglund (kd), statsrådet Cristina Husmark Perhsson (m), statsrådet Gunilla Carlsson (m), finansminister Anders Borg (m) och försvarsminister Sten Tolgfors (m).

Andre vice talmannen meddelade

att *tisdagen den 16 februari kl. 13.00* skulle information lämnas om resultatet av det svenska ordförandeskapet och om Europeiska rådets möte den 11 februari samt

att *tisdagen den 22 juni kl. 13.00* skulle information lämnas om Europeiska rådets möte den 17 och 18 juni.

7 § Svar på interpellationerna 2009/10:131 och 133 om förtroendet för näringsministern

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Mot bakgrund av statens ägande i Vattenfall AB har Patrik Björck och Peter Hultqvist ställt ett antal frågor i två interpellationer till statsministern. Statsministern har överlämnat interpellationerna till mig.

I samband med det strategiarbete som vi genomförde tillsammans med Vattenfalls styrelse kommunicerade jag på Vattenfalls bolagsstämma 2009 ägarens prioriteringar. Vattenfall ska fokusera på lönsamhet och konsolidering, Vattenfall ska ta en ledande roll i arbetet för att nå EU:s klimatmål 2020 och Vattenfall ska stärka och bygga sitt varumärke.

Den senaste tidens utveckling med bland annat stillastående kärnkraftverk och höga elpriser visar på behovet av ett tredje ben i elförsörjningen. Därför måste vi snabba på utbyggnaden av det förnybara för att minska otryggheten i elsystemet. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att Vattenfall verkar på en konkurrensutsatt marknad, och att svenska folket som ägare förväntar sig en avkastning på sitt kapital. Investeringar i förnybar energi måste vara lönsamma.

Allt detta är frågor som vi har haft i kammaren tidigare, bland annat i aktuell debatt den 20 november 2009. Det blev då tydligt att regeringen står för en affärsmässig styrning av Vattenfall där ägarna anger ramarna för verksamheten och där investeringar i olika energislag, inklusive förnybart, utgör en naturlig del för att uppnå lönsamhet. Motsatsen, som representanter för den tidigare socialdemokratiska regeringen med dess stödpartier framför, är den otydliga politiska styrning som Riksrevisionen kritiserat och som leder till målkonflikter för bolaget och utebliven nytta för svenska folket.

Anf. 2 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Det är dock ett svar som egentligen ställer fler frågor än det svarar på.

För det första kan man fundera lite grann på det som inledningsvis står i svaret, nämligen: "Mot bakgrund av statens ägande i Vattenfall AB har Patrik Björck och Peter Hultqvist ställt ett antal frågor ..." Det är helt korrekt. Men det framgår inte alls i svaret vad det är för sorts frågor vi har ställt. Vi har ställt frågor till statsministern om statsministerns förtroende för näringsministern, och vi kommer inte ens i närheten av ett svar på de frågorna. Man är tvungen att dra lite egna slutsatser om vad det kan

spegla. Hur ska man läsa mellan raderna för att förstå detta svar eller icke-svar?

Om det nu är så att statsministern har överlämnat svaret på interpellationen till näringsministern kanske statsministern också har överlämnat några riktlinjer om vilket sorts förtroende han har för näringsministern. Eftersom det inte på något sätt framgår att det finns något förtroende från statsministern måste man förstå svaret antingen som att han inte har något förtroende, som att han har ett svagt förtroende eller i alla fall som att han har ett förtroende av den kapacitet och kvalitet att han inte har lust att diskutera det offentligt. Om statsministern hade haft ett verkligt förtroende för näringsministern hade han naturligtvis skickat med det i svaret.

Sedan finns det all anledning att fundera över varför statsministern inte står här själv. Att inte följa den riksdagsordning vi har är något av en tendens i dessa interpellationsdebatter. Jag har konstaterat det tidigare, och jag kan konstatera det igen: Regeringen i allmänhet och statsministern i synnerhet är inte beredd att följa de spelregler som finns och som har lagts fast i riksdagsordningen av denna kammare. Bara häromveckan konstaterades i ett enhälligt antaget betänkande från konstitutionsutskottet att interpellationer inte ska överlämnas på det sätt som nu har skett. Det kanske dock är någonting vi får lära oss att leva med, men jag vill bara ha sagt att det hade varit betydligt intressantare att få debattera detta med statsministern och få honom att svara och ta en debatt om det som har hänt.

Självklart sker detta mot bakgrund av statens ägande i Vattenfall, men i svaret verkar det inte som att det finns någon som helst komplikation; det verkar som att det inte hände någonting förra hösten. Det verkar över huvud taget inte ha uppstått några som helst problem kring statens ägande av Vattenfall, för det framkommer inte heller av interpellationssvaret. Det blir väldigt svårt att fortsätta debatten när man är tvungen att läsa mellan raderna och försöka tolka denna typ av svar.

Vi kan dock gå tillbaka, ge näringsministern en chans och hoppas att hon ändå hade en briefing med statsministern innan hon övertog svaret. Om vi återgår till de frågor som denna interpellationsdebatt faktiskt skulle gälla var frågan från min sida: ”Avser statsministern att vidta några åtgärder med anledning av regeringens hantering av Vattenfall?” Peter Hultqvists frågor var: ”Vilka åtgärder avser statsministern att vidta i förhållande till näringsministern med anledning av händelseutvecklingen kring det statliga bolaget Vattenfall? Har statsministern fortsatt förtroende för näringsministern?”

Det är de frågor som är ställda och som det skulle vara intressant att få svar på i denna interpellationsdebatt.

Anf. 3 ANDRE VICE TALMANNEN:

På grund av meningsyttringar från läktaren får jag be Patrik Björck att pausa ett ögonblick och fortsätta när det återigen är lugnt i kammaren.

Anf. 4 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Som sagt: Det som hade varit intressant att diskutera med statsministern är svaret på de frågor vi har ställt.

Låt mig också konstatera att dessa två interpellationer skrevs den 24 november, kom in till kammarkansliet senast den 25 november och hade sista svarsdag den 9 december.

Vi är snart inne i mitten av februari, och nu besvaras det. Det ger anledning att fundera över hur regeringen hanterar den här typen av interpellationsdebatter med tanke på de regler som finns.

Svar på
interpellationer

Anf. 5 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Tack för svaret på interpellationen, som framställdes den 24 november 2009 och som besvaras i dag den 9 februari 2010.

Jag kan inte tolerera att statligt ägda Vattenfall investerar i den smutsigaste energiproduktion vi känner till även om det sker i andra länder.

Det här var Maud Olofsson år 2005. Så har det gått några år. Maud Olofsson är näringsminister och ansvarar för bland annat Vattenfall. Vattenfall köper den nederländska energikoncernen Nuon. Efter en rad spektakulära turer, där bland annat köp av ett brittiskt kärnkraftverk var aktuellt, slutar det med den här affären. Nuon bygger sin verksamhet på kol, enligt Maud Olofsson 2005 den smutsigaste energiproduktion vi känner till.

Så här står det i Vattenfalls ägardirektiv som riksdagens näringsutskott tog fram 2005: Bolaget ska inom ramen för kravet på affärsmässighet vara det ledande företaget i omställningen till en ekologiskt och ekonomiskt uthållig svensk energiförsörjning.

Stämmer andan i ägardirektiven ihop med köpet av Nuon? Stämmer affären ihop med Maud Olofssons tidigare uttalanden med poängtering på *även om det sker i andra länder*? Jag tycker inte det. Varför har man från riksdagsmajoriteten avvisat socialdemokratiska förslag på att ytterligare förtydliga ägardirektiven när det gäller att bidra till en ekologiskt uthållig omställning i samhället.

Vi har upplevt tydligt dubbla budskap. Å ena sidan ska Vattenfall vara spjutspetsen i energiomställningen, å andra sidan investerar man i kolkraft. Utöver det har vi upplevt följande. En våldsam aktivitet på den internationella marknaden där Vattenfall agerat för att köpa upp eller bli delägare i företag. Vad regeringen känt till om de här turerna är höljt i dunkel. Men ledningen för Vattenfall har sagt att man lägger sitt marknads pussel. Uppköpshungern har varit minst sagt utmanande, där kol har stått i centrum ena dagen och kärnkraften andra dagen.

Vattenfalls ledning var ett tag på väg att sälja företagets elnät för att stärka företagets likviditet. Det var en effekt av den skuldsättning som skedde efter Nuonaffären som kostade 90 miljarder.

En rad uppgifter tyder på att regeringen samtyckte. Regeringens representant satt i styrelsen när det här diskuterades. Men man backade efter det att facket hade protesterat och det började bli en allmän opinion mot det.

Sedan avskaffade man från regeringens sida avvecklingslagen gällande kärnkraften. Man öppnar för nya kärnkraftverk i Sverige och menar att svenska skattebetalare inte drabbas ekonomiskt.

Så kommer det fram att vid en olycka vid Vattenfalls kärnkraftverk i Tyskland blir vi ekonomiskt ansvariga på ett sådant sätt att det drabbar hela svenska Vattenfall. På det sättet får svenska folket i nästa led ett ekonomiskt ansvar för en kärnkraftsolycka i Tyskland. Är det här rim-

ligt? Man skapar ett läge där vi i Sverige ändå får ett ekonomiskt ansvar även om det är en olycka i Tyskland.

Det var många turer kring det här avtalet. Man försökte ge en bild av att man från regeringens sida inte kände till det. Men man har jobbat med det sedan i slutet av 2008. Ministern sade att hon fick klarhet i detta någon gång under 2009 men har senare erkänt att hon hade information mycket tidigare.

Det ska bli intressant att höra om näringsministern förmår att bringa klarhet i förtroende frågan och hela händelsekedjan av tureorna kring Vattenfall.

Anf. 6 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! När vi diskuterar Vattenfall och energipolitik är det oerhört lätt att bli bara svensk. Det handlar inte bara om svenskt nu för tiden. Energipolitiken är i mycket hög grad internationell. Vi har sett det bland annat i de tuffa mål som EU har satt upp – 20-20-20 – någonting som förhoppningsvis kommer att bidra mycket positivt till att lösa klimatfrågan.

De tidigare debattörerna verkar inte ha någon aning om vad som händer utanför Sverige. Det är mycket lätt att ta den svenska energimixen som exempel när vi pratar om Tyskland, Polen och andra länder. Det ser inte ut så ute i Europa. Där finns inte de tillgångar på vattenkraft som vi har i Sverige; det är mycket mer tätbefolkat än här; man har sämre förutsättningar för att producera bioenergi som i dagsläget står för en oerhört stor del av vår energiproduktion och konsumtion i Sverige.

Det kan vara intressant att få veta vad herrarna Björck och Hultqvist vill göra med Vattenfall. Socialdemokraternas tankegångar är först och främst att i världen utanför vill vi inte ha några ledningar. Hur vill de använda Vattenfall? Man säger: 5 miljarder i utdelning. Det allra mest intressanta är att man säger att Vattenfall ska till svensk basindustri leverera elkraft till Europas lägsta priser. Står Hultqvist och Björck bakom detta yttrande?

Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig först säga att anledningen till att jag står här och är energiminister är att jag fortfarande har statsministerns förtroende, självklart. Det är väl bra att det har gått lite tid så att ni har fått det bevisat för er.

Det är viktigt att vi får diskutera Vattenfall eftersom det är en viktig fråga för hela svenska folket. Jag tror att Socialdemokraterna har en kluven hållning till Vattenfall. Det är precis som Jan Andersson säger att ni först och främst vill att Vattenfall ska vara ett föredöme och kunna investera i förnybar energi och vara positivt på det sättet. Samtidigt tycker ni att man ska plocka ut ännu mer pengar än tidigare i engångssattingar för att göra allehanda saker och ändå ha lägre priser till svensk basindustri.

Jag vet att ni inte är så duktiga på plus och minus, men det här går absolut inte ihop. Till det ska läggas det uppdrag som ni gav Lars G Josefsson när han tillträdde i början av 2000-talet. Vad var det han skulle göra? Ja, han skulle expandera. Det var under er tid expansionen i Europa

skedde. Det var då ni köpte kärnkraft och kolkraft. Det var ni som gjorde det, och det har jag fått ta över och försöka göra någonting av.

Vilka analyser gjorde ni när ni köpte kärnkraft i Tyskland? Det gjordes inga sådana analyser. Det var då felet begicks. Det var då ni borde ha gjort en analys av vad som händer om Vattenfall äger kärnkraft i Tyskland. Men er ansvariga minister Björn Rosengren gjorde inga sådana analyser.

Det andra som ni kritiserar är kolkraftsproduktionen. Ja, det kan man kritisera. Men poängen är att det Vattenfall gör nu under vår tid är att byta ut en del av kolkraften mot bioenergi. Det är den stora omställningen. Trots att man investerar totalt sett, inte bara Vattenfall, mer i kolkraft använder man mindre kol just nu därför att man byter ut en del av kolkraften mot bioenergi. Det är det som är den gröna omställningen. Det är det som leder till att vi minskar koldioxidutsläppen.

Vattenfall måste naturligtvis vara lönsamt. Det är avkastningen, värdeförbättringen som svenska skattebetalare tittar på. Det är därför vi har sagt till bolaget att de dels måste ha en strategi som vi har jobbat med under en längre tid, dels måste kunna visa för oss hur de förbättrar varumärket, hur de förbättrar lönsamheten och ser till att de lever upp till de mål som EU har satt upp. Det kommunicerades på bolagsstämman.

Vi har tagit itu med Vattenfall till skillnad från den förra sosseregeringen. Vi har jobbat med en strategi, vi har förtydligat uppdraget, någonting som inte gjordes under er tid.

Jag förstår att många engagerar sig i Vattenfall. När ni ska diskutera Vattenfall måste era argument och krav på Vattenfall någorlunda hålla ihop, annars blir det inte trovärdigt. Ni kan inte lova guld och gröna skogar till alla. Det håller inte.

Anf. 8 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Jag ska först vända mig till Jan Andersson. Jan Andersson försöker lära upp oss i global energipolitik. Jag vet inte om den här interpellationsdebatten är rätt forum för att göra det, men det är väl snällt och vänligt.

Jag skulle kunna återgälda den vänligheten med att ge Jan Andersson ett råd. Om Jan Andersson ägnar sig åt att försöka reda ut energipolitiken inom Centerpartiet kanske Jan Andersson kommer att inse att det är bättre använd tid. Det är bara ett vänligt råd.

Vad det handlar om är förtroendet för näringsministern efter den storm, det debacle och den kris vi fick uppleva i höstas. Det var när Sveriges största statsägda företag var i gungning, när svensk energipolitik var i gungning och svensk trovärdighet i energifrågor och klimatfrågor var i gungning.

Inte ett ord om detta kan man se i näringsministerns svar. Det verkar inte ha funnits några bekymmer eller några problem, och det verkar inte finnas någon som helst orsak att ifrågasätta förtroendet för näringsministern.

Det kanske inte är så konstigt, eftersom det är just näringsministern som står här, det är ett problem att man har den här strutsmentaliteten med att sticka huvudet i sanden och vägra se alla de bekymmer som alla andra ser.

Först säger näringsministern att hon inte vet någonting. Hon har bara känt till avtalet ett par veckor. Strax efteråt tvingas hon erkänna att hon har känt till det en längre tid. Oavsett vilken av de uppgifterna som är sanna borde näringsministern ha känt till avtalet långt tidigare.

Först är avtalet felaktigt. Näringsministern säger att det är helt oacceptabelt att man ska ansvara för kärnkraftsolyckor. Något sådant ska vi inte godkänna. Sedan börjar näringsministern fundera över: Går det här ihop med den politik jag står för i övrigt när det gäller kärnkraft? Hon kommer fram till: Det gör det naturligtvis inte.

Då säger näringsministern: Det är viktigt att Vattenfall tar ansvar vid en eventuell kärnkraftsolycka. Det är alldeles självklart. Den ordningen skulle vi behöva ha i Sverige också.

Det är så i politiken att man kan ha olika uppfattningar. Jag har inga problem med det. Man kan ha den uppfattningen som näringsministern först ger uttryck för att det är helt oacceptabelt att kärnkraftsindustrin tar ansvar för eventuella olyckor. Man kan ha den uppfattningen.

Man kan naturligtvis också ha den lite mer rimliga uppfattningen att kärnkraftsindustrin ska ta ansvar för eventuella olyckor. Men man kan inte ha båda uppfattningarna. Det är när näringsministern har båda uppfattningarna som förtroendekrisen inträder.

Förtroendekrisen inträder inte av den ena eller den andra uppfattningen, utan det är när samma person i sig bär båda uppfattningarna. Det är då man undrar vilken uppfattning som näringsministern har.

Näringsministern kan ju inte ena dagen inte känna till någonting för att andra dagen känna till allting. Antingen är det så att näringsministern inte kände till någonting, och då får det konsekvenser och medför kritik. Eller också kände näringsministern till allting men mörkade detta, och då får det konsekvenser och medför kritik.

Det är det att näringsministern innehåller båda dessa saker i samma person som får förtroendekrisen att uppstå. Jag hade så gärna velat diskutera det med Sveriges statsminister, som är den som är ansvarig för förtroendet i regeringen.

Anf. 9 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag kan inte tolerera att statligt ägda Vattenfall investerar i den smutsigaste energiproduktion vi känner till även om det sker i andra länder.

Sedan sker affären med Nuon, ett kolkraftsbaserat företag, under Maud Olofssons tid som näringsminister. Hur stämmer detta överens med uttalandet från 2005? Var god förklara detta på ett tydligt och begripligt sätt.

Stämmer detta agerande också med ägardirektiven om att bidra till ekologisk omställning? Varför avvisar ni krav på att man ska utveckla och förbättra ägardirektiven, som vi från socialdemokratiskt håll lagt fram förslag om i riksdagen vid flera tillfällen?

Var det bra att köpa Nuon? Var det bra att försätta Vattenfall i ett sådant läge att man på grund av det likviditetsproblem som uppstod efter detta övervägde att sälja elnätet? Regeringens representant i Vattenfalls styrelse var med och godkände det. Men det blev så småningom inte av på grund av fackets protester och för att regeringen fick kalla fötter.

Är det någon sorts ärorik historieskrivning och någonting som Maud Olofsson har att vara stolt över? Det är viktigt att vi får det lite förtydligt och utrett. Det vi diskuterar är uppköpsungern på den internationella marknaden som Vattenfall visar och som Maud Olofsson har varit med och sanktionerat. Det handlar om köpet av det kolkraftsproducerande företaget Nuon, försöket att sälja ut Vattenfalls elnät och det ekonomiska ansvaret vid en kärnkraftsolycka i Tyskland.

Avtalet tecknades i mars 2008. Vem satt i regeringsställning då? Maud Olofsson satt i regeringsställning, men hon säger sig inte riktigt känna till det. Kännedomen kom betydligt senare. Sedan har det varit skiftande information om när den kom. Vittnar det om att man har grepp om läget?

Jag tycker inte att det är någon särskilt imponerande eller snygg meritförteckning som ger anledning för Maud Olofsson att här försöka höja rösten och i någon sorts mästrande ordalag tala om vad Socialdemokraterna tycker och vill. En hel del av detta ska redas ut i konstitutionsutskottet. Det är inte utan anledning. Det ska bli oerhört intressant att se vad som kommer ut av detta.

I stället för det virrvarr som regeringen tillsammans med Vattenfalls ledning varit med att ställa till måste fokus sättas på energieffektivisering, förnybar energi, stabila elleveranser till svensk industri och hushåll i stället för kol- och kärnkraft.

En bra sak som Thomas Östros var med och banade vägen för på sin tid var långsiktiga leveransavtal mellan Vattenfall och svensk industri. Det är något jag vet att man jobbade med inom Vattenfall. Det kan vara någonting att ägna kraften åt.

Vattenfall är ett företag som har vinstnivåer på kanske så där en 20 miljarder. Det finns resurser i detta bolag som kan användas för utvecklingsarbete och för att spetsa konkurrensen i förhållande till Fortum och Eon på elmarknaden och för att pressa ned elpriserna. Ägna kraften och tänkandet åt det i stället för den här typen av dribblande affärer på den internationella marknaden.

Slutligen kommer jag till ägandet. Maud Olofsson har sagt att det inte ska privatiseras under den innevarande mandatperioden. Folkpartiledaren Björklund har markerat att företaget bör privatiseras. Hur blir det? Vad tänker ni er i framtiden? Har ni någon linje, eller är det bristande styrning på den här strategiska punkten som gäller?

Anf. 10 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag ber om ursäkt om det var någon debattör som tog åt sig av det resonemang jag förde om bristande kunskap om hur den internationella energipolitiken fungerar. Det var inte meningen. Men jag fick inget svar på de frågor jag ställde. Det borde ha funnits tid att ägna tio sekunder åt det.

Hur är det med att erbjuda svensk basindustri Europas lägsta energipris? Här hör vi något helt annat. Det är långsiktiga avtal som ska tecknas. Det är helt okej. Men det är inte jämförbart med vad som sägs i de politiska pamfletterna från Socialdemokraterna. Där står det tydligt att Europas lägsta elpriser ska erbjudas. Eftersom man går ut med det vore det intressant för svenska folket att få reda på hur det ska genomföras.

Man kan ha synpunkter på hur Vattenfall ska användas, men det vore klädsamt av interpellanterna att tala om hur de avser att använda bolaget. Vattenfall ska ha extrautdelning på 5 miljarder, ligga i front när det gäller förnybar energi och dessutom ha de lägsta energipriserna. Går det ihop? Självklart går det inte att göra allt detta inom ramen för det Vattenfall vi ser i dagsläget. Man målar upp en bild som inte stämmer med verkligheten. Dessa möjligheter finns inte.

Ta nu chansen att svara! Hur ligger det till med elpriserna? Är det långsiktiga avtal eller Europas lägsta elpriser till basindustrin som gäller?

Anf. 11 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Att interpellera är en av riksdagsledamöternas möjligheter att få till stånd en diskussion och dialog med regeringens företrädare. Interpellationsinstitutet är därför en viktig demokratisk möjlighet att kontrollera regeringen i vår parlamentariska demokrati.

Det är dock uppenbart att när frågor ställs till statsministern om vilket förtroende han har för enskilda statsråd gör statsministern bedömningen att det är för pinsamt att behöva komma hit och diskutera näringsministerns anseende, eller bristande anseende, så han skickar över frågan till näringsministern. Jag kan inte se det på något annat sätt än att det är underbetyg åt Maud Olofsson från statsministerns sida.

Ingen kan begära att Maud Olofsson ska komma till kammaren och säga: Jag har hört att Fredrik Reinfeldt har förtroende för mig.

Det har hon inte sagt, och ingen begär att hon ska säga det heller.

Det är uppenbart att inte ens statsministern tycker att Maud Olofsson har handlagt frågorna om Vattenfall på ett föredömligt sätt eller till gagn och nytta – varken för staten eller för den borgerliga regeringen.

Vad gör näringsministern när statsministern skickar över frågan till henne och inte vill diskutera förtroendet för sin näringsminister? Då använder näringsministern den metod som hon har lärt sig under sina tre år i regeringsställning. Hon skjuter på interpellationssvaret tills hon hoppas att vi har glömt hennes tillkortakommanden. I november när det var som värst och Maud Olofsson var med i vartenda tv-program och på varenda tidningssida ville hon inte komma hit och ta debatten. Hon hoppades att jul, nyår, snö och kyla skulle få oss att glömma bort henne. Men så lätt går det inte, Maud Olofsson. Dina tillkortakommanden när det gäller hanteringen av Vattenfall finns kvar.

Det kan man diskutera i sak hur mycket som helst, men nu gällde frågan om statsministern har förtroende för sin näringsminister. Det svaret får vi aldrig.

Det är märkligt att statsministern smiter och att även Maud Olofsson försöker smita ifrån debatten genom att komma hit två tre månader senare. Det är inte första gången Maud Olofsson gör så här. I en mängd interpellationer har det tagit två tre månader innan Maud Olofsson svarar. Om en stund har jag en egen interpellationsdebatt med Maud Olofsson. Den försökte hon också skjuta fram ett par månader. Efter min reaktion blir den dock av i någorlunda rimlig tid.

Interpellationsinstrumentet är alltså en möjlighet för oss i oppositionen att ställa frågor till statsråden och få en debatt med dem. Statsråden har dock försvarsadvokater i sina partigrupper. Jan Andersson är en sådan. Han går upp och ställer frågor till dem som han tror är blivande

statsråd, nämligen Peter Hultqvist och Patrik Björck. Så måste det uppfattas. Han ställde inga frågor till statsrådet. Han kanske är van att inte få några svar av Maud Olofsson, så han tyckte det var meningslöst att ställa frågor till henne.

Att statsrådet väntar så länge med att svara på frågorna i förhoppning att debatten ska ha klingat av och dessutom skickar upp företrädare för den egna partigruppen för att ställa frågor till dem som har rätt och möjlighet att interpellera är ett sätt att förminska interpellationsinstitutet.

Man kan undra om försvarsadvokaterna är så bra för statsrådet. Jag är inte säker på att motanfall är så begåvat. Det blir bara en bekräftelse på att det inte fanns något i sak att säga om statsministerns förtroende för näringsministern. Statsministern undvek att komma hit, och näringsministern hade själv inget besked att lämna.

Anf. 12 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Fru talman! Det finns ett ordspråk som lyder: Man ska inte kasta sten i glashus. Det kan vara på sin plats att påminna om det i dag.

Det är inte första gången Vattenfall diskuteras i kammaren. En åhörare utifrån skulle kunna få intrycket att allt som inträffat har inträffat de senaste tre åren. Ingenting kan dock vara mer fel än det.

Den process som Vattenfall befinner sig i har i själva verket pågått i åtminstone 13 års tid. Den som har intresse och tid kan gå tillbaka och titta på årsredovisningar från Vattenfall. Då finner man att redan 1996 var Vattenfalls vision att bli den ledande energispelaren på den europeiska marknaden. Denna vision, fru talman, har funnits med i varje årsredovisning från Vattenfall. Det är det uppdrag som Vattenfall har fått. Det är det uppdrag som Vattenfalls ledning har formulerat och som har blivit sanktionerat inte bara av en utan av åtminstone fem socialdemokratiska näringsministrar, Jörgen Andersson, Anders Sundström, Björn Rosengren, Thomas Östros och Leif Pagrotsky. Ingen har sagt ett ljud.

Det var under regeringen Persson som Vattenfalls stora expansion tog fart. I stort sett alla förvärv som Vattenfall har gjort gjordes under socialdemokratisk regeringstid, undantaget förvärvet av Nuon. Det sades inte ett knyst om detta i kammaren.

Det var under regeringen Perssons tid som Riksrevisionen utformade sin riktigt starka kritik mot regeringen för att regeringen inte hade skickat direktiv till Vattenfalls ledning om att man också skulle leva upp till det energipolitiska ansvar som riksdagen hade formulerat. Regeringen slingrade sig, och det var först efter att ansvarigt statsråd blivit prickad i KU som det kom ett tillägg till ägardirektivet.

Det var under den socialdemokratiska regeringen som elmarknaden avreglerades. Det gav Vattenfall de spelregler som man har spelat efter.

Under socialdemokratisk regeringstid tog man också tacksamt emot alla de vinster som Vattenfall skapade – utan ett uns av kritik mot Vattenfall.

Så några ord om elnätet. När det gäller en separation av elnät från Vattenfall kan man naturligtvis ha kommersiella synpunkter på detta, men det finns också ett EU-direktiv i botten. Det är ett direktiv som utgår från att man diskuterar en separation av näten från producenterna – inte för att skapa elände på marknaden utan för att få till stånd en bättre konkurrens.

Jag har inte en aning om vad som pågår i Vattenfalls ledning, men jag skulle kunna tänka mig att det kanske fanns den typen av resonemang i bakgrunden när man funderade över elnäten.

Slutligen, de långsiktiga leveransavtal som socialdemokraterna efterlyser finns redan. Faktum är att om ni pratar med Vattenfalls representant kommer ni att finna att en stor del av den el som Vattenfall producerar säljs just via långsiktiga avtal.

Jag har fått i uppdrag att ställa en fråga, och det ska jag inte göra till Socialdemokraterna utan till Maud Olofsson. Visionen att Vattenfall ska vara en ledande spelare på den europeiska marknaden, är det en vision som regeringens företrädare i dessa frågor tycker är lämplig att Vattenfall även framgent ska verka för?

Anf. 13 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Jag kan instämma i de inlägg som har gjorts av Jan Andersson och Anne-Marie Pålsson, som också ställde en fråga till näringsministern. Försvarsadvokaten Bosse Ringholm värnar interpellationsinstrumentet och debatten. Det är givetvis bra. Men det ska bara ske i en riktning, från oppositionen till statsrådet. Några andra ska inte delta; då blir det jobbigt.

Bosse Ringholm recenserar sina kollegers begåvning. Jag ska inte recensera Bosse Ringholms.

Det är högt i tak i riksdagen och man kan göra korta interpellationer om det mesta. Anser regeringen sig ha stöd för sin politik i riksdagen, kanske Patrik Björck snart interpellerar om. Eller, som han nu har gjort och fått godkänt: Har statsministern förtroende för den regering han leder?

Det ger interpellationsrätten nya dimensioner för oss riksdagsledamöter. Skulle mot förmodan en rödgrön regering komma öppnar sig intressanta möjligheter, till exempel för mig, att interpellera en kommande statsminister om hennes förtroende för till exempel försvarsminister Lars Ohly. Jag ska inte prata mer om det.

Statliga bolag är givetvis väl värda att diskutera. Vattenfall är ett jättestort statligt bolag som, under den tidigare socialdemokratiska regeringen, för väldiga belopp, för skattebetalarnas pengar, köpte in sig i kol- och kärnkraftverk i Tyskland.

Detta arv från Socialdemokraternas regeringstid får vi leva med. Ett jättestort energibolags kurs kan man inte svänga om hur som helst. Man måste faktiskt hantera skattebetalarnas pengar ansvarsfullt. Det vet vi att alliansregeringen och näringsminister Maud Olofsson verkligen gör. Men gjorde regeringen Persson och statsrådet Björn Rosengren det? Det kunde vara värt en debatt.

Jag antar att Patrik Björck och Peter Hultqvist i så fall skulle vara mycket kritiska eftersom man uppenbarligen inte gillar vare sig utländsk kärnkraft eller utländsk kolkraft.

Anf. 14 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig först säga att det här inte är den första debatt om Vattenfall som jag har här i riksdagen. Bosse Ringholm har möjligen inte så stor närvaro att han upptäcker allt. Jag har haft en mängd interpellationsdebatter och särskilda debatter och varit i näringsutskottet. Det må

vara en före detta finansminister förlåtet att han inte är så aktiv i riksdagen.

Jag håller med om det som Anne-Marie Pålsson säger när det gäller Vattenfall. Det är en viktig del. Det var en strategi från den förra regeringen att man skulle göra Vattenfall till ett stort europeiskt kraftbolag. Precis som Jan Andersson sade ser det ut på ett visst sätt på den europeiska marknaden.

Försök inte smita ifrån det ansvaret. Det tycker jag är det viktigaste. Att kritisera det som händer här och nu har ni givetvis rätt att göra, men stå för det ni gjorde själva. Det var under er tid som ni köpte både kolkraft och kärnkraft i Tyskland.

Varför gjorde ni ingen analys av köpet av kärnkraft i Tyskland? Lagstiftningen var ju på plats. Varför gjorde ni ingen analys? Det är det mest intressanta att veta nu när ni har sådana höga brösttoner om vad som har hänt och inte hänt när det gäller mitt ansvar.

Mitt agerande kommer att granskas i KU. Jag ser fram emot den granskningen. Jag har ingenting att dölja.

Man kan verkligen fråga: Varför gjorde ni ingen analys? Ni visste hur den tyska lagstiftningen såg ut.

Det är viktigt att ha en strategi för Vattenfall också långsiktigt. Det är ett stort bolag med stora värden. Många är beroende av det. Det är naturligtvis viktigt att man jobbar långsiktigt för att tydliggöra strategin.

Vi har sagt att bättre lönsamhet är en viktig del i detta. Det duger inte att förlora 7 miljarder på kärnkraft i Tyskland. Det duger inte att kärnkraftverk i Sverige står stilla när vi har kalla vintrar.

Man måste förbättra varumärket om man ska delta i omställningen till det hållbara.

Som svar till Anne-Marie Pålsson säger jag: Det är självklart att Vattenfall, precis som alla andra kraftbolag, ska bidra till 20-20-20-målet. Kraftbolagen i Europa, inte bara Vattenfall, måste se att det är de politiska ambitioner vi har. De måste samtidigt se att det är marknadsmässiga investeringar.

De investeringar som Vattenfall nu gör i vindkraft och annat är marknadsmässiga investeringar, men det är också förnybart. Den begränsning som fanns tidigare var att man sade att detta bara skulle ske i Sverige fastän man var ett europeiskt bolag.

Svensk energipolitik är i gungning, säger man.

Det är det sista det är. Är det någonting som är tydligt och klart så är det svensk energipolitik just nu. Jag kan meddela kammaren att det aldrig någonsin har gjorts så stora investeringar i vindkraft i Sverige som nu – det är all time high.

Det innebär att vi äntligen får ett tredje ben i vår svenska elförsörjning. Vi har inte bara kärnkraft och vattenkraft utan också bioenergi. Vi får också vindkraft. Det gör att vi ökar tryggheten på marknaden. Det är det som händer nu.

Vi har äntligen ett mål för energieffektivisering som är det andra sättet att trygga energiförsörjningen. Vi har aldrig haft ett sådant mål förut. Vi fördubblar anslagen till energieffektiviseringen.

Vi har rekordhöga investeringar i elnät. Om vi ska öka produktionen måste vi öka funktionen i våra elnät. Vi har aldrig haft så höga investeringar i elnät som nu.

Vi har en väl fungerande marknad. Det har händelserna i december visat. Det är höga priser när det är brist, och priserna sjunker när efterfrågan är lägre.

Det enda vi behöver är att få mer timvis mätning så att människor ännu tydligare kan ändra sin konsumtion efter priserna. I övrigt har vi en mycket bra situation på den svenska energimarknaden.

Anf. 15 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Bosse Ringholm sade absolut inte att inga andra får delta i debatten, Staffan Danielsson, men det är meningslöst att ställa frågor till någon annan än statsrådet. Självlklart får alla delta i debatten. Det är ingen som har tyckt något annat.

Anne-Marie Pålsson säger att man inte ska kasta sten när man sitter i glashus, och sedan vräker hon stenar omkring sig i glashuset och säger att allt är regeringen Perssons fel. Den här debatten handlar inte om regeringen Perssons eventuella fel, utan om bristen på förtroende för näringsministern.

Om jag återgår till det som interpellationen handlar om måste jag fråga: Vad ville ägarna? Vad ville regeringen? Vad ville näringsministern?

Jag har sagt att vi kan ha respekt för att man vill teckna den typ av kontrakt som man gjorde när man övertog dotterbolaget i Tyskland och därmed tog det fulla ansvaret. Sedan kan man säga: Detta vill vi. Vi gjorde det och vi tyckte att det var bra.

Eller också säger man: Vi vill inte göra detta, och så gör man det inte.

Visst kan man ha olika uppfattningar om kolkraft och kärnkraft, men det är inte det debatten handlar om. Den handlar om att vi inte vet vad ägarna ville. Vi vet inte vad regeringen ville. Vi vet inte vad näringsministern ville. Än visste inte näringsministern vad som hände, än visste näringsministern det. Än gillade näringsministern det som hände, än ogillade hon det.

Det är det som debatten handlar om just nu – förtroendet för regeringen och för näringsministern.

Som Bosse Ringholm säger kommer väl aldrig den ursprungliga frågan att få något svar, nämligen om statsministerns eventuella förtroende eller misstroende för näringsministern.

Det är nu en sista chans att ställa frågan: Fanns det några som helst problem med det som hände i höstas med företaget Vattenfall? Det verkar på näringsministern som om det var fullständigt problemfritt. Det hände ingenting i höstas.

Om det inte fanns några som helst problem med det som hände med företaget Vattenfall i höstas, varför tvingades vd:n att avgå?

Anf. 16 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Maud Olofsson ger bilden av att svensk energipolitik är så oerhört stabil. Är ni överens om det inom Centern? Har du en enig riksdagsgrupp bakom dig när det gäller de här frågorna? Bilden utåt är annorlunda i dag. Jag vill erinra om sprickorna i muren och fasaden.

Vi kan ställa köpet av Nuon i relation till Maud Olofssons eget uttalande: Jag kan inte tolerera att statligt ägda Vattenfall investerar i den

smutsigaste energiproduktion vi känner till, även om den sker i andra länder.

Hur hänger Nuonaffären ihop med det uttalandet? Är det uttalandet inte något värt? Ska vi glömma det? Ministern kanske skulle reda ut den frågan.

Är Nuonaffären ekonomiskt försvarbar? Är det rimligt att hamna i en sådan situation med Vattenfall att man överväger att sälja elnätet för att klara ut de ekonomiska problem som är en av följdverkningarna? Är det rimligt?

Sedan sitter statens representant med och godkänner denna inriktning. Sedan backar man när det blir lite för hett i den allmänna debatten.

Debatten här handlar om följande: Sköter regeringen detta på ett bra sätt? Det enda som ni har att komma med är att skylla på Göran Persson. Det tycker jag är dåligt.

När det gäller avtalet kring kärnkraften, olyckorna och skadeståndsansvar kan man på Vattenfalls egen hemsida läsa följande: Det finns dessutom möjlighet att säga upp avtalet när som helst, och därmed stannar ansvaret i Tyskland.

Är det då inte bara att se till att det blir uppsagt, så att man blir fri när det gäller denna problematik och så att vi inte behöver diskutera denna fråga, i stället för att bara skylla på Socialdemokraterna?

Det var under er period – i mars 2008 – som detta gjordes klart. Sedan har ni haft en massa tid på er att reda ut vad som egentligen har hänt och bli informerade i efterhand.

Men gör som det står på Vattenfalls hemsida så att detta blir uppklärat.

Anf. 17 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Huvudfrågan i denna debatt är om statsministern har förtroende för sin näringsminister. Svaret på den frågan lär vi inte få eftersom statsministern inte vill komma hit utan i stället skickar sin näringsminister. Hon fick inte med en liten lapp där det står: Jag har förtroende för dig.

Hur ska vi tolka det? Ska vi tolka det som att han inte har något förtroende för Maud Olofsson, eller på vilket sätt ska vi tolka det, Maud Olofsson?

Maud Olofsson har över huvud taget inte berört själva huvudfrågan i debatten. Det tycker jag är att lite grann missfirma interpellationsinstitutets roll. Vi som opposition har rätt att ställa frågor. Statsråden ska svara.

Jag förstår att det ibland är obekvämt att svara, Maud Olofsson, och att det inte är så kul att svara på frågan om statsministern har förtroende för näringsministern efter det som hände under hösten.

Jag vet att Maud Olofsson har haft många debatter om Vattenfall i kammaren. Det är inte det som det handlar om. Det handlar om att när striden och stormen var som värst och näringsministern var som mest ifrågasatt för sitt nonchalanta och okunniga sätt och sitt sätt att med halvsanningar försöka komma undan Vattenfalldiskussionen i höstas lämnade hon inte sitt svar här i kammaren. Hon väntade till januari-februari, en lång tid, med att lämna svaret. Det är väl ett uttryck för att Maud Olofsson kände sig minst sagt pressad och kände att argumentationen helt

enkelt inte höll? Därför sköt hon argumentationen så långt framför sig som hon kunde.

Men vi kommer att få leva med situationen att vi aldrig kommer att få svaret på frågan vad statsministern tyckte om Maud Olofssons sätt att hantera Vattenfall hösten 2009. Väljarna kanske kan ge ett svar på frågan i höst. Då kanske Jan Andersson och andra i fortsättningen kan få komma hit och ställa interpellationer till socialdemokratiska statsråd som kanske ger svar på frågorna.

Anf. 18 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Fru talman! Många av debattörerna har påpekat att diskussionen handlar om statsministerns förtroende för Maud Olofsson och inte om Vattenfall. Det är likväl egendomligt därför att frågan har sitt ursprung i Vattenfall. Från interpellanternas sida – kanske inte från min sida – har inläggen också kommit att baseras på Vattenfall. Därför är det ganska naturligt att man pratar om Vattenfall.

När vi pratar om Vattenfall tror jag att det är viktigt att påpeka att vi inte pratar om ett politiskt parti eller om politiska relationer. Vi pratar om ett mycket stort företag som styrs av helt andra förutsättningar än politiken. I ekonomi råder avtal, ofta med långsiktig innebörd. Avtal ska hållas, och den som inte håller avtal riskerar att bli stämd inför en domstol. I politik gäller löften som kan brytas när som helst.

Att då prata om Vattenfall kan man inte göra med mindre än att man faktiskt också ser till historien. Vad är det som har hänt i det förflutna, och på vilket sätt kommer det som har hänt tidigare att påverka dagens situation? Det går inte att komma undan detta.

Mitt inlägg här handlar om att den gamla regeringen har en mycket stark ställning i fråga om detta och aktivt har bidragit till att vi har hamnat i den situation som vi i dag är i.

Jag ska egentligen inte kommentera själva frågan till Maud Olofsson, men jag kan inte låta bli. Har statsministern förtroende för Maud Olofsson? Den frågan ska Maud Olofsson själv svara på. Det är klart att hon inte har någon lust att recensera sig själv. Det skulle inte jag heller vilja göra.

Anf. 19 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Bosse Ringholm kåserade lite i talarstolen om att det är att missbruka interpellationsinstrumentet att statsministern inte regelbundet i riksdagen deklarerar att han har förtroende för sin regering. Detta var den ungefärliga analysen.

Är det i så fall inte snarare tvärtom? Behöver vi som kan statskunskap och landets konstitution verkligen i riksdagen fråga om statsministern har förtroende för den regering som han leder?

Anf. 20 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag kunde inte själv ha sagt detta bättre än Staffan Danielsson. Bara det faktum att jag är här – det ogillas naturligtvis av oppositionen – visar väl att statsministern ändå har förtroende för mig? Jag förstår att ni inte tycker det, men statsministern tycker det.

Det är bra att vi får diskutera Vattenfall, men jag tror också att det är viktigt att vi håller huvudet kallt och ser vilket Vattenfall som vi äger i

dag. Det är inte ett nationellt bolag som bara verkar på den svenska marknaden, utan det är ett internationellt och globalt företag som inte minst den socialdemokratiska regeringen har skapat. Det är på den marknaden som man verkar. Då är det viktigt att man förtydligar det uppdraget.

Det är också anledningen till att jag har dragit i gång det strategiarbete som vi nu är i slutet av. Detta strategiarbete tydliggjordes på stämman i våras då vi talade om för ägarna vad de skulle göra. Ägarna var tydliga. Ledningen uppfattade detta, och styrelsen uppfattade detta. Det är bara socialdemokratiska riksdagsledamöter som inte har uppfattat detta. Men det kan jag inte göra någonting åt, för det tror jag inte har med förståndet utan med viljan att göra.

Det är viktigt att säga att man inte kan önska sig allt möjligt av Vattenfall. Om man vill ha ett värdeskapande kan man inte som ni säga att Vattenfall ska subventionera och ha Europas lägsta elpriser, att man ska vara bäst på att investera i det förnybara och dessutom öka avkastningen så att mer pengar kan tas ut från företaget. Detta går inte ihop. Bosse Ringholm som är före detta finansminister, som jag hoppas kan räkna plus och minus, måste se att detta inte håller.

Det är klart att vi ska styra Vattenfall på ett tydligt sätt.

Jag kan konstatera att jag inte har fått något svar på varför ni inte gjorde någon analys av den kärnkraft som ni köpte i Tyskland. Varför gjorde ni inte någon sådan analys? Det var först när man gjorde denna förändring i bolaget som det blev väldigt tydligt för er att detta ansvarsombrott fanns. Björn Rosengren måste förklara varför denna analys inte gjordes. Jag hoppas att han kommer till konstitutionsutskottet för att förklara detta.

Jag tackar för det engagemang som man har för Vattenfall. Det är inte första gången och säkert inte den sista gången som vi får diskutera detta. Men jag tror att vi alla måste försöka anstränga oss för att se till att vår argumentering håller. Det hoppas jag att oppositionen också känner framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2009/10:174 om indelningen av Sverige i anmälningsområden

Anf. 21 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Anne-Marie Pålsson har frågat mig om det är mina avsikter att svenska myndigheter inklusive affärsverk ska verka för Europas och Nordens intressen snarare än för svenska intressen. Anne-Marie Pålsson har också frågat hur jag ser på förhållandet att boende i Sydsverige ska subventionera elkostnaden för dem som bor i Köpenhamnsområdet. Därtill har Anne-Marie Pålsson frågat mig hur jag ser på förhållandet att Sverige föregriper en prövning som pågår hos kommissionen.

Frågan om en indelning av Sverige i flera så kallade anmälningsområden är en komplex och mångfacetterad fråga. För att ändå konkret svara på Anne-Marie Pålssons frågor vill jag framföra följande.

Jag anser att svenska myndigheter inom sina respektive verksamhetsområden ska verka för Europas och Nordens intressen. Själva idén med det nordiska och europeiska samarbetet är att det sammantaget blir till nytta för alla inblandade länder. Vi har till exempel gemensamma europeiska mål för klimat och förnybar energi i de så kallade 20-20-20-målen. Detta har vi ett gemensamt ansvar för att lösa. En fungerande marknad med korrekt prisbildning ger signaler till aktörerna när det gäller effektiv lokalisering av produktion och förbrukning av el. Prissignaler tydliggör var investeringar i nätet behövs och var störst samhällsekonomisk nytta kan uppnås. En uppdelning av Sverige i flera anmälningsområden bidrar på så sätt till bättre förutsättningar för handel med omvärlden.

Detta är ett av motiven till att vi inom ramen för den färdplan som tagits fram inom det nordiska energisamarbetet för att påskynda en öppen och gränslös elmarknad angav att det nordiska elbörssarbetsområdet ska delas in i ytterligare anmälningsområden. Andra viktiga delar i färdplanen är att stärka det nordiska perspektivet vad gäller nätinvesteringar samt att ytterligare harmonisera de nationella regelverken för balansansvariga företag och förbättra förutsättningarna för en gränslös handel och en gemensam slutkundsmarknad. Detta paket av åtgärder ligger i hög grad i Sveriges intresse och är viktigt för svenska företag och elkonsumenter. Denna överenskommelse har regeringen redogjort för i propositionen om en sammanhållen klimat- och energipolitik.

När det gäller frågan om Sverige föregriper en prövning som pågår hos kommissionen vill jag framhålla att Svenska kraftnäts erbjudande om frivilliga åtaganden hos EU-kommissionen, som bland annat innebär en indelning av Sverige i flera anmälningsområden, måste ses i sitt sammanhang. Kommissionen har under förhandlingens gång varit mycket tydlig om att begränsning av exportkapacitet inte är en acceptabel metod för hantering av interna flaskhalsar i det svenska stamnätet. Svenska kraftnät har bedömt att risken för en fortsatt process med överträdelseärendet hos kommissionen och en fällning i EU-domstolen, och därmed svåra konsekvenser för svenska elkonsumenter, har varit alltför överhängande för att inte nyttja möjligheten till ett så kallat frivilligt åtagande. Sammantaget har Svenska kraftnät bedömt att en indelning av Sverige i flera anmälningsområden är enda vägen framåt.

Alternativet till en indelning av Sverige i flera anmälningsområden skulle innebära stora merkostnader för svenska el- och nätkunder.

Vi inväntar nu kommissionens beslut om när anmälningsområden ska införas.

Anf. 22 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Fru talman! Jag får börja med att tacka för det svar jag fått. Tyvärr får jag väl också säga att jag inte är riktigt nöjd med det. Jag tror att näringsministern hör att jag kommer från den del av landet som kanske inte drog det längsta strået i just det här ärendet.

De frågor som jag adresserat tycker jag i allt väsentligt kvarstår obesvarade. Låt mig därför försöka formulera dem lite mer exakt.

Det första problemet är följande: Varför ska svenska myndigheter agera i EU:s och Nordens intresse? Av vilket skäl ska man göra det? Står det i grundlagen att det är myndigheternas uppdrag att göra på det viset?

Jag tror faktiskt inte det, utan jag tror att här finns en föreställning om att svensk och statlig verksamhet ska ske i svenskt intresse.

Om det nu är så att en förändring inträffat på den här punkten och svenska myndigheter inte längre ska agera i Sveriges intresse utan ska agera i EU:s intresse vore det, tror jag, väldigt bra om det gjordes ett tillägg till den svenska grundlagen så att detta blir fullständigt uppenbart för hela svenska folket.

En bifråga är då om svenska myndigheter ska agera i EU:s och Nordens intresse och om detta ska gälla för alltid. Nej, säger näringsministern, det ska vara till nytta för alla inblandade länder. Men om det är till nytta för alla inblandade länder är det till nytta även för Sverige, och då kan man säga att detta ligger i Sveriges intresse. Men det här med anmälningsområdena är inte till nytta för Sverige, i varje fall definitivt inte till nytta för *hela* Sverige.

Svenska kraftnät skriver självt i det underlag som lämnats in till regeringen att en indelning av landet i anmälningsområden eller prisområden – prisområden vore en bättre benämning – kommer att innebära att elkonsumenterna i södra Sverige får räkna med höjda elpriser, det vill säga till nytta för alla inblandade länder. Nej, så är det inte därför att det finns grupper och områden i Sverige som inte alls har någon nytta av detta utan som tvärtom bara får bära kostnaden för det.

Fortfarande kan jag inte riktigt begripa varför just södra Sverige ska bära kostnaden för en indelning i prisområden därför att Danmark har klagat hos EU. Att södra Sverige har hamnat i den här situationen beror till mycket stor del på att Danmark tidigare klagat. Den gången klagade man på Barsebäck som den förra regeringen tvingades stänga. Det är alltså detta som försatt södra Sverige i nuvarande situation.

En annan aspekt som förs fram både hos näringsministern och hos Svenska kraftnät är följande: Om vi bara finge dela in Sverige i prisområden skulle det betyda att vi tillät marknaden att på ett mer framträdande sätt få avgöra hur elmarknaden – elkonsumenterna och elproduktionen – ska se ut.

Det är jättebra att man låter marknaden råda. Kruxet är bara att det väl är få marknader som är så reglerade som just elmarknaden. I åtminstone två avseenden är elmarknaden hårdreglerad.

För det första gäller det utbudet. Vem som helst kan inte hur som helst öka produktionen av el, utan det krävs en förskräcklig massa tillstånd med klara politiska förtecken innan detta kan uppnås.

För det andra handlar det egentliga problemet om överföring, man har inte byggt ordentligt med kablar för att nå ned till södra Sverige. Men också det är en fråga som i allra högsta grad bestäms av politiska beslut.

Tron på att man kan lita på marknaden håller inte alls i det här sammanhanget. Det är i stället fullständigt naivt därför att de viktigaste komponenterna inte är uppfyllda.

Anf. 23 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Anne-Marie Pålssons inledande fråga är om svenska myndigheter ska agera bara i EU:s intresse. Nej, det är klart att svenska myndigheter ska agera i svenska medborgares intresse. De sakerna behöver inte stå emot varandra.

På europeisk nivå har vi nu en tydlig diskussion om en gemensam europeisk elmarknad. Den medför vissa förutsättningar. I förra interpellationsdebatten nämnde Anne-Marie Pålsson detta med att separera produktion från nätägande till exempel. Ja, det är en princip som vi har fastslagit på europeisk nivå och som vi har slagits för i Europa därför att vi tycker att det är viktigt. Andra länder som inte genomfört separeringen tvingas då göra det. Det är klart att vi har vissa regelverk på europeisk nivå för att få en väl fungerande elmarknad som alla länder i slutändan måste anpassa sig till.

Jag har precis tagit ett antal beslut om energieffektivisering genom mitt ministerråd. Det är klart att det är samma sak där. Vi måste nu anpassa vår svenska lagstiftning till det. Men syftet är att få en bättre fungerande elmarknad till våra konsumenters gagn och att få ned energiförbrukningen också där till våra konsumenters gagn.

När det gäller prisområdena och anmälningsoverområdena är det riktigt att Danmark har protesterat mot att vi använder flaskhalsar i vår överföring till att stänga vår marknad. Det sättet är inte godkänt på europeisk nivå. Det gäller då inte bara mellan Sverige och Danmark, utan det gäller över huvud taget – det är den princip man har. Vi har sagt: Om Sverige kritiserar för detta är det bättre att vi försöker hitta en lösning på det. Den lösningen har jag i det nordiska sammanhanget tagit initiativ till.

Vi har en bra fungerande nordisk elmarknad, men den kan fungera ännu bättre. Vi har också ett antal investeringsprojekt som ännu inte kommit till stånd därför att inte alla stater tagit sitt ansvar för den nätutbyggnad som man borde ta ansvar för. Därför har vi till exempel i dialog med Norge haft en diskussion om hur vi kan få till stånd en investeringsplan som gör att det här sker. Norge har nu lovat att leva upp till detta, vilket är en viktig sak.

Vidare bygger vi nät här i Sverige. Svenska kraftnät har en investeringsplan som är mycket större än någonsin – skillnaden är himmelsvid – för att få överföringen att fungera bättre. I takt med att vi också får en ökad produktion – denna sker i hela Sverige – och ett bättre fungerande nät kommer skillnaderna mellan prisområdena inte längre att vara så stora. Men jag håller med om att det i ett övergångsskede kan vara så. I grunden bygger vi för en gemensam elmarknad som ska fungera på marknadens villkor.

Det är jättetuffa investeringar. Att, som Svenska kraftnät nu gör, bygga ett kraftnät som ska bära alla de investeringar som sker nu är inte gjort i en handvändning. Att göra alla de nyinvesteringar som nu sker i förnybart och annat är inte heller något som sker i en handvändning. Men vi är på god väg. Det tycker jag att Anne-Marie Pålsson ska se. I grunden är vi, tror jag, rätt överens om att det är det här som måste ske. Dock finns det en del i de här stegen som blir lite hackigt just därför att det är så stora investeringar vi talar om.

Inför Nordiska ministerrådsmötet tittade vi på skillnaden – det gäller då tre områden och södra Sverige. Någonstans säger man att den i snitt skulle bli 0,6–0,7 öre per kilowattimme. Det finns studier som pekar på högre siffror. Men den faktiska prisskillnaden mellan Själland och Sverige var 0,2 öre per kilowatt år 2004. År 2006 var skillnaden 0,4 öre. År 2007 var skillnaden 2,5 öre. Det har alltså varierat lite grann, men det är inte de jättestora skillnader som en del har försökt skrämmas med.

Mitt syfte är naturligtvis att få en väl fungerande elmarknad så att vi får både produktions- och överföringskapacitet. Det är den viktiga delen.

Prot. 2009/10:71
9 februari

Anf. 24 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Fru talman! Tack för svaret! Det blev lite mer klargörande den här gången, men jag har fortfarande vissa invändningar.

Jag förmodar att Svenska kraftnät har ett ganska tungt inflytande i beslutsprocessen, och de skriver själva så här: Det är inte lönsamt att bygga bort alla flaskhalsar i Sverige.

Ska man tolka Svenska kraftnät rätt har man inte för avsikt att bygga bort det som skapar problem, och då blir jag bekymrad. Det innebär att de prisdifferenser som nu har etablerats också kommer att finnas kvar framöver.

Däremot är man väldigt angelägen om att bygga den här kabeln till Baltikum. Det kan visst vara korrekt i alla avseenden att stödja konsumenterna i Baltikum och ge dem möjlighet att konsumera en ren el, men samtidigt skrivs det i den här rapporten att just den kabeln kommer att innebära att påfrestningarna i södra Sverige kommer att öka ytterligare. Det innebär att man kan räkna med ännu högre elpriser för konsumenterna i södra Sverige.

Oberoende elhandlare har också pekat på att det är olämpligt med den här typen av prisområden därför att det höjer priset. Därmed är vi tillbaka ungefär där jag började. Här finns en övergripande vision om att vi ska skapa en gemensam elmarknad. Det ligger i EU:s intresse, det kan ligga i Sveriges intresse och det ligger i Nordens intresse. Men man börjar i fel ända. Man börjar helt enkelt med att lägga hela kostnaden på en viss landsända och säger: Ni får betala. Ni har råkat lite illa ut. Ni har inte några kärnkraftverk. Ni har inga älvar och ingen vattenkraft. Ni har inte det som behövs. Ni får bära hundhuvudet. Ni får betala.

Någon gång i framtiden kanske vi har byggt bort de här flaskhalsarna så att vi verkligen kan tala om att vi har fått en integrerad, gemensam elmarknad med ett och samma pris.

Det märkliga är att just när det gäller el ska avståndet spela roll, och då ska man ta ut olika priser i landet. Man skulle ju kunna överföra detta och ta ut olika priser på mat. I Skåne producerar vi mycket mat. Vi kanske ska lägga på lite extra på priset för den mat vi exporterar upp till Norrland, så får de betala ett högre matpris där. Den logik som Maud Olofsson presenterar här hänger inte riktigt ihop.

Den sista kommentaren jag har är att jag tycker att det är lite defensivt från regeringens sida att på en gång vika ned sig för EU-kommissionen. Svenska kraftnät skriver själva i sitt inlägg: Vi delar inte kommissionen uppfattning. Vi tycker att det är helt rimligt att göra på det viset som vi har gjort.

Trots detta väljer vi att gå steget före och föreslå den här åtgärden utan att man ens har hamnat i det läget att EU-kommissionen har sagt ett blankt nej och att frågan har blivit prövad in i sista instans. Jag skulle välkomna att regeringen var lite mer offensiv i den här frågan och sade att det ligger i vårt intresse att se till att inte en del av landet ska råka illa ut på det här sättet och att vi kommer att försvara den svenska ordningen till dess att vi har blivit övertygade om att det över huvud taget inte finns några möjligheter alls att ha framgång i detta avseende.

Svar på
interpellationer

Anf. 25 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att utgå ifrån vilka fakta som gäller i det här fallet. Fakta är att Danmark har protesterat mot detta under lång tid. Tyvärr har det också inneburit att den gemensamma nordiska elmarknaden har hakat upp sig i en del delar. Det har vållat en del diskussioner i Norden.

Svenska kraftnät gjorde den bedömningen att kommissionen ändå skulle få rätt i det här sammanhanget, alltså är det lika bra att vi gör upp med dem. Det finns ingen möjlighet för Sverige att komma undan detta. Det är en bedömning man måste göra från tid till annan.

Vad är då svaret från oss? Vi har ingen ambition att straffa södra Sverige. Det finns ingen som helst anledning till det. Det vi har sagt är att elmarknaden måste fungera bättre i det nordiska samarbetet. Alla måste ta ansvar för att investera i de nät som krävs för att få den nordiska elmarknaden att fungera och därmed också få bättre priser. Vi har nu en överenskommelse med de nordiska energiministerna som gör detta möjligt och som ser till att detta sker.

Vi har haft samma diskussion där. Ska vi i Sverige investera i en elledning som är till svensk nytta och även till norsk nytta? Ska Norge investera i en ledning som innebär att den kanske är väl så mycket till svensk nytta som till norsk nytta? Vi har kommit fram till att svaret är ja. Det enda sättet att få den nordiska elmarknaden att fungera är att vi bygger ihop oss med mer elnät. Det är precis det som håller på att ske.

Dessutom tycker jag att det är viktigt att säga att vi, precis som jag sade i den förra debatten, investerar mer än någonsin i ny produktion, och det sker i hela Sverige. Vi möter det med att bygga mer nät. Jag erkänner att det kan bli en del hack i den här utvecklingen framåt eftersom det är så långa ledtider, men vi är på god väg att öka produktionen så att kapaciteten är tillräcklig i hela Sverige. Det tycker jag har varit ett viktigt bidrag från min sida i detta.

Den tredje delen som jag vill ta upp är energieffektivisering. Det är också en del av elmarknaden. Vi har länge bara diskuterat produktion och elnät, men energieffektivisering är kanske ett av de absolut bästa verktygen vi har för att få mer tillgänglig kapacitet. Ett av de program som vi har för basindustrin är mer lyckosamt när det gäller energisparande än vad man initialt trodde när man satte i gång det. Nu gör vi motsvarande för de mindre företagen för att få ned förbrukningen. Vi har fattat beslut om direktiv på EU-nivå när det gäller byggnader, energiprestanda, hushållsapparater och så vidare för att få ned elförbrukningen.

Jag har också sett till att vi har månadsvis mätning. Det är ytterligare ett sätt att öka konsumenternas möjligheter att påverka sin egen elräkning, oavsett om det handlar om företag eller enskilda. Jag har nu gett i uppdrag till våra myndigheter att titta på hur vi kan ta nästa steg vidare så att vi får en timvis elmätning. Om vi går tillbaka till det som har hänt nu under december och januari med kyla och sådant hade man då kunnat påverka sin egen elräkning om vi hade haft timvis mätning.

Mer produktion pågår. Vi ska bygga mer elnät så att vi får det att fungera, men då måste alla nordiska länder känna det ansvaret, och det gör man om vi också inför det här med prisområden. Dessutom behövs en energieffektivisering för att också få delen av produktionen använd på ett effektivare sätt. Jag är jätteglad över att vi har kommit så långt i det

Anf. 26 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Fru talman! Tack för svaren, fru näringsminister! Skulle vi då kunna enas om att Svenska kraftnät får i uppdrag att skyndsamt se till att man bygger bort de flaskhalsar som finns i Sverige? Det skulle göra att situationen för södra Sverige inte skulle behöva bli så problematisk som jag befarar. Man skulle kanske kunna lägga just de ledningarna först i sin planering och inte sist. Dessutom kan man kanske se till att de kommentarer som Svenska kraftnät själva gör i sina skrivningar, det vill säga att det inte är lönsamt att bygga bort alla flaskhalsar i Sverige, inte får ta överhanden. Ska det här fungera är det en absolut central förutsättning att det råder en fri tillströmning av el i hela Sverige och att de interna flaskhalsarna är borta. Den frågan äger vi ju själva. Den behöver vi inte bråka med vare sig danskar eller norrmän om, utan den kan vi klara själva. Men då är det viktigt att Svenska kraftnät inser att det är precis den investeringen som har högst prioritet och ingenting annat.

Fru näringsminister! Skulle jag kunna få ett halvt löfte om att det kommer att få hög prioritet från regeringens sida framöver?

Anf. 27 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Svenska kraftnät har redan uppdraget att se till att vi får en bättre fungerande elmarknad. Om Anne-Marie vill, tror jag säkert att Svenska kraftnät kan redovisa alla de investeringsplaner som finns. Det handlar om att få en bättre fungerande elmarknad. Vi har legat ganska still när det gäller investeringar för Svenska kraftnät, men nu går man rakt upp i investeringsplanen. Det sker därför att vi vill möta all den produktion som det nu investeras i.

I många stycken är Anne-Marie Pålsson redan bönhörd av Svenska kraftnät. Det tycker jag är bra. Jag tror att vi är helt överens om detta.

Sedan vill jag också påpeka att det inte längre bara är en svensk angelägenhet att få den svenska marknaden att fungera – det är det som är det krångliga i detta – utan det är i första hand en nordisk angelägenhet. Kan vi få den nordiska elmarknaden att fungera på ett bättre sätt kan vi investera i kraftproduktion där det är mest lönsamt att investera. Ser vi den nordiska elmarknaden som en hel marknad kommer det att fungera mycket bättre, och då får vi mer valuta för pengarna i våra investeringar.

I nästa steg vill vi koppla ihop oss med Baltikum. Det är inte bara för att vi tycker att vi ska vara snälla mot Baltikum – det finns en solidaritetstanke naturligtvis – utan det finns ju också ett krav på Baltikum att de själva ska ha en produktion så att vi har transport i båda vägarna. I nästa steg vill vi koppla ihop det med en europeisk elmarknad därför att vi tror att det är bra om kunder kan köpa el från olika producenter, för det är egentligen det som det handlar om i slutändan, men också för att vi får en trygghet i den produktion som vi har.

Jag måste säga att under den tid som jag har varit näringsminister och energiminister har det nordiska samarbetet verkligen stått i centrum för vårt arbete, och det står också som en modell för ett bra energisamarbete på den europeiska nivån.

Svar på
interpellationer

Det är stora investeringar på gång, och det är komplicerat och svårt, men vi gör allt vad vi kan för att det ska fungera för kunder både i södra Sverige, i Mellansverige och i norra Sverige. Det är ett uppdrag som vi har.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2009/10:197 om statligt stöd till bilindustrin och konkurrensneutralitet

Anf. 28 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Bosse Ringholm har frågat mig om omfattningen av det statliga stödet till bilindustrin, på vilka sätt jag söker motverka snedvridande statsstöd inom EU samt om min bedömning av om andra länder kunnat ge otillåtet statsstöd till sin bilindustri.

Låt mig först konstatera att den ekonomiska och finansiella krisen inte bara drabbat fordonsindustrin. Sverige tog en ledande roll när det gällde åtgärder mot krisens kärna, finanssektorn, och bidrog därmed till att EU:s åtgärder inom denna sektor blev balanserade. Utöver detta har den svenska regeringen från ett europeiskt perspektiv sett stimulerat ekonomin mer än många andra länder.

Vår näringspolitik baseras på generella och långsiktiga åtgärder med punktinsatser som komplement. Därmed främjas innovation och förnyelse av näringslivet samtidigt som man undviker inlåsning i gamla industristrukturer.

Så har till exempel Almis ökade utlåningsmöjligheter och möjligheten att skjuta upp inbetalningarna av skatt haft en mycket positiv effekt för leverantörerna inom fordonsklustret. Almi uppskattar att man hittills lånat ut ca 500 miljoner kronor till leverantörer inom fordonsindustrin.

Andra åtgärder är långsiktiga, exempelvis programmet för fordonsstrategisk forskning och innovation med inriktning mot miljö och säkerhet. Staten satsar här 450 miljoner kronor årligen och industrin satsar samma belopp.

Enkla att redovisa är de riktade insatserna inom regeringens 28-miljardspaket. Här pågår nu beredning av ansökningar från Saab Automobile och Volvo PV om EIB-garantier på tillsammans 6 miljarder kronor.

När det gäller undsättningslånen har dessa inte ännu blivit aktuella då inget företag uppfyllt de krav som finns i det gällande EU-regelverket för lånen.

Fouriertransform AB, med syfte att investera i utvecklingsprojekt har under hösten börjat ta beslut om investeringar. Hittills har beslut om 200 miljoner kronor tagits.

När det gäller att stävja snedvridande statsstöd har jag i EU:s konkurrenskraftsråd understrukit vikten av att EU-kommissionen noggrant ska följa upp att existerande regelverk efterlevs. Det finns en stor samsyn mellan ministrarna att kommissionen har en mycket viktig uppgift att förhindra en statsstödstävlan mellan länderna. Reglerna måste följas också i svåra tider.

Sverige har också varit drivande vid de speciella ministermöten som hållits kring GM:s agerande i Europa och vid bildandet av den tjänstemannagrupp som följer utvecklingen kring GM och Opel.

De amerikanska globala bilföretagen har av olika skäl en speciell situation inom fordonsbranschen. Många av de åtgärder som diskuteras i Sverige, inom EU och i USA rör just de amerikanska koncernerna. Jag har också haft en dialog med den amerikanska regeringen om detta.

Beträffande frågan om det finns exempel på otillåtet statsstöd inom EU har jag vid flera tillfällen i konkurrenskraftsrådet haft anledning att återkomma till nödvändigheten av att alla medlemsländer respekterar statsstödsreglerna.

I flera fall har kommissionen gått in och granskat nationella stödåtgärder, och i några fall har kommissionen vid sin granskning funnit de nationella stöden vara otillåtna, och därmed har de fått ändras.

Sverige måste hela tiden hålla ett vakande öka på att EU och olika medlemsländer inte inför protektionistiska åtgärder som riskerar den fria konkurrensen. För små länder som Sverige är det avgörande att ha lika spelregler på marknaden.

Anf. 29 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Tack, näringsministern för svaret! Det var ursprungligen tänkt att lämnas först två månader efter det att jag hade lämnat in min interpellation. Dessbättre kom näringsministern på bättre tankar. Hon klarade visserligen inte tvåveckorsregeln som riksdagen har satt upp, men det är i närheten i varje fall.

Jag har ställt fyra ganska omfattande frågor, och jag tycker inte att någon av dem egentligen är nöjaktigt besvarad, näringsministern. Jag har ställt dem mot bakgrund av att det finns en stor oro när vi nu har haft en stor industriell kris och arbetslöshetskris i Europa. Alla länder vill naturligtvis värna om sina bilindustrier, och det verkar som att EU-kommissionen kanske ser mellan fingrarna när det gäller de stora ländernas stöd till sina bilindustrier medan de små länderna kanske får en tuffare prövning.

Jag ser inte i näringsministerns svar någon form av medvetenhet om att det naturligtvis är ett stort problem att man hanterar stora och små länder lite olika.

Jag har först och främst begärt att näringsministern ska redovisa omfattningen av det offentliga stödet till bilindustrin och vilka villkor som angivits. Jag har väldigt svårt, Maud Olofsson, att se att det över huvud taget görs ett försök i interpellationssvaret att lämna en sådan redovisning. Det görs definitivt inget försök att lämna en redovisning av vad det handlar om totalt för form av stöd till bilindustrin, och det är väldigt summariskt när det gäller det svenska stödet också.

Maud Olofsson har ju fått mycket kritik för att det har varit mycket tal om stöd men i verkligheten inte varit så mycket stöd rent praktiskt. På en av punkterna hänvisar Maud Olofsson till Fouriertransform AB som har bildats för ett tag sedan för att ge stöd och att man har kommit i gång med investeringar på runt 200 miljoner kronor. Jag såg häromdagen i tidskriften Ny Teknik hur en av riksdagens ledamöter, den moderate ledamoten Staffan Anger, sade att han tyckte att näringsutskottet hade förts bakom ljuset av regeringen när ledamöterna gav sitt stöd till bildan-

det av ett statligt riskkapitalbolag för fordonsindustrin. Så här säger Staffan Anger: ”Vi som sitter för Alliansen i näringsutskottet uppfattade det som om vi röstade för ett bolag som skulle stödja fordonsindustrin, inte fungera som vilken bank som helst.”

Det vore intressant att veta om det är som Staffan Anger säger att det här är ett nytt riskkapitalbolag som har bildats och inte något bolag vars syfte är att i första hand stödja bilindustrin i Sverige.

Han är också besviken över att det har tagit lång tid att få i gång verksamheten i bolaget. Ny Teknik har vänt sig till näringsministern men inte fått någon kommentar. Nu får näringsministern här en andra chans att kommentera den kritik som hennes allianskollega Staffan Anger har riktat mot det här företaget.

Min huvudfråga var om näringsministern kunde göra en bedömning av omfattningen i sin helhet, både på EU-nivå och på svensk nivå, av stödet till bilindustrin. Det saknar jag helt.

På de övriga tre frågorna finns heller inget riktigt svar, Maud Olofsson. Det hjälper inte att säga att Maud Olofsson i olika sammanhang har tagit upp frågan om konkurrensneutralitet. Jag begär av Maud Olofsson svar på frågan på vilket sätt hon i fortsättningen kommer att bevaka att Sverige inte blir annorlunda behandlat än framför allt de stora länderna.

Jag har i min hand en liten artikel från Dagens Nyheter som uppenbarligen kan berätta att den franske presidenten har sett till att utverka ett stort stöd till den franska bilindustrin, och sedan har han konsekvent kommit överens med de franska företagen om att de drar in verksamhet till och med från andra EU-länder och gynnar precis den produktion som bara finns i Frankrike och ingen annanstans.

Det vore intressant att höra vad EU-kommissionen och Maud Olofsson tycker om det, om det verkligen är likabehandling av små och stora stater i EU.

Anf. 30 JASENKO OMANOVIC (s):

Fru talman! Det är en jätte viktig fråga som Bosse Ringholm lyfter här. Det är intressant att få se ett europeiskt perspektiv. Vi är ett av de få länder i Europa som förmår att leverera färdiga bilar, både personbilar och lastbilar. Det finns tre fyra länder till i Europa som förmår göra det. Det är en jätte viktig industri för Sverige. Då är frågan hur man från regeringens sida agerar när det inträffar en sådan extraordinär situation som krisen inom bilindustrin.

Beträffande de 28 miljarder som beviljades påpekade jag i en tidigare debatt med näringsministern att ett företag i mitt hemlän, som är underleverantör till bilindustrin, sökte pengar och fick bara till svar att tack, vi har tagit emot er ansökan. Följden av det blev att företaget fortfarande fungerar mycket bra, men nu i Tyskland. I Tyskland måste man ha haft andra stöd, andra möjligheter att hjälpa företaget; åtminstone gjorde man mer än att bara skicka ett brev med ett tack, vi har tagit emot er ansökan. Förmodligen gjorde man någonting mer i Tyskland.

Både i Tyskland och i Sverige har det varit fråga om två bilmärken som är dotterbolag till ett amerikanskt bolag, GM. Varför klarar man i Tyskland av detta? Varför var regeringen så aktiv i Tyskland? Redan från början hade vi i Sverige en regering och en näringsminister som sade att det är marknaden som till fullo får sköta detta. Marknaden skulle sköta

om allting. Vi kunde se hur varumärket Saab råkade i fritt fall; det var ungefär som att åka ned i 110 kilometer i timmen på Gröna Lund. Så sjönk varumärket Saab medan varumärket Opel inte sjönk lika snabbt.

Opel var i princip i samma situation som Saab, men man hade en regering som visade intresse för bilindustrin och det egna varumärket Opel. I dag befinner sig Opel i en mycket bättre situation än Saab. Jag gör en egen tolkning av detta, men jag hoppas att ministern kan komma med konkreta fakta i ärendet.

Min tolkning är att det delvis är på grund av den regering och den näringsminister vi har som Saab i dag ligger mycket sämre till än Opel jämfört med hur situationen var före bilkrisen. Den tyska regeringen hade en klar målsättning med vad den tänkte göra medan den svenska regeringen inte hade någon klar uppfattning om det. Därför är frågan om den tyska regeringen gjort något fel. Har den gjort något som inneburit att den svenska bilindustrin i det här fallet blivit missgynnad?

Anf. 31 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Det är viktigt att diskutera huruvida vi i respektive land i EU konkurrerar med osjysta medel eller inte. Det har sedan fordonskrisen startade varit en levande fråga i konkurrenskraftsrådet. Frågan är initierad av Sverige och många andra mindre länder. Varför är den det? Jo, därför att vi är så beroende av att kommissionen bevakar och övervakar de konkurrensregler vi har. Vi är de som allra mest måste värna att statsstödsreglerna håller. Vi tog initiativ under vårt EU-ordförandeskap och även andra länder har under tidigare ordförandeskap tagit initiativ till diskussioner om just detta. Man har tvingat bland annat Tyskland att redovisa hur de hanterar Opel och hur de hade tänkt hantera Magna.

Det frågades om den tyska regeringen gjorde något fel. Ja, det var precis vad den gjorde, och den fick också bakläxa av kommissionen. Nu jämför man med det tyska exemplet och säger att det är så fint. Men vad resulterade det i? Det blev ingenting av det. Den svenska regeringen höll sig däremot till något slags principer och sade att den inte ska gå in med statsstöd utan se till att få en privat ägare, någon som kan gå in med privata pengar. Då kan vi också gå in med garantier. Vi håller på att få en lösning, hoppas jag, som är sund och långsiktig och även klarar konkurrensreglerna, vilket den tyska regeringen inte klarade. Vi har alltså jättebra exempel på vad man får och inte får göra.

Det är viktigt att säga att kommissionen varit tacksam över att medlemsländer, Sverige och andra, tryckt på när det gällt konkurrensreglerna. Kommissionen har behövt stöd från alla medlemsländer för att granska detta mycket noga. På det sättet har diskussionen kring fordonsindustrin haft stor betydelse inte bara för fordonsindustrin utan även vad gäller andra, protektionistiska strömningar som riskerar att uppstå i finanskrisens spår.

Om man ser på frågan ur ett svenskt perspektiv och jämför med övriga Europa visar det sig att denna regering kanske varit mer aktiv än många andra. Det som nu händer med Opel i Europa är att de säger upp 8 000 personer – i Spanien, Belgien, Tyskland – eftersom de måste få ett bolag som fungerar på marknaden. Det är det som nu händer. Opel är naturligtvis angeläget om att företaget även fungerar långsiktigt. I annat fall kan man inte få någon lönsamhet.

Låt mig ta upp Fouriertransform, som nämnts i debatten. Den kom till för att det från bolagens sida fanns en efterfrågan på ett bolag som kunde ta fram konkreta projekt i samarbete med företagen för att satsa framåt. Det är ett sätt att kommersialisera innovationer som finns inom hela fordonsklustret. Jag har full tilltro till att de kommer att klara av det på ett alldeles utmärkt sätt. Jag kan berätta – och det torde glädja socialdemokratiska politiker – att Frankrike nu gjort samma sak. De har precis bildat ett franskt Fouriertransform, och de har tittat på Sverige som modell för hur detta görs.

Dessutom har vi 450 miljoner kronor i fordonsforskningsprogrammet. Vi har stärkt utbildningsinsatserna. Vi har stärkt innovationsinsatserna. Vi har tillfört resurser till den här sektorn både för att vi vill stärka fordonsindustrin i sig och för att vi från hela klustret ska få fram kunskap och innovationer som kan skapa nya jobb framöver. Det är så vi måste tänka när vi ser på fordonsindustrin.

Det handlar inte enbart om den produktion vi har i dag utan även om hur vi kan satsa framåt. Då är naturligtvis omställningen till miljö- och säkerhetstänkande de två områden som Sverige är bra på och som vi ska fortsätta att satsa på.

Anf. 32 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! I motsats till de stora ländernas regeringar, de stora länder som har stora bilindustrier, var den svenska regeringen ovanligt passiv när bilkrisen var ett faktum för ett och ett halvt till två år sedan. När regeringen sedan lyckades samla ihop sig till någon form av insatser blev det visserligen många miljarder, men frågan är vad det blivit i verkligheten.

Det är därför intressant att till och med en av alliansens egna ledamöter, den moderate riksdagsledamoten Staffan Anger, nu är mycket kritisk och säger att han tyckte att näringsutskottet fördes bakom ljuset av regeringen när man gav sitt stöd till bildandet av ett statligt riskkapitalbolag för fordonsindustrin. Det vore intressant att höra om Maud Olofsson delar hans uppfattning eller om han har fel när han i klartext säger att det hittills bara har blivit ett vanligt riskkapitalbolag av företaget. Det har inte blivit det stöd för bilindustrin som han hade föreställt sig. Det skulle vara intressant att höra Maud Olofsson kommentera det uttalandet. Hon ville inte kommentera det i tidningen Ny Teknik som publicerade det, men nu har hon chansen på nytt.

Jag är orolig över att Maud Olofsson alldeles uppenbart inte tar frågan om konkurrensneutralitet på fullt allvar. Hon erkänner i sitt svar att det finns länder som har vidtagit olika typer av stödåtgärder som bryter mot konkurrensneutraliteten. I svaret säger hon att kommissionen vid sin granskning i några fall funnit att de nationella stöden varit otillåtna och därmed fått ändras. Frågan är därför vilken omfattning det har.

Maud Olofsson anger Tyskland som ett exempel, men jag tycker att hennes historieskrivning på den punkten kanske är något märklig, för det som hände i Opel-fallet var snarast att den amerikanska ägaren GM drog sig tillbaka. Att det till slut inte blev någon affär hade inte så mycket med de tyska statsstödsreglerna att göra, utan det hade en helt annan bakgrund.

Min fråga är fortfarande: På vilket sätt säkerställer nu Maud Olofsson att de små ländernas bilindustrier inte bevakas och behandlas på annat sätt än de stora ländernas bilindustrier? Maud Olofsson vidgår att det har gjorts undantag i några fall, fast vi inte vet vilka de är; Maud Olofsson nämner inte det i interpellationssvaret. Men jag nämnde förut exemplet Frankrike. Det är alldeles uppenbart att Frankrike har sagt en sak, att de ska vara konkurrensneutrala, och sedan gjort någonting annat när de väl fått EU-kommissionens stöd för insatserna. Det kan misstänkas att det är fler av de stora länderna som betar sig på samma sätt.

Därför vore det bra om Maud Olofsson kunde komma tillbaka och berätta på vilket sätt hon kommer att följa upp detta i fortsättningen. Det räcker inte att hon har tagit upp frågan, utan det måste göras en rejäl genomgång av de villkor som har ställts för de olika statliga stöd som har getts i olika länder, framför allt i de stora industriländerna. Det finns inget svar från Maud Olofsson på denna fråga i interpellationssvaret.

Jag har en annan fråga som jag tycker är viktig. Om man nu lämnar stöd till sina bilindustrier ska det naturligtvis handla om forsknings- och utvecklingsarbete. Det är självklart också en grannliga uppgift för EU-kommissionen att se till att det inte bara är fråga om ett rent driftsstöd, utan om ett utvecklingsarbete också. Där finns naturligtvis lite olika erfarenheter från olika länder. Jag saknar ett reellt svar på frågan på vilket sätt man nu kan försäkra sig om att det inte också där sker en otillbörlig konkurrens mellan de stora och de små länderna i EU framöver. Man får inte vara så blåögd att man bara tror på det som lämnas av de stora ländernas regeringar som information, utan det fordras också granskning. Jag tycker att Maud Olofsson skulle se till att EU-kommissionen gör en tuffare och mer korrekt granskning av alla länders insatser på det området.

Anf. 33 JASENKO OMANOVIC (s):

Fru talman! Det är intressant att näringsministern kan så mycket om Opel och det som sker med Opel som varumärke. Man säger upp 8 000 medarbetare. Men vad är det som händer med Saab? Vad är det som har hänt under krisen? Med hur mycket har man minskat produktionen av Saabbilar? Och hur mycket har näringsministern själv bidragit till det?

Framför allt måste jag deklarerat att det är väldigt viktigt för oss som land att det råder konkurrensneutralitet på marknaden, inte bara på den europeiska utan också på världsmarknaden. Men frågan är vad konsekvensen blir för oss om de andra, både Tyskland och Frankrike, inte följer reglerna, som statsrådet själv sade. Vad har statsrådet tagit till sig av den här erfarenheten? Denna erfarenhet är väldigt dyr för vår bilindustri. Detta kostar många tusen arbetstillfällen. Frågan är om det inte kommer att kosta ännu mer i framtiden.

Anf. 34 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Bosse Ringholm säger att den svenska regeringen har varit ovanligt passiv. Det är bara Bosse Ringholms önskedröm att det skulle vara så. Det faktiska resultatet är att vi har varit ovanligt aktiva jämfört med tidigare regeringar och andra regeringar. Det är den faktiska situationen. Vi har gjort detta därför att vi tror att fordonsindustrin kommer att spela en viktig roll framöver, men också därför att vi tror att en hel del av

den kunskap som finns i fordonsindustrin kan användas för att utveckla nya affärsidéer och nya möjligheter.

Det som är gjort via Almi i lånet till underleverantören är en gigantisk satsning för att klara hem detta. Uppskjutandet av skattebetalningar är naturligtvis någonting som fordonsindustrin har haft stor nytta av. Men det gäller också de fordonsforskningsprogram som vi genomför och de satsningar vi gör på elbilar, underleverantörer och Test Site Sweden. Det är väldigt mycket investeringar som görs för att utveckla fordonsindustrin och se till att den lever bra framöver.

När det gäller Opel och den tyska regeringen var det kommissionens protest mot det tyska upplägget som gjorde att GM sade att det inte funkar och att man måste ta tillbaka Opel. Det var den som gjorde att GM sade: Nej, vi säljer inte Opel; det här fungerar inte om inte statsstöden kommer in. Detta tycker jag visar att det som vi har hållit på med tillsammans med kommissionen och i konkurrenskraftsrådet fungerar. Vi håller koll på varandra. Tyskland har fått sitta i konkurrenskraftsrådet och redovisa vad det är man gör och inte gör. Vi har ställt mycket intrikata frågor till dem om detta och har haft stöd av kommissionen. Jag tycker att det är ett utmärkt exempel som visar att det här fungerar. Kontrollen ska funka.

Vi har från regeringens sida när det gäller Saab sagt att vi vill ha en privat ägare som kan agera långsiktigt, som har eget kapital, som har en trovärdig affärsplan och som investerar i omställningen till gröna bilar och gröna fordon här i Sverige. Jag hoppas att vi nu har en sådan ägare och att detta går i lås. Hade jag lyssnat på socialdemokratin, vad hade skett då? Apropos statsstöd tyckte ni att vi skulle köpa Saab. Mona Sahlin sade i en lördagsintervju att vi skulle köpa Saab. Vi skulle bara äga det ett litet tag. Det var beskedet från Mona Sahlin, och hon är er partiledare. Jag tänker lita på det hon säger.

Alternativet hade varit att skicka i väg pengar till GM. Vad tror ni att kommissionen hade sagt om detta? Tror ni att de hade tyckt att det varit jättebra om vi gick in och köpte Saab och tog över och drev det? Nej, självklart är det bra om man håller på en del principer när man ska vara näringsminister i en regering. Man måste också värna skattebetalarnas pengar, så att vi inte sitter med risker som vi inte ska ta med skattebetalarnas pengar.

Jag hoppas naturligtvis att det här går vägen, inte minst för de anställdas skull och för dem som bor i Trollhättan och Västra Götaland. Vi har från regeringens sida sagt att vi är beredda att gå in med kreditgarantier om EIB ger lånet. Vi fick en ytterligare pusselbit när kommissionen häromdagen sade att det här är tillåtet. Då återstår EIB och Riksgäldens prövning. Steg för steg har vi tack vare de principer vi har hållit fått en lösning som kan fungera långsiktigt, hoppas jag.

Det som händer i Europa är att Opel, precis som jag sade, säger upp 8 000 personer och rekonstruerar bolaget för att få bättre lönsamhet. Det är det som händer i Europa. Det är viktigt att vara påläst när man ska diskutera detta. Det är också viktigt att vi håller oss till de principer som vi har kommit överens om. Vi är helt överens om att statsstödsreglerna ska värnas. Men då måste man hålla de principerna när man föreslår politiska förslag själv också.

Anf. 35 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! När näringsminister Maud Olofsson är trängd väljer hon att prata om andra saker, att inte svara på frågor eller att ställa frågor till oss andra som debatterar. Jag hade en ganska enkel fråga, Maud Olofsson. Har Staffan Anger rätt när han säger att det nybildade bolaget Fouriertransform blev ett vanligt riskkapitalbolag, eller blev det ett riktigt stöd för fordonsindustrin? Maud Olofsson undviker att svara på den frågan.

Det som har karakteriserat Maud Olofssons och den svenska regeringens agerande är att man först var oerhört passiv. När alla länder ryckte ut till stöd för sina bilindustrier hänvisade man till marknader. När statsministern fick frågan om man kan ta regeringskontakt med den amerikanska regeringen sade han: Vi politiker kan inte hålla på med sådant där.

Maud Olofsson, svara på frågan nu! Blev det ett riskkapitalbolag, eller blev det ett bolag som ska vara till stöd för fordonsindustrin?

Det vore bra om Maud Olofsson kunde redovisa för riksdagen i fortsättningen på vilket sätt de små länderna får ha samma villkor som de stora. Det är alldeles uppenbart att inte bara Tyskland utan också Frankrike och många andra har försökt och lyckats införa olika typer av statligt stöd utan att EU-kommissionen har reagerat särskilt mycket.

Även om Maud Olofsson har tagit upp det här i konkurrensrådet har vi inte sett något resultat av det. Jag skulle fortfarande vilja ha ett svar på det som var min huvudfråga i interpellationen men som jag inte fick något svar på: På vilket sätt kan man säga att alla länders, små som stora, bilindustrier har behandlats på ett korrekt och likasinnat sätt? Den frågan kvarstår, Maud Olofsson.

Nu kan Maud Olofsson ägna sin sista tid åt att ställa frågor till mig, svara på eller tala om något helt annat. Men frågan kvarstår: Kan Maud Olofsson redovisa att stora och små länders bilindustrier behandlas korrekt och på likartat sätt?

Anf. 36 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tycker att det tyska exemplet talar sitt tydliga språk. Kommissionen är beredd att sätta ned foten och protestera även när stora länder går in. Det är väl ett jättetydligt exempel på att kommissionen följer det uppdrag som vi medlemsländer har gett dem. Och det är precis som jag beskriver: Det finns ingen del som vi har redovisat och diskuterat så ordentligt i konkurrenskraftsrådet som just fordonsindustrin. Men det är bra att vi gör det, därför att det ger kommissionen möjligheter att följa upp det fortsättningsvis.

Om Bosse Ringholm ska komma med anklagelser tycker jag att han borde ha mer fakta. Det räcker inte att säga att man har hört att det är konkurrenssnedvridning, utan då måste man komma med konkreta exempel och visa på dessa. Magna fick de bakläxa på, och det är ett jättebra exempel.

Bosse Ringholm säger att regeringen är oerhört passiv. Men oppositionen, som är oerhört aktiv, gör ju fel saker. Det är bättre att vara lite passiv men att göra rätt.

Jag förstår att ni inte vill tro på Mona Sahlin, men vad hon faktiskt sade var att hon var beredd att ta över Saab, bara för ett litet tag, därför att man skulle ge Saabarbetarna en chans. Det var er ursprungliga håll-

ning. Då hade vi riskerat att skicka pengar till GM i USA, till ett multinationellt företag.

Jag tror att man ska vara glad att det är en regering som även när det blåser snålt och när det blir en och annan tidningsartikel ändå står upp för några slags principer. En princip är att det måste finnas långsiktiga ägare – det har vi lärt av varvskrisen – privata ägare som har tillräckligt med pengar för att kunna gå in och sköta det här också på lång sikt. Det är bra för de anställda. Det är bra för Trollhättan. Det är bra för regionen.

Det är också viktigt att värna skattebetalarnas pengar. Det är en sak om jag gör av med mina egna pengar, men jag ska vara rädd om andras pengar. Det har jag lärt mig i min politiska gärning, och det tänker jag fortsätta att arbeta efter.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2009/10:183 om barnen och krisen

Anf. 37 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att minska klyftorna mellan barn i Sverige.

Barns ekonomiska situation är en viktig fråga för regeringen. Vi strävar efter att ge alla barnfamiljer förbättrade förutsättningar för en god levnadsstandard. Vi har i Sverige ett väl utvecklat stöd till barnfamiljer. Den ekonomiska familjepolitiken bidrar till att ge alla barnfamiljer förbättrade förutsättningar för en god levnadsstandard. De behovsprövade stöden, till exempel bostadsbidraget, är direkt riktade till de hushåll som har de lägsta inkomsterna. Även barnbidraget verkar inkomstutjämnande. Detta är en del av den politik som kommer familjer i ekonomiskt utsatta hushåll till del. Till detta kommer även rätten till ekonomiskt bistånd som garanterar barnfamiljer en skälig levnadsnivå.

Barnfamiljernas viktigaste inkomstkälla är förvärvsarbete, samtidigt som den avgörande orsaken till ekonomisk utsatthet för barn vanligtvis är att föräldrarna saknar arbete eller utbildning. Att skapa goda förutsättningar till arbete är således den viktigaste åtgärden för möjlighet till en god ekonomisk standard. Långsiktigt måste målsättningen vara att skapa förutsättningar för människor att försörja sig själva. Ingen ska behöva vara beroende av ekonomiskt stöd.

Ensamstående hushåll är en utsatt grupp eftersom det bara finns en löneinkomst i hushållet. I detta sammanhang vill jag informera om att regeringen redan i budgetpropositionen för 2008 redogjorde för att den delar riksdagens bedömning av behovet av att utreda frågan kring hur olika ersättningar påverkar föräldrars möjligheter att samarbeta och ansvara för barnets försörjning, i de fall där föräldrarna är särlevande. Vem av föräldrarna som är berättigad till olika ersättningar samt i vilken utsträckning den frånlevande föräldern ekonomiskt bidrar till barnets försörjning är av avgörande betydelse för att få en rättvisare bild av barns ekonomiska situation och för att få kännedom om i vilken utsträckning barn till särlevande föräldrar får ta del av båda föräldrarnas ekonomi. Utredningen om ekonomi och föräldrasamarbete vid särlevnad (S 2009:04) tillsat-

tes i juni 2009 och kommer att avlämna sitt betänkande senast den 31 december 2010.

Kommunernas och landstingens ekonomi har naturligtvis påverkats av den ekonomiska krisen. Därför har regeringen skjutit till medel. Tillskottet för 2010 uppgår till 17 miljarder kronor. Därmed kommer den kommunala sektorn, inklusive effekterna av sänkta arbetsgivaravgifter, ökade statsbidrag med mera och som en följd av utvecklingen av den kommunala fastighetsavgiften, sammanlagt att ha fått en resursförstärkning på 38 miljarder kronor 2010 jämfört med nivån 2006. Regeringen fortsätter att följa den kommunalekonomiska utvecklingen och återkommer med bedömningar av det ekonomiska läget i kommunsektorn.

Anf. 38 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag vill säga grattis till Göran Hägglund. Jag har just fått veta att Göran Hägglund var hemma i Skövde i går och träffade två verkliga kristdemokrater. Trevligt att han kommer ut i verkligheten och ser hur vi Skövdebor har det. Jag hoppas att de två kristdemokraterna som Göran Hägglund träffade i går berättade hur det är i Skövde, hur oerhört hårt Skövde, Västra Götaland och Skaraborg har drabbats av den fordonsindustrikris som vi är inne i just nu. Den har lett till att många nu har drabbats av fattigdom och arbetslöshet. Socialbidragen ökar hela tiden. Jag hoppas att det var sådant som ni pratade om i Skövde i går.

Nu är vi inte ensamma hemma i Skövde om att ha den situationen. Västsverige är hårt drabbat för närvarande av hög arbetslöshet, och den ser inte ut att sjunka. Också resten av landet är hårt drabbat, och det är Göran Hägglund mycket väl medveten om.

Göran Hägglund skriver i sitt svar att den största och viktigaste förutsättningen för att komma bort från barnfattigdom är att ha föräldrar som har ett arbete. Det håller jag med om. Det är därför som det är så tragiskt att vi har en helt annan situation i dag, att vi har en regering som gick till val på att fixa jobben, men det blev precis tvärtom. Jag vet att regeringen tycker att det är någon annans fel, men det var nog inte så att man sade till väljarna: Vi fixar bara jobben om det är goda tider. Jag tror att väljarna hade förväntat sig att man skulle leva upp till sina vallöften.

Ja, så är det i alla fall. Arbetslösheten ökar, och i takt med den ökar också antalet socialbidragstagare. Förutom att arbetslösheten ökar har ni försämrat ersättningarna för både dem som är sjuka och dem som är arbetslösa. Det har gjort att många barn far illa i dag. Fler barn i Sverige beräknas nu vara fattiga än för tre år sedan.

Göran Hägglund säger att ingen ska behöva leva på ekonomiskt stöd från någon annan. Det skriver han inte, men han menar nog det. Jag kan hålla med om att man inte ska leva på ekonomiskt stöd. Men det är viktigt att ha trygga människor, att man vet att om man blir sjuk eller arbetslös har man möjlighet att få en ersättning. Dessutom skriver Göran Hägglund att ingen ska behöva leva på ekonomisk ersättning från någon annan. Men förhållandet att Göran Hägglund har infört ett vårdnadsbidrag går stick i stäv med det han just pläderat för, nämligen att människor ska ha ett arbete. Göran Hägglund vet ju vilka grupper det är som utnyttjar vårdnadsbidragen. Det är också dessa familjer som många gånger har det tufft ekonomiskt.

Prot. 2009/10:71
9 februari

Svar på
interpellationer

578 barn blev tillsammans med sina familjer vräkta från sina hem förra året. Över 200 000 barn benämns som fattiga i dag i Sverige.

I dagens Sverige har vi det så, och så kan vi förstås inte ha det. Vi måste se till att alla våra minsta får en bra start i livet, att de har en trygghet, att vi har en avgiftsfri skola, att vi har en förskola och en förskola på obekvämt arbetstid. Vi måste se till att föräldrarna till dessa barn har jobb och är anställningsbara, att de får utbildning, utbildning och utbildning, och att de faktiskt har en ekonomisk trygghet om de kommer i den situationen att de blir arbetslösa.

Anf. 39 FREDRIK LUNDH (s):

Fru talman! Sverige har blivit ett hårdare land. Klyftorna mellan folk har blivit djupare. De rikaste har blivit rikare, och de fattigare har blivit fler.

Den borgerliga alliansen lovade inför valet att fler skulle få arbete och färre skulle hamna i utanförskap. Utgångspunkten var att Sverige hade för generösa bidragssystem, som inte uppmuntrade till arbete eller egen försörjning. Genom omfattande skattesänkningar – mest för dem som tjänar mest – och försämrade ersättningssystem för dem som är arbetslösa eller sjukskrivna skulle fler komma i arbete.

Men några nya jobb har det inte blivit – tvärtom. Antalet arbetslösa är större, och utanförskapet har enligt Moderaternas egna beräkningar och sättet att räkna i valrörelsen ökat med över 70 000 personer. De förändringar som man har genomfört i trygghetssystemen har bidragit till att slå undan benen på grupper i samhället som tidigare alltid har klarat sig själva. De rikaste har blivit rikare, och de fattigare har blivit fler. Den tiondel som tjänar bäst har ensam nästan fått ut lika mycket i skattesänkningar och inkomstförstärkningar som 60 procent av den svenska befolkningen har fått tillsammans.

Arbetslösheten i Sverige ökar mer än i de flesta jämförbara länder, och Sverige halkar efter. Vi lever i ett av världens rikaste länder, och vi borde ha råd med ett välfärdssystem i världsklass. Ändå väljer regeringen att frivilligt montera ned detta.

Den borgerliga regeringen har försämrat a-kassan och sjukpenningen så att arbetslösa och sjuka inte kan försörja sig. Man får inte en andra chans till utbildning om man behöver byta arbete. Kommuner och lands-ting gör stora nedskärningar, och samtidigt ökar behovet av socialbidrag kraftigt.

Fattigdomen växer, och skyddsnetten brister, och det drabbar definitivt barnen. Barns vardag och trygghet slås sönder. Det finns många olika sätt att lyfta fram det. Det kan handla om sjuåringen som inte får den där cykeln som han har hoppats på och önskat. Det handlar om att komma tillbaka efter jullovet och kanske ha levt i en vardag som skiljer sig väldigt mycket från alla kompisars – att inte ha fått julklapparna, att ha upptäckt att familjen har det enormt kämpigt.

Vi har ett problem i Sverige i dag att skolor tar ut avgifter fast det är förbjudet. Det drabbar barn, och det drabbar dessa barn väldigt hårt i kristider.

Min fundering till ministern är: Vad har regeringen gjort för att barn inte ska bli krisens stora förlorare?

Vi vet hur det såg ut under 90-talet. Vi vet vilka som fick bära en stor del av den krisen. Vi borde också dra lärdom av det som dessa barn lyfter fram och se till att dagens barn inte blir morgondagens förlorare.

Det intressanta är att höra, förutom det ministern lyfter fram här i sitt svar: Vad har regeringen specifikt gjort för att säkra att barn inte blir krisens förlorare?

Svar på
interpellationer

Anf. 40 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Barn lever inte i någon separat verklighet vid sidan om de vuxna, utan de är beroende av de vuxnas ekonomi. Det hänger ihop. De är beroende av sina föräldrars ekonomi.

Jag föreställer mig att det utanför denna kammare är välbekant för alla att Sverige, precis som vår del av världen i övrigt, har drabbats av den djupaste ekonomiska nedgången sedan 30-talet. Det drabbar ett litet, exportberoende land hårdare än andra länder, och därför gäller det att ta ansvar.

Det som oppositionen har presterat under denna tuffa tid hade om det blivit verklighet gjort att Sverige, precis som alla andra länder, nu hade behövt stå där och skära ned i välfärdssystemen. Det tvingas man göra i till exempel Storbritannien, för att ta ett land styrt av Labour eller socialdemokrater, där man nu brottas med enorma nedskärningsprojekt.

Sverige har klarat krisen bra. Den har drabbat oss hårt, men vi har hanterat den ansvarsfullt. Det har lett till att vi självklart, som andra, har drabbats av en ökande arbetslöshet men också att vi har hanterat situationen väl – inte minst genom stora tillskott till kommunsektorn för att kunna möta nedgången i skatteinkomster där, inte minst genom satsningar på att få fler människor i arbete genom åtgärder som gör att företag kan anställa fler, men också genom att människor kan hålla sig i gång, vara sysselsatta och få en möjlighet att komma tillbaka när det vänder i de stora sammanhangen.

Glädjande nog kan vi konstatera att nästan alla de prognoser som vi tidigare har jobbat med har vi fått möjlighet att justera i rätt riktning. Det betyder att arbetslösheten blir lägre än vad vi tidigare har förutspått, att sysselsättningen blir högre, att underskotten i ekonomin blir mindre och att återhämtningen går snabbare.

Det här är otroligt positivt och viktigt och någonting som är viktigt inte minst med tanke på att det synes som om de dramatiska svängningarna i världsekonomin inte enbart ligger bakom oss, utan vi kommer säkert att få se mer av detta. Då handlar det om att ha robusta system som gör att vi har möjlighet att hålla fler människor i arbete.

Väldigt viktigt för hushållsekonomierna är också, som man från oppositionens sida helt och hållet bortser från, de skattesänkningar vi har gjort. För ett vårdbidrag är det 1 480 kronor mer i plånboken efter skatt varje månad. För en genomsnittlig metallarbetare är det 1 680 kronor mer i plånboken efter skatt varje månad.

Ni har sagt nej till dessa skattesänkningar. Visserligen har ni i efterhand accepterat varje steg minus ett, eftersom ni inte har någon egen politik utan tvingas haka på den som genomförs och som faktiskt visar sig fungera. Skattesänkningarna spelar roll för att få ett ekonomiskt utrymme i hushållens ekonomier, men de spelar också stor roll för att fler

människor kommer i arbete. Ni har sagt nej till varje enskild skattesänkning, accepterat i efterhand och sedan hakat på.

Det som vi har gjort när det gäller att stärka kommunernas ekonomi, göra det möjligt för företagen att anställa fler och skapa ett utrymme i människors ekonomi är sådant som har lindrat krisens verkningar. Det gör att Sverige står väldigt starkt när uppgången är här och att vi nu glädjande nog kan justera siffrorna i rätt riktning. Detta är viktigt för svenska hushåll. Detta är också viktigt för svenska barn.

Anf. 41 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Det är en häpnadsväckande nöjd socialminister vi får höra här. Han är nöjd med det mesta. Han tycker att det är jättebra. Sverige har klarat allting jättebra! Vi är bäst för det mesta, och vi har det bättre än andra länder.

Här pratar vi om barnfattigdom. Här pratar vi om de 200 000 barn som är fattiga i dag, och vi pratar om de barn som har blivit vräkta. Och socialministern säger: Nej, men det har gått så bra för Sverige! Vet inte ni att det har varit lågkonjunktur?

Jo, det vet vi. Vi vet faktiskt det. Det sade jag i mitt första inlägg, och det har jag sagt i alla inlägg i andra interpellationsdebatter. Vi vet att det är lågkonjunktur, men vi tycker att ni har förvärrat krisen eftersom ni har stängt människors möjligheter att utbilda sig och skaffa sig ett arbete. Ni har förvärrat krisen genom en otrygghetschock i detta land, eftersom ni sänkte a-kassan och såg till att det blev en stupstock i sjukförsäkringen. Människor är oroliga.

Vem tar hand om vårdbiträdet när hon blir sjuk? Göran Hägglund står här och skryter över att hon har fått skattesänkningar, men hur blir det när hon blir sjuk efter att hon har fått ett mycket stressigare arbete?

Göran Hägglund säger: Ja, men vi har gett mer pengar till kommunerna.

Ja, men hur var det egentligen? Ni sade: Nej, nej, nej, kommuner och landsting ska inte ha mer. Till slut sade ni: Jo, men ni kan få en slant nästa år när det är valår. Det sade ni i höstas. Då hade kommunerna och landstingen redan gjort sina budgetar. De hade redan planerat att säga upp människor. Nu kunde de skjuta på uppsägningarna, men de fick bara veta ett år i förväg hur det skulle bli.

Om nästa år vet kommunerna och landstingen ingenting. Ni gav ett tillfälligt bidrag till kommuner och landsting under valåret.

Sedan säger Göran Hägglund: Ja, men vi har kunnat justera våra siffror. Det går mycket bättre nu.

Jo, just det, det är valår i år. Nu gäller det att se till att justera siffrorna så att det ser bättre ut. I själva verket har klyftorna ökat, Göran Hägglund.

Om det nu har gått så bra för Sverige som Göran Hägglund står här och skryter om undrar jag: Varför har han valt att försätta dessa barn i den situation som han har gjort? Hur kan han vara nöjd med den situationen när 200 000 barn i dag betraktas som fattiga i Sverige och när över 500 barn har blivit vräkta?

I den situationen står Göran Hägglund och är nöjd. Jag blir faktiskt förvånad. Jag trodde att Göran Hägglund hade mer empati. Jag har till och med tyckt det tidigare.

Vi i den tvärpolitiska barngruppen och i den socialdemokratiska barngruppen blir ofta uppvaktade av barnorganisationer, Unga Örnar, Rädda Barnen, Majblomman och Bris. Alla har berättelser om dagens Sverige, om verklighetens barn, om hur barn nu blir drabbade när krisen har slagit till och hur ni har slagit undan benen på föräldrarna, eftersom de nu har mycket svårare att ta sig in på arbetsmarknaden.

De som har förlorat ett arbete under den här krisen kanske inte kommer tillbaka till ett reguljärt arbete. Det har regeringen skrivit i sin egen proposition. Långtidsarbetslösheten ser ut att stiga, och de som nu förlorar sitt arbete kanske inte kommer tillbaka någon gång.

Vad tänker Göran Hägglund göra åt det? Vad tänker Göran Hägglund göra för att barnen till dessa arbetslösa människor faktiskt ska få ett hopp, en framtidstro, en möjlighet att utbilda sig, en bra skola och en trygghet om föräldrarna är i kris? Det handlar om en trygghet någon annanstans, i förskolan, i skolan och på fritidshemmet, och att det finns fler vuxna där. Vad tänker Göran Hägglund göra mer än att stå här och säga att han är nöjd?

Anf. 42 FREDRIK LUNDH (s):

Fru talman! Jag håller med ministern. Barn är en del av familjen. Barn är en del av samhället. Men barn är också barn. Det är viktigt att se dem som egna individer och att ha en politik för de enskilda barnen just för att de är barn.

Det är hög tid att tala om barnens situation i krisens spår, för det får inte bli som under 1990-talet, då barnen drabbades långt efter det att konjunkturen hade vänt. Vi måste se till att det inte händer igen.

För dem som redan har resurser och möjligheter finns det vägar ut ur krisen. För dem som inte har det blir chanserna färre. Den borgerliga regeringen gör livet svårare för dem som redan har det kämpigt. Är ministern nöjd med den utvecklingen?

Nu behövs en politik som ser till barns bästa, en politik som investerar i barn och inte berövar dem möjligheter. Det handlar om förskolor och skolor som har tillräckligt med personal som har tid med barnen och ser dem.

Det måste finnas skolsköterskor och skolhälsovård som räcker till, ungdomsmottagningar som når unga i behov av det och fritis efter skolan och fritidsgårdar på kvällarna. Det måste finnas mer stöd till föreningslivet, som bedriver fritidsverksamhet för barn och unga.

Politiken måste tydligare prioritera barnen, så att de går skadeslösa ur den ekonomiska krisen. Det måste ske snabbt. Det måste ske nu. Framför allt måste det ske på alla nivåer. Här har ministern och regeringen ett ansvar för att fatta nödvändiga beslut och utforma den politiken, så att barnens bästa sätts i främsta rummet.

Anf. 43 JASENKO OMANOVIC (s):

Fru talman! När vi i dag diskuterar barnfattigdomen i Sverige diskuterar vi egentligen Sveriges framtid. Vi diskuterar Sveriges möjligheter om 20 eller 30 år. Vilka möjligheter erbjuder vi det här landet om 20 eller 30 år? Vilka mål kommer Sverige att kunna uppnå om 20, 30 eller 40 år? Det är det vi diskuterar i dag, Göran Hägglund.

Det är vår framtid som vi diskuterar. Därför är det viktigt att poängtera och att se att bostadsbidrag är ett komplement. Det är något tillfälligt för en familj som just nu befinner sig i en svår situation. Men det är ingen långsiktig politik för att motverka barnfattigdomen.

Då undrar statsrådet om vi känner till att det har varit en finanskris, att det har varit en kris som har varit den värsta sedan 30-talet. Jo, det har vi poängterat från första dagen då krisen inträffade.

Man kan inte hantera en krissituation som man har gjort. Kommuner-
na får inte något uppräknat bidrag för att klara av skolan, för att klara av den framtida investering som vi pratar om.

För dem som råkar vara arbetslösa – jag säger ”råkar vara arbetslösa”, för det är inte någon som frivilligt väljer det, trots att man ibland kan tolka det som att det finns en del som anser att det är så – minskar man möjligheten och det ekonomiska utrymmet. För dem som är sjukskrivna minskar man det ekonomiska utrymmet.

Man stimulerar helt enkelt inte i sin ekonomiska politik som helhet den inhemska konsumtionen, vilket andra EU-länder har gjort. De har faktiskt framgångsrikt vidtagit åtgärder för att stimulera befolkningen i det egna landet att konsumera mer.

Man har sänkt skatten, säger statsrådet. Det är 1 400 och 1 600 i månaden. Ja, det är brutto. Sedan har ni infört en del avgifter. Jag vet att ni anser att man inte behöver vara med i a-kassan. Men ska människor ha den tryggheten för sina barn ifall de blir drabbade av arbetslösheten måste de faktiskt vara med i a-kassan. Då får de den lilla delen av tryggheten.

Därför är det viktigt att poängtera att det finns de som har fått 1,3, 3,5, 12,6 och 18,8 miljoner i sänkt skatt med er politik. Så 1 400 brutto är ingenting att skryta om för en barnskötare.

Anf. 44 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det är rätt att vi resonerar om barnens ekonomiska situation. Det som jag ville åstadkomma var någon balans i resonemanget.

Det är tyvärr så att vi har skillnader mellan familjer och mellan barn och barn. Och det har alltid funnits. Vår uppgift är att, så långt vi någonsin kan, åstadkomma en situation där alla barn kan leva under trygga ekonomiska förutsättningar. Jag tror ärligt att det är allas vår önskan.

Då är frågan: Hur kommer vi dithän?

Ja, då sägs det här att 578 barn blir vräkt. Det är ett jättebekymmer. Det är ett enormt problem i varje enskilt fall och naturligtvis också på samhällsnivå.

Regeringen har satt in åtgärder. Vi samarbetar med kommunerna om detta, och vi ser glädjande nog att antalet vräkningar minskar. Man får ett större socialt ansvarstagande i de här sammanhangen. Det betyder mycket. Vi behöver arbeta med en mängd sådana åtgärder för att motverka det som är effekter av kriser vare sig de uppkommit på samhällsnivå eller i en familj, i ett hushåll.

Jag värjer mig lite grann mot resonemang av typen att vi borde ha råd med ett välfärdssystem i världsklass. Det är väl självklart. Vem säger något annat än att Sverige ska ha ett välfärdssystem i världsklass? Vi har det, och det finns skäl att arbeta för att det ska bli ännu bättre.

Ni får det att framstå som att Sveriges folk hasar sig fram mellan sop-tunnorna för att hitta några rester att stoppa i sig. Sverige står starkt. Sverige har en situation där vi förmår att hålla ihop grupper på ett sätt som är närmast unikt i jämförelse mellan olika länder.

Munnarna säger – jag hör det – att ni har förstått att vi har haft en kris som är den värsta sedan 30-talet. Men detta träffar uppenbarligen inte ert medvetande. Ni resonerar i alla fall inte som om det går från talorganen till några andra delar av kroppen. Det tycker jag att ni behöver jobba lite grann på. Ni kommer säkert att landa rätt så småningom.

Det är viktigt med en regering som tar ansvar, håller i pengarna och använder dem på ett klokt sätt. Det är skälet till att vi har skjutit till mycket resurser till kommunsektorn. Jag önskar att vi kunde bada i pengar och föra över ännu mer, men vi måste ta ansvar också för morgondagen på ett annat sätt än oppositionen behöver göra i det här läget.

Här sades att barnen förra gången efter 90-talskrisen drabbades långt efter denna. Det är sant. Det berodde bland annat på de ganska brutala metoder som regeringen Persson använde då för att återställa svensk ekonomi i balans igen. Man gjorde det kraftfullt måste man säga, men effekterna blev ganska tuffa för många enskilda människor. Vi vill försöka undvika det, bland annat genom tillskotten till kommunerna och genom att underlätta för människor att behålla arbeten eller få nya arbeten.

Om vi hade lytt de råd som har kommit från oppositionen skulle vi omräknat till svenska förhållanden, och om vi hade vräkt ut pengar som man har gjort i Tyskland, behöva spara i storleksordningen 17 miljarder kronor under det här året. Skulle vi ha varit lika oansvariga som regeringen i Frankrike skulle vi ha behövt spara 35 miljarder. Hade vi varit i Storbritanniens politikernas kläder skulle vi nu ha behövt spara 60 miljarder kronor. Jag tror att det är väldigt lyckosamt för Sverige att vi har haft en regering som har hållit i pengarna, använt dem på ett klokt sätt och satsat dem på arbete och på kommunsektorn.

Anf. 45 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag vet inte varför Göran Hägglund så gärna vill smita utomlands och inte vill prata om de svenska förhållandena. Han påstår att vi kräver samma som Tyskland och Frankrike. Vi är socialdemokrater i Sverige, och vi vill ha en välfärd här i Sverige – för alla. Det räcker inte med många. Det ska vara alla. Vi vill inte ha de revor i välfärdssystemet som vi har i dag.

Vi vill hålla ihop grupperna, säger Göran Hägglund. Det är precis det som vi socialdemokrater har byggt upp den svenska modellen med. Vi försöker hålla ihop grupperna, inte slita isär dem som vi upplever att ni har gjort nu.

De rika har blivit rikare, och de fattiga har blivit fattigare. Det har blivit större skillnader under den här krisen för att ni har valt att sänka skatterna hellre än att se till att skydda barnen från krisens effekter. Ni har sänkt skatterna med 100 miljarder, mest till dem som tjänar mest, som äger mest och som bor i storstäderna.

Ni har valt den vägen. Ni valde skattesänkarvägen. Då säger Göran Hägglund: Det tycker ni också men bara med ett års fördröjning.

Grejen med en opposition är att man måste acceptera hur verkligheten ser ut. Vi kan inte rita om kartan bara för att vi tycker att den skulle vara annorlunda. Vi hade använt pengarna smartare om vi hade styrt från början. Men vi har respekt för människors privatekonomi precis som för företag. Därför kan inte vi plötsligt ändra i en helt annan riktning. Därför har vi accepterat de skattesänkningar som ni har gjort.

Men vi skulle vilja att det var på ett mer rättvist sätt, att man höll ihop grupperna och att låginkomsttagarna fick mer skattesänkningar än de rika. Dessutom var det vi som såg till att landet blev starkt efter den förra krisen.

Anf. 46 JASENKO OMANOVIC (s):

Fru talman! Jag kommer inte att bedöma hur mycket av det som sägs här som statsrådet Hägglund kommer att ta till sig i andra kroppsorgan som han säger. Jag tänker säga att jag inte misstror statsrådet Hägglund när han säger att hans önskan är att motverka barnfattigdomen. Jag misstänker inte att han tycker något annat. Jag tror på det statsrådet Hägglund säger.

Problemet är, fru talman, att barnfattigdomen ökar med statsrådets ekonomiska politik. Det är det som är problemet. Det är därför vi debatterar i dag. Från 2006 till 2009 har barnfattigdomen bland barn till ensamstående föräldrar fördubblats, Göran Hägglund. Det är det som vi debatterar i dag.

Det är inte en önskan som vi pratar om utan om verkligheten. Jag tror att statsrådet och alla andra 348 ledamöter här i kammaren önskar att barnfattigdomen inte skulle finnas i Sverige, men tyvärr ökar den med den politik som Göran Hägglund för.

Det är bland annat vi socialdemokrater som efter den förra ekonomiska krisen på 90-talet har ställt upp regler som har lett till att vi står starka i dag.

Anf. 47 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det jag försöker samtala om – jag tror att ni också gör det – är hur vi kan klara ett land ur en tuff ekonomisk situation och samtidigt säkerställa att alla är med, för att använda ett uttryck som vi alla förstår. Det är en jättesvår uppgift.

Den viktigaste uppgiften handlar om jobb. Det handlar om att skapa trygga förutsättningar för vuxna så att de kan ha en inkomst. Det spelar en avgörande roll för barnen. Vi har också skyddsnät för dem som förlorar jobbet, blir sjukskrivna, förtidspensionerade eller annat. Vi kommer alltid att behöva resonera om hur de ser ut.

Vi har utöver detta sänkt skatten. Jag kallar dem inte rika. Jag tror inte ni heller gör det. Vårdbiträden har fått 1 480 kronor mer i månaden. Det är ett ganska bra tillskott. Det har gjort att de har kunnat hantera krisen på ett annat sätt än de annars hade kunnat göra. Metallarbetare som har fått 1 680 kronor mer i månaden har kunnat parera krisen bättre.

Vi hamnar i ett resonemang här om 90-talskrisen. Jag säger att då var det en ganska brutal politik som fördes som drabbade många hushåll på ett tufft sätt. Då säger ni att ni kan ta åt er äran av att ni tog Sverige ur krisen. Jag bestrider inte det, men jag säger att metoderna var sådana att

de fick konsekvenser en lång tid efter 90-talskrisen. Där har vi ett betydande bekymmer.

Jag kan inte förstå hur det skulle bli bättre om vi höjde skatten med de summorna för de kategorier som jag pratade om. Ni har om ni tycker det är rätt alla möjligheter att lägga fram förslag om skattehöjningar på den nivån. Vi vet att det egentligen är er önskan, men av politiska skäl kan man inte mer just nu än att släpa efter något år.

Det här är en fråga som jag tror att vi kommer att få skäl att återkomma till. Vi kommer att få ytterligare statistiskt material som gör att vi kan se bättre. En viktig sak är också att skilja på relativ och absolut fattigdom. Det spelar faktiskt en avgörande roll för hur siffrorna faller ut.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2009/10:184 om barnkonventionen

Anf. 48 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att FN:s barnkonvention följs i alla beslut.

De allra flesta beslut som berör barnets vardag tas i Sverige på lokal nivå, så nära barnet som möjligt. Det kommunala självstyret är en grundpelare för vår demokrati. Därför håller jag inte med Monica Green om att vad som behövs är mer statlig styrning av det kommunala beslutsfattandet. Vad som behövs är mer av samsyn på barn och deras rättigheter samt förbättrad samordning mellan de olika aktörer som har ansvar för att skapa de bästa livsvillkoren för våra barn.

Regeringen har i enlighet med detta bland annat gett ekonomiskt stöd till Partnerskap för barnkonventionen – ett kommunalt nätverk för erfarenhetsutbyte och kollegial granskning mellan ett flertal kommuner. Regeringen deltar i såväl deras arbete som nätverket för barnets rättigheter samordnat av Sveriges Kommuner och Landsting. Vi bidrar även på det sättet till spridning av framgångsrika arbetsmetoder med att genomföra barnkonventionen på kommunal och regional nivå.

Kunskapsutveckling, utbildning och kompetensutveckling av beslutsfattare, såväl politiker som tjänstemän på kommunal och regional nivå, är ett annat sätt att förbättra genomförandet av barnkonventionen. Flera aktörer har fått ekonomiskt stöd av regeringen för sådana aktiviteter. Unicef har exempelvis tagit fram ett särtryck ur den handbok om tillämpningen av barnkonventionen som sedan har spridits till alla kommunstyrelser, landsting och statliga myndigheter i landet. Allmänna Barnhuset, Örebro universitet och Karolinska sjukhuset har drivit och driver utbildning och kompetensutveckling för beslutsfattare och personal på olika nivåer i kommuner och landsting. Barnombudsmanen har fått medel att under 2010 anordna nationella barndagar – ett forum för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling.

Barnombudsmanen har också på regeringens uppdrag tagit fram förslag till en strategi för det framtida arbetet med kunskapsspridning om barn, deras rättigheter och den praktiska tillämpningen av dessa rättigheter till yrkesgrupper vars arbete har konsekvenser för barn. Förslaget är under beredning i Socialdepartementet.

För ett ökat stöd till bland annat beslutsfattare på lokal nivå gav regeringen i december förra året Barnombudsmannen i uppdrag att utveckla ett uppföljningsverktyg för barnrättspolitiken så att måluppfyllelsen och kunskapen om tillämpningen av barnkonventionen kan öka på såväl nationell och regional som kommunal nivå. Uppföljningssystemet ska kunna anpassas till specifika behov i en region, i en kommun eller i en begränsad del av en kommun.

Regeringen undersöker också för närvarande möjligheterna till en bättre samordning med Sveriges Kommuner och Landsting även när det gäller genomförandet av barnkonventionen. Jag avser att återkomma till riksdagen med en redovisning av resultatet av våra ansträngningar på barnrättsområdet och arbetet med barnkonventionen.

Anf. 49 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Tack för svaret! Det är så viktigt att vi hela tiden jobbar med barnkonventionen. När Sverige ratificerade den för 20 år sedan var det väldigt stor aktivitet. Det var många utbildningar och många barnorganisationer, bland annat Unga örnar, Rädda barnen, Unicef och Bris, som jobbade ute i landet med olika folkbildningskampanjer, till exempel Dags för barnkonventionen. Man satte lärare och politiker på kommunal nivå på skolbänken och sade att nu ska vi lära oss barnkonventionen, och vi ska följa den. För 10 år sedan gjordes en uppföljning, och man försökte då se till att man skulle följa barnkonventionen. Barn har rätt att ha inflytande över det som pågår i deras vardag.

Det är ju så med det mesta. Om man inte påminns om det hela tiden så ramlar det liksom bakåt i hjärnbalken på något sätt. Därför måste man hela tiden fokusera. Barnkonventionen är ett sådant område. Jag tror att jämställdhet och även demokrati och andra områden är andra sådana områden där vi faktiskt hela tiden måste tala om för oss själva att nu måste vi se till att barnkonventionen och så vidare följs.

Tyvärr bryr man sig inte så mycket om att följa barnkonventionen. Det händer inte så mycket om man inte gör det. Man tänker att man inte behöver låta barnen få inflytande över sin skolgång och sin skola. Man glömmer av att se till att eleverna får ett större inflytande, för det händer inte så mycket.

Det skulle vara intressant att höra vad socialministern har att säga om detta. Det som är bra i svaret är att det står att vi ska fortsätta öka trycket när det gäller utbildningar. Det är bra att statsrådet säger att han avser att återkomma till riksdagen med resultatet. Det ser jag fram emot.

Men hur ska vi göra för att öka trycket? Hur ska kommunpolitikerna vid varje beslut tänka på hur det slår för barnen? Hur drabbar detta barnen eller hur påverkar det barnens situation? Hur ska vi tänka här när vi skickar pengar till kommunerna så att kommunpolitikerna faktiskt också verkar på det sättet? Det gäller naturligtvis inte bara kommunpolitikerna. Hur ser man till att de uppmanar sina lärare, förskollärare, barnomsorgspersonal, fritidspersonal och alla andra som har med barn att göra att alltid tänka på hur de kan göra för att se till att barnkonventionen följs?

Eftersom barn är en utsatt och sårbar grupp i samhället, vilket vi pratade om tidigare, måste man också se till att barn skyddas inte bara från krisens effekter utan från mycket annat – våld, mobbning och andra saker som barn kan drabbas av.

Jag upplever att vi inte riktigt har fokuserat på barnkonventionen. Vi har visserligen firat ett tjugigt och trevligt 20-årsjubileum, men det blev liksom inget skarpt läge med att se till att ta nästa steg *nu*, att implementera på riktigt så att vi följer barnkonventionen i alla beslut.

Anf. 50 FREDRIK LUNDH (s):

Fru talman! Nästan två miljoner barn och ungdomar har växt upp i det här landet med barnkonventionen som skydd och som stöd under de 20 år som har gått. Frågan vi som lagstiftare och beslutsfattare behöver ställa oss är om detta betyder att alla barn har samma rättigheter och att barns bästa kommer i första rummet när politiken formas. Svaret på det vet tyvärr både du och jag: Det är inte så.

Mer än en kvarts miljon barn lever i barnfattigdom. Det har vi diskuterat och kommer tillbaka till. Det är skamligt, tycker jag. Det handlar om att barnkonventionen också så tydligt lyfter upp att barn har en ovillkorlig rätt att säga sin mening i de frågor som berör dem. Men trots detta är det oftast vuxenvärlden och vuxnas godtycke som avgör om barn får höras i ärenden som berör dem. Det kan till exempel vara socialtjänständeren och vårdnadstvister.

20 000 barn placeras i familjehem varje år. Många av dem lever i en ständig osäkerhet om de kommer att få stanna i familjehemmet eller återförenas med sina biologiska familjer. Den osäkerheten beror ofta på avsaknaden av att få berätta om sina egna önsningar, och det skapar en otrygg situation.

Jag tycker att det är ovärdigt, och jag är övertygad om att vi tillsammans kan förändra och förbättra barns situation i Sverige. Jag hade på samma sätt som Monica Green gärna sett att Göran Högglund hade pekat ut framtiden och tvingat på myndigheterna barnglasögon i samband med 20-årsjubileet och lyft upp barns rättigheter i ett ännu tydligare perspektiv.

Det är verkligen dags att ta barnrättsfrågorna på allvar. Vi behöver arbeta vidare med dem på alla nivåer, och vi behöver också garantera att barns rättigheter efterlevs exempelvis i skola och barnsjukvård.

Jag vill att politiker och myndigheter gör barnkonsekvensanalyser för att säkerställa att alla barn och ungdomar får sina rättigheter tillgodosedda. Det behöver också vara ett tydligt ansvar för kommuner och landsting att redovisa särskilda insatser för barn och ungdomar genom barnbokslut eller andra metoder.

Min fråga till ministern är: Hur ska arbetet med barnkonventionen ges större tyngd och ett högre tempo så att inte landets barn behöver vänta i 20 år till innan barnkonventionen är någonting som genomsyrar också den svenska politiken?

Anf. 51 Socialminister GÖRAN HÖGGLUND (kd):

Fru talman! Tack för de engagerade inläggen i en fråga som förstås är otroligt angelägen! Det har nämnts att vi nyligen har haft ett jubileum. Jag ser det som en milstolpe när vi stannar upp och reflekterar lite över vad som har åstadkommit och vad vi behöver göra framöver. Här får man säga att barnkonventionen i sig har betytt ofantligt mycket, men vi är ju långt ifrån hemma. Vi kan verkligen inte luta oss tillbaka och säga att nu är allt fixat i vårt land. Det vore en grov osanning.

Jag tror att Monica Green är inne på något betydelsefullt när hon säger att det är enormt viktigt att återvinna kunskap och engagemang hos alla berörda, för vi har en genomströmning av personal, men förstås också av barn genom skola, förskola och alla områden där vi varje dag möter barn och naturligtvis föräldrar. Det är viktigt att ha som en utgångspunkt.

Samtidigt är det väldigt viktigt att se att det förmodligen inte finns ett enda grepp eller ett enda Alexanderhugg som löser allt utan det fordras ganska mycket av envetet gnetande. Jag redogjorde i mitt inledande svar för väldigt mycket av det som vi gör tillsammans med till exempel Sveriges Kommuner och Landsting, tillsammans med kommuner som sluter sig samman, tillsammans med organisationer och tillsammans med myndigheter som vi arbetar med för att få det rätta tänkandet att genomsyra alla olika verksamheter som möter barn.

Föräldrarna är de viktigaste resurserna i det här sammanhanget. Där har vi kommit långt i dag i jämförelse med för 20 år sedan eller för 40 år sedan, men fortfarande finns det barn som är rädda för att komma hem därför att de riskerar att få stryk av sina föräldrar eller att behandlas på ett sätt som sårar känslor och själsliv hos barnen. Vi har barn som far väldigt illa därför att de inte är sedda och uppmärksammade. De reagerar genom att bli väldigt utagerande, genom att svälta sig eller skära sig.

Vi kan inte säga med stolthet att vi har förverkligat barnkonventionen i Sverige, men jag tror att det något tråkiga svaret är att det inte finns ett Alexanderhugg utan att det handlar om väldigt många små åtgärder i vardagliga sammanhang, om utbildning, om information och om att inte nå bara dem som har direkt kontakt med barnen. Det tror jag ibland kan vara ett litet bekymmer. Vi koncentrerar oss väldigt mycket på dem som är i direkt kontakt med barnen. De ska självklart ha bästa möjliga stöd för att kunna utföra sin viktiga uppgift, men det handlar också om nivåer ovanför som sätter ekonomiska ramar, som styr verksamheten mer genom beslut som andra så att säga får följa.

Även om vi har världens mest medkännande och kunniga barnomsorgspersonal kommer det inte att hjälpa särskilt mycket om de inte får rätt förutsättningar från till exempel den kommunala ledningen i form av chefer eller politisk ledning. Därför handlar det väldigt mycket om att lyckas nå relevanta beslutsfattare med ett kunnande som kan fungera som en bas i deras viktiga arbete. Det handlar ytterst om att så många som möjligt, helst alla, fattar rätt beslut vid varje enskilt tillfälle av de faktiskt tiotusentals tillfällen som uppstår runt om i Sverige varje enskild dag.

Anf. 52 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Det här är en oerhört viktig debatt, precis som den förra, om hur barnfattigdomen ökar och att det finns barn som blir vräkta med sina föräldrar. Det här är en lika viktig debatt om att barn som far illa också får möjlighet att få en bra omvårdnad. Får de det i dag enligt Göran Hägglund? Är det så att de barn som far illa, mår dåligt eller skär sig, som Göran Hägglund beskriver, och de barn som blir utsatta för våld eller mobbning får det allra bästa stödet i dag enligt Göran Hägglund?

Sedan säger Göran Hägglund att den personal som jobbar allra närmast barnen ska ha bästa möjliga stöd. Tycker Göran Hägglund att de får det i dag? Om inte, vad ska Göran Hägglund göra åt det? Vad kan vi göra

tillsammans för att barn ska få bästa möjliga förutsättningar för att växa upp till trygga och bra människor i det här landet, människor som också tar hand om sina barn och som har bra förutsättningar att bli bra föräldrar. Vi behöver hjälpas åt med det här.

Kan Göran Hägglund svara på frågorna om de verkligen får det allra bästa stödet? Om de inte får det, på vilket sätt ska vi förändra så att alla våra små barn som finns i verkligheten faktiskt får det stöd som de behöver?

Dessutom nämnde Göran Hägglund att de som indirekt, inte dagligdags jobbar med barn utan är chefer, beslutsfattare eller lokalpolitiker också måste kunna barnkonventionen. Vad tänker Göran Hägglund göra för att de ska kunna barnkonventionen och faktiskt följa den? Tänker Göran Hägglund ta till några grepp eller någon typ av uppmuntran eller sanktioner?

Vad ska Göran Hägglund göra för att barnkonventionen faktiskt ska följas så att det märks när man inte gör det, när en kommun struntar i att följa barnkonventionen, struntar i att ge barn inflytande eller inte ser de barn som blir mobbade? Vad tänker Göran Hägglund göra?

Åter till min fråga om nästa steg. Nu ser vi till att barnkonventionen implementeras på alla nivåer. Utbildning nämnde Göran Hägglund som ett instrument. Det är ett bra instrument. Det tycker jag. Men jag vet inte hur det ska gå till. Kan Göran Hägglund beskriva hur utbildningarna ska gå till i respektive kommuner eller myndigheter som ska ta hand om barnen eller i föreningslivet? Hur ska de här utbildningarna gå till och hur ser tankeprocessen ut tills vi kommer dit?

I dag känner inte alla till barnkonventionen. Precis som Göran Hägglund beskriver är det också en genomströmning. Det byts folk. Det kommer nya barn, nya vuxna, nya föräldrar och nya beslutsfattare. Därför måste barnkonventionen återerövrats och därför borde det också finnas någon typ av åtgärd som gör att man faktiskt måste följa barnkonventionen.

Anf. 53 FREDRIK LUNDH (s):

Fru talman! Sverige måste på alla fronter jobba vidare med barns rättigheter. Jag tycker att det är glädjande att jag och ministern delar uppfattningen att det i dag går alldeles för sakta. Jag ser det som ett stort problem. Det är inte acceptabelt att åren bara rullar på utan att vi gör de framsteg som vi faktiskt borde. I och med att vi är eniga om att vi behöver flytta fram positionerna är det väl dags för oss båda två att kavla upp ärmarna och sätta fart.

Runt om i samhället och från flera barnrättsorganisationer ökar nu kravet på att få barnkonventionen till lag. Jag tycker att det kunde vara intressant att höra hur statsrådet ser på det krav som växer på att göra barnkonventionen till lag.

Anf. 54 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag ska bara påminna om vad jag sade i mitt första svar, som hänger ihop med vad jag sade i mitt andra inlägg. Vi har gett ekonomiskt stöd till ett kommunalt samarbete som handlar om erfarenhetsutbyte och granskning mellan olika kommuner. Där kan vi lära oss hur

man framgångsrikt arbetar på det lokala planet för att få det att fungera ännu bättre.

Jag beskrev också arbetet med nätverket för barnets rättigheter samordnat av Sveriges Kommuner och Landsting. Jag beskrev också hur vi arbetar för spridning av framgångsrika arbetsmetoder för att genomföra barnkonventionen.

Jag beskrev kunskapsutveckling, utbildning och kompetensutveckling av beslutsfattare, både politiker och tjänstemän på kommunal och regional nivå, som en viktig åtgärd för att förbättra genomförandet. Jag beskrev hur vi har gett ekonomiskt stöd till många olika aktörer för att skapa ett bra underlag. Jag nämnde Unicef, Allmänna Barnhuset, Örebro universitet och Karolinska sjukhuset.

Jag nämnde också att Barnombudsmannen har fått medel för att under året anordna nationella barndagar, ett forum för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling. Jag beskrev att Barnombudsmannen på regeringens uppdrag har tagit fram en strategi för arbetet med kunskapsspridning om barn, deras rättigheter och den praktiska tillämpningen av de rättigheterna till yrkesgrupper vars arbete har konsekvenser för barn. Om det ska vi återkomma till riksdagen så småningom.

Jag beskrev också hur vi i december förra året gav Barnombudsmannen i uppdrag att utarbeta ett uppföljningsverktyg i barnrättspolitikerna så att vi bättre kan nå målen på alla politiska nivåer. Jag nämnde också att vi undersöker möjligheten till en bättre samordning med Sveriges Kommuner och Landsting när det gäller genomförandet.

Vi gör många viktiga saker. Jag är öppen för nya tankar och idéer om vad vi kan göra ännu bättre. Jag tror också att vi alla som är verksamma i politiska partier också har en uppgift att göra gentemot alla våra aktiva på kommunal och landstingskommunal nivå, det vill säga att få in detta som ett arbetssätt. Varför inte en profilfråga för partier att arbeta med – barns rättigheter – i de politiska sammanhang man finns med i?

Fredrik Lundh ställde också frågan om barnkonventionen och inkorporering i lagstiftningen. Det viktiga för mig är inte vilken juridisk status barnkonventionen har utan hur väl vi lyckas i samhället att respektera barnens rättigheter som de kommer till uttryck i barnkonventionen. Målet är att ge våra barn bästa tänkbara livsvillkor. Barnkonventionen är ett medel i det sammanhanget, inte målet.

Jag är prestigelös i det här sammanhanget. Vi valde i bred politisk enighet för många år sedan att implementera barnkonventionen på det sätt som har skett i lagstiftningen. Om vi kommer fram till att det kan göras bättre på ett annat sätt är jag beredd att resonera om det. Det viktiga är att vi lyckas så väl som möjligt när det gäller genomförandet av alla goda tankegångar och intentioner som finns i barnkonventionen. Formen är underordnad. Vi ska göra det som blir bäst för barnen.

Anf. 55 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag måste ha formulerat mig fel. Jag ber om ursäkt för det. Jag märkte att Göran Hägglund började upprepa det han sade i sitt första svar. Antagligen var det jag som hade formulerat min fråga fel så att Göran Hägglund kände att han hade anledning att upprepa sitt svar. Det var synd.

Jag hade velat att vi mer konkret skulle gå in på hur vi ska gå till väga. Utbildning och allt det som Göran Hägglund har räknat upp gillar jag. Jag gillar att Hägglund ska återkomma till riksdagen och berätta hur det har gått och så vidare. Men det saknades något. Jag tror att Fredrik Lundh också vill ha ett svar. Om vi nu inte ska inkorporera barnkonventionen i lagen, vad ska vi göra så att den följs? Det finns många som inte följer barnkonventionen. Det finns till och med många som inte känner till den. Man bryr sig inte om att följa barnkonventionen. Man tycker inte att den är viktig: Ska barnen tas med? Ska de yttra sig i frågan? Oj då, måste vi ha barnglasögon på oss i besluten? Man tycker att det är ett krångligt sätt att hantera frågan.

Jag efterlyste konkret vad vi ska göra i nästa steg. Det var det jag hade hoppats att få svar på. Det verkar som att jag får ett svar efter det att Göran Hägglund återkommer till riksdagen.

Anf. 56 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det här är en viktig diskussion. Sista ordet är inte sagt, får inte vara sagt, i det här sammanhanget. Det här är en fråga som vi löpande behöver diskutera. Vad kan vi göra mer för att alla barn ska växa upp under trygga omständigheter i vårt land? Vi har mycket kvar att göra.

Vi kommer tillbaka med ett dokument till riksdagen att ta ställning till och diskutera. Vi får då möjlighet att ta upp frågan i ett mer uttömmande och bredare sammanhang. Det är av största vikt att enskilda politiker och partier engagerar sig i frågan. Hur väl vi lyckas här har naturligtvis enormt stor betydelse för vilket Sverige vi kommer att se i morgon och nästa dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.56 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

12 § Svar på interpellation 2009/10:185 om barnfattigdom

Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Fredrik Lundh har frågat mig vad jag avser att göra för att komma till rätta med den ökande barnfattigdomen.

Barns ekonomiska situation är en viktig fråga för regeringen. Vi strävar efter att ge alla barnfamiljer förbättrade förutsättningar för en god levnadsstandard. Vi har i Sverige ett väl utvecklat stöd till barnfamiljer.

Den ekonomiska familjepolitiken bidrar till att ge alla barnfamiljer förbättrade förutsättningar för en god levnadsstandard. De behovsprövade stöden, som till exempel bostadsbidraget, är direkt riktade till de hushåll som har de lägsta inkomsterna. Även barnbidraget verkar inkomstutjämnande. Detta är en del av den politik som kommer familjer i ekonomiskt utsatta hushåll till del. Till detta kommer även rätten till ekonomiskt bistånd som garanterar barnfamiljer en skälig levnadsnivå.

Att mäta ekonomisk standard är svårt. Ett vanligt sätt är att mäta ekonomisk standard *relativt* sett. Under de senaste åren har det blivit mer lönsamt att arbeta, och många familjer med förvärvsinkomst har fått det bättre. Det faktum att de ekonomiska familjestöden är fasta belopp eller följer prisutvecklingen snarare än inkomstutvecklingen gör att den disponibla inkomsten för ensamstående med barn – vars inkomster i högre grad utgörs av ekonomiska familjestöd – halkar efter i tider av reallöneutveckling. En konsekvens av detta blir att hushåll som i hög grad är beroende av stöden inte får samma utveckling av sin disponibla inkomst jämfört med hushåll vars inkomster i större utsträckning består av löneinkomster. Det innebär dock *inte* att den *absoluta* standarden har minskat för hushåll med låg ekonomisk standard. Ytterligare en effekt är att barn som bor växelvis hos båda föräldrarna i statistiken räknas som barn till ensamstående. Dessa barn, 120 000 år 2006, får ta del av båda föräldrarnas inkomst, vilket för de allra flesta borde ge en bättre ekonomi än vad statistiken visar.

Men faktum kvarstår, barnfamiljernas viktigaste inkomstkälla är förvärvsarbete, vilket innebär att åtgärder som skapar bättre förutsättningar till arbete är den viktigaste åtgärden för att möjliggöra en god ekonomisk standard.

Långsiktigt måste målsättningen vara att skapa förutsättningar för människor att försörja sig själva. Ingen ska behöva vara beroende av ekonomiskt stöd. Där är drivkrafter för arbete en viktig del, och regeringens satsningar inom skatteområdet är av stor vikt för att göra det mer lönsamt att arbeta.

Samtidigt har satsningarna inom såväl arbetsmarknads- som utbildningspolitikens område förstärkts för att möta effekterna av den ekonomiska nedgången. Genom exempelvis förstärkningar av nystartsjobben, fler platser inom yrkeshögskolan och yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning samt stöd till arbetslösa genom coaching och fler praktikplatser ges ökade möjligheter till kompetensutveckling och utbildning för arbetslösa. Det är viktigt att förhindra en långvarig frånvaro från arbetsmarknaden, men under tiden med arbetslöshet finns de sociala trygghetssystemen där som stöd.

Anf. 58 FREDRIK LUNDH (s):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret även om jag hade hoppats på ett svar med mer fokus på åtgärder och mindre på hur man räknar fram hur många barn som i dag lever under fattiga förhållanden i vårt land.

Arbetslösheten fortsätter att öka, och allt fler får svårt att försörja sig. Den borgerliga regeringen och minister Hägglund räknar själva med att kostnaderna för socialbidragen kommer att öka kraftigt under kommande år. Från år 2007 till år 2012 rör det sig om en ökning med hela 50 pro-

cent. Det drabbar alla, men allra hårdast drabbar det barnen. Andelen barn i fattiga familjer i Sverige är i dag större än på mycket länge. Samtidigt har vi inte sett vidden av hur den ekonomiska krisen kommer att slå mot barnen, men det finns ingenting som tyder på att utvecklingen kommer att avta. I år väntas 13,7 procent hamna under fattigdomsgränsen. Det är nästan vart sjunde barn i vårt svenska samhälle.

Herr talman! Värst är utvecklingen för barn till ensamstående. År 2001 var det 9,5 procent av de barnen som levde i familjer under den relativa fattigdomsgränsen. År 2010, i år, beräknas det vara hela 23,4 procent. Det alltså nästan vart fjärde barn till ensamstående som kommer att leva i ekonomisk utsatthet detta år. Eftersom SCB tidigare konstaterat att de ekonomiska klyftorna nu är de största sedan man började mäta 1975 är det ingen vågad slutsats att barnfattigdomen i dag förmodligen är den största i modern tid.

Visst finns det olika sätt att definiera ekonomisk utsatthet eller fattigdom på, som ministern sade. Fattigdom i Sverige är naturligtvis inte detsamma som fattigdom i tredje världen. Sverige är ett av världens rikaste industriländer, och vi har mycket bättre förutsättningar att hålla befolkningens välstånd på en god nivå. Vi har betydligt bättre möjligheter än de flesta andra länder. Men frågan är emellertid hur vi klarar av att fördela det välståndet och om det görs på ett acceptabelt sätt. Är ministern nöjd med hur välståndet fördelas i Sverige i dag?

Enligt Rädda Barnen lever i dag upp emot 250 000 barn i fattigdom. Andelen barn som växer upp i fattiga familjer har ökat med 50 procent de senaste tre åren. Någonting håller på att gå riktigt snett i vårt land. Sveriges barn och ungdomar håller på att bli jobbkrisens stora förlorare. Det kan aldrig vara en framtidsinriktad politik. Standarden för barn i Sverige måste höjas, och ingen vuxen kan vara nöjd innan det är gjort. Nu behövs en politik som gör att barnen inte får betala krisen för lång tid framöver.

Svaret på frågan om barnfattigdomsbekämpningen är inte så enkelt att man bara kan säga att vi satsar på sänkta skatter, dessutom nu på lånade pengar. Det krävs en betydligt bredare syn och ett bredare angreppssätt när det handlar om att bekämpa barnfattigdomen. Jag skulle vilja veta om ministern har några konkreta åtgärder som han tänkte vidta för att bekämpa barnfattigdomen. Vad har regeringen för mål när det handlar om barnfattigdom?

Anf. 59 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Vi fortsätter nu den debatt som vi började med tidigare i eftermiddag då vi pratade om krisen. Vi är alla medvetna om att den har drabbat världen, men den har förvärrats av den borgerliga regeringen här i Sverige eftersom man har valt att sänka skatterna mest för dem som har det allra bäst.

Göran Hägglund har tidigare hävdat att många barn har det bra. Jag kan hålla med om att det finns många barn i Sverige som har det bra i dag, men det räcker inte. Att 200 000 barn lever under fattigdomsstrecket och att över 500 barn blir vräkta tillsammans med sina familjer är inte värdigt Sverige. Ökade klyftor har lett till fattiga barn.

Klyftorna har ökat under de senaste åren, och vissa av oss har blivit rikare. Vissa av oss har råd att köpa glasögon. Vissa barn har inte råd att

skaffa glasögon när de ser dåligt. Vissa barn påverkas alltså på det sättet att de missar undervisning för att de inte har råd att skaffa glasögon.

Vi vill ha en avgiftsfri skola i hela Sverige, en skola som ser alla barn, en skola som tar hand om alla barn och som finns där om föräldrarna har det svårt. Nu när så många fler har blivit fattiga räcker det inte, Göran Hägglund, med att svara: Vi har gett mer pengar till kommunerna. Ja, det har ni gjort i år, under valåret. Det var det enda löfte som ni kunde ge. Det enda varaktiga löfte som ni kan ge är de sänkta skatterna, mest till dem som har det allra bäst.

Nu är det nya grupper som tvingas söka försörjningsstöd. Vi hörde Fredrik Lundh tidigare beskriva hur försörjningsstöden och socialbidragen ökar i kommunerna mer och mer. Detta drabbar inte bara verksamheterna i kommunerna – man får mindre pengar till att ha en bra kvalitet – utan det drabbar också de enskilda individerna, de små, verkliga barnen där ute i verkligheten som är av kött och blod och som nu lider för att deras föräldrar inte har ett arbete eller för att deras föräldrar inte har fått den utbildning som de skulle behöva för att vara anställningsbara.

Så här kan vi inte ha det i Sverige i dag. Vi måste göra mer för att barnen ska bli så lite drabbade som möjligt av den här krisen och för att barnen ska få det bättre. Vi vill inte ha en ökad barnfattigdom i Sverige i dag.

Att dra isär ett samhälle, att öka klyftorna mellan grupperna, gör att grupp ställs mot grupp och att det plötsligt blir orättvisa. Man känner sig utanför, och de som känner sig utanför kan också ta till andra grepp om de inte blir accepterade av samhället. Oroligheterna ökar. Bråken kan öka. I vissa länder bygger man staket runt sina samhällen för att slippa ha de fattiga omkring sig. Så ska vi inte ha det i Sverige. Vi ska ha ett samhälle där alla känner sig välkomna. Tyvärr finns det nu tendenser som visar på att vi har slitit isär samhället så att fattiga barn får det sämre och där man till och med accepterar att det finns kackerlackor i lägenheter utan att någonting görs åt det. Det finns områden i Sverige där barn är extra utsatta. De behöver hjälp. De behöver socialministerns hjälp i dag.

Anf. 60 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det känns som att det här riskerar att bli en upprepning av de två debatter som vi hade omedelbart innan uppehållet för gruppmötena, men det är frågor som förtjänar att diskuteras.

Har det funnits problem i Sverige tidigare? Fanns det problem tidigare när Socialdemokraterna fanns vid makten? Ja, det gjorde det otvetydigt. Problemen har funnits under lång tid. Det hindrar inte att de ska lösas, men man får lätt intrycket här i debatten att det bara är att knäppa med fingrarna och sedan löser vi problemen. Så är inte fallet, herr talman.

Hade det funnits några problem om de röd-röd-gröna hade styrt Sverige? Ja, herr talman, det hade funnits problem också då, och problemen är angelägna att ta itu med. Den enskilt viktigaste frågan när det handlar om att möta barnfattigdomen är att göra det möjligt för fler människor att ha ett arbete och att skapa ett utrymme i familjernas ekonomi för att kunna möta det oväntade och kunna hantera vardagslivet.

Då är det ett faktum att med mina motdebattörers ekonomiska politik skulle hushållen ha mindre pengar att röra sig med, och därmed skulle barnfattigdomen vara större, herr talman.

Vi ska också komma ihåg att när man säger att regeringen har förvärrat den ekonomiska krisen blir det nästan lite patetiskt med tanke på de förslag som oppositionen har lagt fram under lång tid och som skulle ha lett till att Sverige i dag hade varit i en helt annan ekonomisk situation och, som jag misstänker, varit i ett nedskärningsskede i stället för att vara i det uppbyggnadsskede som vi befinner oss i i dag. För den politik som har handlat om att spendera gränslöst med pengar i stället för att ta ansvar hade gjort att Sverige skulle ha befunnit sig i en väldigt svår situation.

Vad behöver vi göra? Det viktiga är fortsatt koncentration på det som handlar om jobbskapande, att skapa goda villkor för företagsamhet i Sverige så att fler vill starta och driva företag och utveckla företag så att fler får jobb.

Annat viktigt är förstås att satsa på utbildningssystemet så att vi har en skola som fungerar väl och som gör att fler av våra barn och unga får en bra utbildning och kan stå sig väl på arbetsmarknaden framöver.

Det handlar om att jobba intensivt med integrationsåtgärder som gör att människor som kommer till vårt land och som har en annan etnisk bakgrund så snabbt som möjligt kommer in i samhället genom att tillägna sig det svenska språket och kan få möjlighet att försörja sig själva. Det är inom de områdena som jag tror att det allra viktigaste ligger.

Regeringen har också tillsatt en utredning för att titta på den ekonomiska situationen för föräldrar som lever åtskilda för att se hur barnens ekonomiska situation ser ut. Där finns sannolikt underlag så småningom för att kunna vidta ytterligare åtgärder för att förbättra, men det är bra att ha en bild innan man gör saker där man inte kan begrunda effekterna riktigt klokt innan man genomför dem.

Min sammanfattning är att regeringen gör det som är klokt att göra. Regeringen har mycket kvar att göra när det gäller att arbeta aktivt med att framför allt säkerställa att fler människor kan försörja sig själva. Att skapa trygga skyddsnät för de barn som behöver särskild hjälp och stöd till exempel genom en bättre fungerande psykiatri och genom en skolhälsovård som fungerar väl är viktigt. Och självklart ska vi fortsätta arbetet för att öka det ekonomiska utrymmet i hushållens ekonomi.

Anf. 61 FREDRIK LUNDH (s):

Herr talman! 90-talskrisen var tuff, inte minst för barnen. Barnfattigdomen ökade fram till 1997, men från 1997 och framåt pressades den ned och tillbaka. Men nu vänder det igen. Nu skenar barnfattigdomen. Orsakerna är arbetslöshet och ekonomisk kris, men det är inte bara det. Det handlar också om politiska beslut. Arbetslöshetsförsäkringen har ni trasat sönder. Tusentals utförsäkras ur sjukförsäkringen. Genom skattesänkningar har de rikaste blivit rikare, och de fattigare har blivit fler. Det här duger inte, Hägglund!

Vi har ett tufft år bakom oss med ekonomisk kris. Det är vi alla medvetna om. Men barnen blir dessutom utsatta från två håll, och då kräver det att vi från politiken tar vårt ansvar. Föräldrar blir arbetslösa med allt vad det innebär av oro och ekonomisk utsatthet. Samtidigt, i kölvattnet

av den ekonomiska krisen, får nu kommuner stora problem med ekonomin. Det drabbar redan nu skola, barnomsorg och fritidsverksamhet.

Ingenting gör mig så upprörd som när barn får betala priset för dåliga politiska beslut. Jag vill se en regering som tar ansvar och levererar riktade åtgärder för att barn inte ska växa upp i fattigdom.

Förra veckan fick jag ett mejl från en 16-årig kille. Han skriver så här om sin situation som student på en annan ort än den där föräldrahemmet finns: Jag har legat och tänkt på detta i många nätter nu, och denna tanke plågar mig så otroligt mycket så jag tvingas mejla detta till er för att få det ur vägen. Båda mina föräldrar lider av svåra sjukdomar som Sjögrens syndrom, KOL och hjärtsjukdomar, så båda två har sjukpenning, tror jag att det heter, och har redan nu en svårt pressad ekonomi på grund av lån de tog medan de var friska och glada. Som jag har förstått det har mina föräldrar också fått mycket mindre pengar nu sedan det senaste valet, och min pappa som har både kärlekskramp, lungsjukdomen KOL och många fel i hjärtat – han har fått explodera någon sak i hjärtat många gånger – får ständigt vara i strid med Försäkringskassan som verkar vara på honom hela tiden, känns det som. Det känns besvärligt att se mina föräldrar få brev från kronofogden på grund av gamla lån som de tog när de var friska. Jag törs knappt be om pengar då jag vet att mina föräldrar då kommer att få leva under mycket pressade förhållanden månaden framöver.

Han avslutar sitt mejl med följande: I värsta fall kommer jag nog att få hoppa av gymnasiet. Jag vill inte se mina föräldrar plågas, samtidigt som jag plågas med min situation. Vad skulle ni i riksdagen göra i min situation? Försök se det med mina ögon. Snälla.

Min fundering är givetvis vad socialminister Hägglund har att säga till den killen och till alla de andra som lever under fattiga förhållanden. Är ministern beredd att ta fram en strategi mot barnfattigdomen? Det här är en utveckling vi ser i Sverige i dag, 2010. Det är här vi avgör hur morgondagen, framtiden, ska se ut, vilken uppväxt dessa barn ska ha under de kommande åren. Då räcker det inte med att lyfta fram de skattesänkningar man genomfört. De träffar inte dessa barn i den omfattning som skulle behövas.

Anf. 62 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag noterar att Göran Hägglund insinuerar att vi socialdemokrater på något sätt skulle ha en budget som inte går ihop. Han insinuerar att vi skulle ha varit i en annan situation. Ja, det skulle vi, för vi hade fördelat budgeten på ett annat sätt. Det är inte så att vi gör av med mer pengar än den borgerliga regeringen. Vi har ett bättre saldo än den borgerliga regeringen. Alla våra förslag är finansierade fullt ut. Vår budget är i balans, och vi har ett bättre saldo än regeringen. Det kan Göran Hägglund känna sig helt lugn med. Det är beklagligt att han insinuerar att det skulle vara ett annat läge.

Till och med Anders Borg berömmar oss socialdemokrater för att vi åtminstone alltid har ordning och reda i ekonomin. Nu under valåret försöker han visserligen slänga ut att vi säkert är lite slarviga, men han har hela tiden hållit fast vid att Göran Persson och Socialdemokraterna är kända för att ha ordning och reda i ekonomin. Det har vi nu också. Alla

våra förslag är finansierade fullt ut. Jag vill ha det sagt för protokollets skull.

Var det inte dåligt på Socialdemokraternas tid? Jo, 2004–2005 såg vi en trend att barnfattigdomen ökade. Det var därför vi införde den så kallade barnmiljarden, alltså för att förbättra för de mest utsatta. Vi höjde underhållsstödet, förbättrade bostadsbidraget och såg till att studerande med barn fick ett bättre läge. Vi gjorde saker för att barnen inte skulle behöva drabbas och fler barn bli fattiga.

Det som i dag behövs är att kommunerna får långsiktiga besked så att de kan bygga upp verksamheterna. Det behövs en förskola med barnomsorg på obekvämt arbetstid, och fler människor behöver komma i arbete. Kom inte och säg att människor har valt arbetslösheten. Det är vad Göran Hägglund insinuerar när han säger att incitamenten måste öka.

Anf. 63 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag har varken sagt det ena eller det andra som påstås i slutet av det senaste inlägget.

Målet för regeringens politik är förstås att fler människor, alla som kan och har förmåga att komma i arbete, ska arbeta. De som till exempel är sjuka eller behöver förtidspensioneras ska inte arbeta. Det ska finnas trygghetssystem som fångar upp och hanterar deras situation.

Vi behöver stärka situationen för barnen i Sverige på många sätt. Vi talade i en tidigare debatt i dag om ett antal åtgärder. En av dem handlar förstås om ekonomiska förbättringar för barnfamiljerna. En förbättring som vi föreslagit gäller skattesänkningar. Där har Socialdemokraterna vid varje enskilt tillfälle sagt: Nej, det ska vi inte göra. Ja, vi ser kanske att det skulle förbättra ekonomin för hushållen, för undersköterskan och metallarbetaren, men vi vill ändå inte acceptera det. I efterhand har de dock köpt förslaget.

Om skattesänkningar nu är så förfärliga undrar jag varför de då inte föreslår att vi går tillbaka och lägger oss på 2006 års nivå. Varför gör man inte det om man tror att skattesänkningar är det som föröder landets ekonomi? Vi har gjort skattesänkningar för att förstärka och förbättra medborgarnas ekonomi, skapa ett större ekonomiskt utrymme för hushållen och därmed möjliggöra för fler att leva på sin lön.

Ska kommunerna få långsiktiga ekonomiska besked, frågades det. Vi har tillskjutit extra pengar till kommunerna just för att motverka den stora svacka som de har gått in i, den svacka som uppkommit när människor förlorat arbetet och skatteintäkterna därmed minskat för kommunerna. Vi har skjutit till pengar för att utjämna. Vi kan inte säga att vi därigenom löser kommunernas alla ekonomiska problem, men vi har velat jämna ut den grop som uppstått ekonomiskt för kommunerna.

Självklart tittar vi mycket noggrant på kommunernas ekonomi, och om det behövs kommer vi att göra mer. Om vi upplever att kommunerna i ljuset av allt bättre ekonomiska prognoser får större stabilitet i sina ekonomier ska vi inte ge mer pengar den vägen, utan då ska vi naturligtvis använda pengarna till andra angelägna ändamål.

Monica Green säger att Socialdemokraternas budget går ihop. Om man tittar på dokumenten kan man se att det skulle leda till en väsentligt sämre ekonomisk tillväxt än den som åstadkoms med regeringens politik. Se bara på problemet om vi hade blivit sittande med en bilfabrik. Det

hade varit ett betydande problem för ett land eller en regering att hantera. Socialdemokraterna löser nästan varje fråga som dyker upp med nya utgifter även om de sedan inte täcker in det budgetmässigt. Nästan varje inlägg i riksdagen handlar om ytterligare medel till områden som de inte har täckning för i sin budget.

Jag har respekt för att det i opposition är lätt att dras med. Man vill göra mer. Jag tror samtidigt att det är viktigt att oppositionen har respekt för att regeringsställning kräver ansvarstagande, att plus och minus sammantaget ska gå ihop. I annat fall kommer det att gå riktigt illa för ett land som Sverige.

Anf. 64 FREDRIK LUNDH (s):

Herr talman! Om vi ska slippa barnfattigdom krävs en lång rad insatser. Göran Hägglund har i olika debatter lyft fram skattesänkningar som om det skulle lösa situationen för dessa barn.

Jobbpolitiken måste förbättras, för det är förstas arbetslösheten som gör inkomsterna små och utsattheten stor. Men det räcker inte, framför allt inte på kort sikt. Den som vill hjälpa dessa barn måste inse att det krävs olika slag av inkomststöd och det måste vara på en tillräcklig nivå. Bostadssituationen måste ses över, insatser i förskola och skola lyftas fram – också för barn till arbetslösa – och vårdnadsbidraget avskaffas eftersom det bidrar till att förstärka grunderna för isolering och utanförskap. Det viktigaste är dock att vi alla inser att vi inte kan behandla våra minsta så olika. Olof Palme uttryckte det väl i samband med vår partikongress 1975: ”Man kan inte ... hålla på och tala om mina barn och dina, utan det är fråga om våra barn – det gäller varenda tjuvting. Därför ska barnen sättas i förgrunden.” Visst är detta viktigare än sänkt skatt med ytterligare några tusenlappar för dem som redan har allt.

Min fråga kvarstår: Är ministern beredd att ta sitt ansvar och ta fram en strategi för att bekämpa den barnfattigdom som i dag skenar i Sverige?

Anf. 65 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag vill peka på det som jag sade i mitt första inlägg och som Fredrik Lundh antingen inte fullt ut förstår eller väljer att bortse från, nämligen att det gäller att skilja på relativ fattigdom och absolut fattigdom. När skatten sänks för att fler människor ska komma i arbete leder det till att den relativa fattigdomen ökar, men det betyder inte att den absoluta fattigdomen ökar. Det är viktigt för alla som följer denna debatt att ha det klart för sig.

Fredrik Lundh är irriterad över att jag pekar på skattesänkningar som en viktig åtgärd för undersköterskan, metallarbetaren, polisen, läraren, yrkesgrupper som tillhör de vanliga. Han är irriterad över det, och det är förstas besvärande att inse att hans politik innebär att dessa människor varje månad får färre hundralappar till hushållet jämfört med vad de får med regeringens politik. Kommer fattigdomen att öka eller minska om man får mindre pengar kvar i plånboken? Den kommer naturligtvis att öka.

När det gäller skola och förskola har regeringen gjort insatser som saknar motstycke i svensk modern ekonomisk politik genom tillskott till kommunsektorn för att hantera den utomordentligt svåra situation som

uppkom. Vi följer situationen noga. Vi följer noggrant hur kommunerna klarar av sina uppgifter när det gäller äldreomsorgen, sjukvården, skolan, förskolan och andra viktiga områden.

Det blir lite lustigt när en viktig åtgärd för Fredrik Lundh blir att avskaffa valfrihetsreformer på familjeområdet, som om det skulle vara lösningen i detta sammanhang. Detta är ytterligare en möjlighet för familjerna att välja det som de själva anser vara det bästa för sina barn.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2009/10:71
9 februari

Svar på
interpellationer

13 § Svar på interpellation 2009/10:187 om ECT-behandling

Anf. 66 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Elina Linna har frågat mig om jag avser att vidta olika åtgärder när det gäller ECT-behandlingar.

Inledningsvis vill jag framhålla regeringens ambition att på en övergripande nivå stödja utvecklingen mot en alltmer kunskapsbaserad hälso- och sjukvård samt att stärka patientens möjligheter till delaktighet och självbestämmande i hälso- och sjukvården. Grunden för denna ambition är naturligtvis lagstiftningen, som anger att vården ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet och utformas för att möta den individuella patientens behov.

Regeringen har därför vidtagit en rad åtgärder, exempelvis uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram en strategi för kunskapsstyrning av hälso- och sjukvården, att uppdatera vägledningar, riktlinjer, föreskrifter med mera samt uppdrag att utveckla indikatorer på god vård för att kontinuerligt och öppet kunna jämföra och utvärdera hälso- och sjukvården. Bedömningar av vetenskapligt stöd för enskilda metoder och rekommendationer om vilka metoder som bör användas är däremot ett ansvar för myndigheter som Socialstyrelsen och Statens beredning för medicinsk utvärdering, som ju också har en viktig roll att följa utvecklingen.

Jag vill också nämna att det i regeringens satsning på psykiatriområdet finns flera insatser som ska säkerställa ett kunskapsbaserat arbetssätt inom den psykiatriska vården. Det handlar till exempel om att öka resurserna till psykiatrisk forskning, förbättra specialistutbildningen av läkare och satsa på fort- och vidareutbildning av personal, men också om att inrätta en kunskapsportal för att föra ut den senaste kunskapen till personal på alla nivåer i vården. Öppna jämförelser är ett annat viktigt instrument för utveckling av hälso- och sjukvården. Därför har regeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att påskynda utvecklingen av grunddata och kvalitetsindikatorer och att förbättra verksamhetsuppföljningen inom psykiatriområdet. Detta innebär bland annat att uppföljningen av den psykiatriska hälso- och sjukvården förstärks. Strax före jul ingick också regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting en överenskommelse om att förbättra den psykiatriska heldygnsvården. För att få del av de statliga medlen knutna till överenskommelsen måste landstingen bland annat rapportera in alla tvångsåtgärder som vidtas till det nationella patientregistret.

Regeringen har även tagit initiativ till en rad åtgärder som ska öka valfriheten och därmed stärka patienternas möjlighet till delaktighet och

självbestämmande i kontakterna med hälso- och sjukvården. Det handlar bland annat om att patienter kan välja den vårdgivare som har bäst kvalitet, om att främja en mångfald av vårdgivare och om att hela tiden utveckla öppna jämförelser av hälso- och sjukvårdens resultat.

ECT är en behandling som används inom både frivillig vård och tvångsvård, och det har ju den senaste tiden varit en diskussion inte minst i medierna om ECT och om informationen som ges till patienter. Även de nationella riktlinjerna för behandling av depression och ångest, där ju ECT nämns som en av flera behandlingar, har diskuterats i medierna.

Socialstyrelsen arbetar just nu med att se över och uppdatera sina föreskrifter om ECT för att de ska bli tydligare och så långt som möjligt vara anpassade till vad vi vet forskningsmässigt. Socialstyrelsen samlar även in anmälningar om ECT från bland annat Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd och från tillsynsbesök samt går igenom sina register. De nationella riktlinjerna för behandling av depression och ångest är ännu inte färdiga, men väntas bli det under våren. Regeringen har också inlett en dialog med representanter för professionerna inom vården, där man bland annat diskuterat hur vården återför patienternas synpunkter på bemötandet och hur vården för samtal med patienten när misstag begåtts.

När uppföljningen av hela den psykiatriska hälso- och sjukvården nu förbättras och landstingen i större utsträckning rapporterar in tvångsåtgärder inom heldygnsvården vet vi snart betydligt mer om hur och hur ofta ECT-behandlingar används inom både frivillig vård och tvångsvård samt om behandlingen skett med eller utan patientens samtycke. Psykiatrilagsutredningen ser nu över den psykiatriska tvångsvårdslagstiftningen, och i direktiven betonas vikten av att en sådan lagstiftning möter de höga krav på rättssäkerhet som måste ställas för vård där patienter vårdas med tvång. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 30 april 2011.

Anf. 67 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Jag tackar socialministern för svaret. Jag skrev en skriftlig fråga till socialministern efter att ECT-behandling hade debatterats och diskuterats i tv. Jag tror att både socialministern och jag samt flera andra som engagerar sig i hälso- och sjukvårdspolitiken har fått mejl och telefonpåringningar. Patienterna och deras anhöriga har uppmärksammat och bekräftat de missförhållanden som togs upp i programmet.

I programmet fick vi höra att man uppskattade att det ges 45 000 ECT-behandlingar i Sverige per år. De behandlingarna ska rapporteras till Socialstyrelsen. Endast 5 400 behandlingar hade rapporterats till Socialstyrelsen. Dagens Medicin hade för ett tag sedan en artikel där man redovisade att till exempel Stockholms läns landsting inte hade en enda behandling om man tittade i registret. Självlklart är det bra med öppna jämförelser, men om man inte lämnar uppgifter till registret ger inte de öppna jämförelserna så väldigt mycket vägledning.

Kan man lita på uppgifterna nu då, efter de här programmen i höstas? Hur ser rapporteringen ut i dag? Jag hoppas att socialministern har lite koll på hur det ser ut i dag och om uppgifterna verkar lite mer realistiska än de gjorde före jul.

Rättssäkerheten för patienterna är väldigt viktig inom både somatik och psykiatri, och jag tycker att rättssäkerheten är ännu viktigare inom

psykiatri än inom den somatiska vården. Det finns en gammal tradition att man lyssnar på patienterna som har somatiska åkommor mer än på patienterna som har psykiska åkommor.

I socialutskottet talar vi nu om patientens rättigheter. Jag vill påminna om möjligheten att få en förnyad medicinsk bedömning. Vi har haft lagen om "second opinion" en längre tid, men när det gäller personer med psykiska diagnoser har inte den möjligheten funnits. När jag läser lagstiftningen uppfattar jag det i alla fall som att man tänker sig människor med somatiska diagnoser.

I hälso- och sjukvårdslagen ges möjlighet till patienter att välja det behandlingsalternativ som han eller hon föredrar. Men de personer som har vittnat om ECT-behandlingar och de biverkningar och till och med skador som de har fått på grund av ECT-behandlingar har inte haft möjlighet att välja. Det finns en skillnad mellan den somatiska vården och den psykiatriska vården.

Jag vill passa på att ställa en fråga till innan min talartid tar slut. Socialministern tar i sitt interpellationssvar upp att man har inlett en dialog med representanterna för professionerna inom vården. Har man inlett en dialog också med patienterna och deras anhöriga om den här frågan?

Anf. 68 FINN BENGTTSSON (m):

Herr talman! Med alliansen har vi nu för första gången fått en regering som varit delaktig i att Socialstyrelsen tar fram övergripande föreskrifter för psykiatrisk vård i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Med samma regering skickas det också över miljardbelopp av statligt stöd till psykiatri i teori och praktik.

Som socialministern påpekar i sitt svar är det emellertid inte i första hand upp till politiker att detaljreglera bedömningen av enskilda medicinska metoders vetenskapliga underlag eller deras lämplighet för användning inom sjukvården. Jag vill därför peka på några övergrepp i sak som interpellanten gör sig skyldig till, för att de i värsta fall kan leda till att både effektiv och livräddande behandling undandras svårt sjuka människor med överhängande risk att dö. Interpellanten har här ett stort ansvar. Hon måste inse att det hon framfört i vissa stycken i sin interpellation kan fungera som legitim politisk megafon för besinningslös kritik, som nyligen åter tagit fart via obskyra antipsykiatriska rörelser här i vårt land, i sin tur triggade av ett kraftigt vinklat inslag om elbehandlingens roll inom psykiatri från statstelevisionen.

Elina Linna hänvisar till en amerikansk forskare som varnar för biverkningar av minnesstörningstyp vid elterapi. Vad hon inte nämner är att dessa studier i allt väsentligt gäller en gammalmodig behandling, som vi då kallade elchocksbehandling, med så kallad bilateral och kontinuerlig strömtillförsel till hjärnan. Sådan teknik har inte använts i Sverige i modern tid. Och så länge som jag själv har tillämpat elbehandlingar, från slutet av 70-talet fram till i dag, har detta skett med så kallad unilateral och pulsativ strömtillförsel till enbart den ickedominanta hemisfären med betydligt beskedligare och i nästan samtliga fall relativt snabbt övergående störning av minnet. Rätt använd, det vill säga på rätt indikation och till rätt individ, har jag bevittnat remarkabelt goda, snabba och inte sällan direkt livräddande resultat på även de djupast melankoliska deprimerade patienter ur stånd att vare sig äta, dricka eller ens kommunicera med sin

omgivning. Rent vetenskapligt kommer då frågan upp, och det är där vi står i vetenskapen i dag, om minnesstörningen är en konsekvens av sjukdomen kanske snarare än behandlingen.

I en nyligen stor och omfattande studie av över 8 000 patienter där man hade särskilda neuropsykologiska instrument noterades att den så kallade kognitiva svikten, alltså störningen av förståelse och minne, förvärrades för varje djup depressiv episod och riskerade att bli bestående om inte den depressiva episoden kunde hävas i rimlig tid.

Frågan som sysselsätter forskarna inom området i dag, och som Socialstyrelsen nu ska väga in i sin bedömning, är om det är soten snarare än boten som är huvudproblemet med minnesstörningar vid djupa melankoliska depressioner, särskilt när de återkommer. Man har i denna fråga funnit en medicinsk professionell konsensus som Socialstyrelsen på regeringens uppdrag tillsammans med forskarsamhället nu adresserar. Det ter sig därför något underligt, för att inte säga ansvarslost, att på populistiskt manér kräva förtida politiska insatser av socialministern i akt och mening att ge upprättelse och kanske till och med hindra användningen av en i säkra händer, rätt använd, viktig och synnerligen effektiv psykiatrisk behandling av de allra mest utsatta patientgrupperna.

Jag skulle vilja rikta mig till interpellanten och ställa frågan om interpellanten tycker att det är bättre att man agerar innan en sådan här viktig konsensus nås. Jag håller med interpellanten om att det är viktigt att man når fram till denna och menar att regeringens ansatser, både ekonomiskt och i direktiven till Socialstyrelsen, är entydiga.

Det är viktigt att vi inte agerar i förtid för att hindra den behandling som hjälper så många till livet i dag.

Anf. 69 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag vill tacka för inläggen. Det första jag vill säga är att det är väldigt viktigt att man gör det här utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet, som också Finn Bengtsson är inne på. Jag tror att det är lätt att man inför det som är en sluten värld för många i samhället utanför blir förvånad, förbluffad och kanske till och med skrämmd av det som man ser i ett sådant här inslag och att det därmed åstadkommer reaktioner som inte är särskilt kloka. Det är därför viktigt att ta kloka steg i det här sammanhanget.

Socialstyrelsen håller på att arbeta med nationella riktlinjer när det gäller depressionssjukdomar och ångestsyndrom. De har tagit fram en första preliminär version som är ute på remiss, där många aktörer naturligtvis har möjlighet att lämna sina synpunkter. Den slutliga versionen av riktlinjerna ska presenteras senast den 31 mars i år, så det ligger ganska nära i tiden. Det datumet är naturligtvis ett väldigt viktigt event.

När det handlar om frågan om forskningsbaserade riktlinjer och uppföljning av behandling med just ECT har Socialstyrelsen regeringens uppdrag att påskynda utvecklingen av grunddata och kvalitetsindikatorer för att förbättra verksamhetsuppföljningen inom psykiatriområdet. Det ska också kunna ge en bild när det gäller ECT-behandlingar. Det kommer dock att dröja längre, ända till den 1 juli 2012.

Som jag var inne på i mitt interpellationssvar har vi träffat en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting när det handlar om att stimulera heldygnsenheter, där tvångsvård ingår, för att öka kvali-

teten i vårdarbetet och förbättra rehabiliteringsmöjligheterna för patienterna. För att få del av pengar som vi skjuter till, 50 miljoner kronor per år, ska man bland annat rapportera all tvångsvård och alla tvångsåtgärder till patientregistret. På det viset får vi en bättre bild av hur vanligt det är med ECT-behandling och om ECT-behandling sker med eller mot en persons samtycke.

Den tredje frågan som Elina Linna ställde var om man talar med patient- eller närståendeorganisationer i det här sammanhanget. Det gör Socialstyrelsen. De har i uppdrag att skaffa sig en nationell bild av kunskapsläge, praxis och erfarenheter genom bland annat hearingar med experter inom psykiatri och neurologi och företrädare för patient-, brukar- och närståendeorganisationer, SKL, verksamhetsföreträdare, professionsorganisationer och så vidare. Man tittar på hur situationen ser ut i våra grannländer i Norden för att lära av situationen där. Man tar också in handlingar från HSAN för att se hur många anmälningar som gjorts och för att lära av detta. Det är naturligtvis centralt att vi skaffar en så pass bra kunskapsbild som möjligt.

Med detta sagt ska de behandlingar som erbjuds vila på vetenskap och beprövad erfarenhet. Jag tror att man ska akta sig väldigt noga för att skrämma upp eller skapa oro kring behandlingsformer som i många fall har visat sig vara de enda som fungerar. När läkemedel inte räcker till eller ger biverkningar som är alltför stora är det här många gånger en lösning som innebär stora förbättringar för enskilda patienter.

Anf. 70 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Både Finn Bengtsson och socialministern använder orden skrämma upp. Jag uppfattade nästan Finn Bengtssons inlägg inledningsvis som att det är fel av mig som interpellant att lyfta fram den här frågan, att jag skrämmer personer när jag diskuterar förhållanden inom psykiatri och patienter som har fått skador på grund av behandling inom psykiatrin. Jag tycker att det är olyckligt om vi ska tysta debatten om psykiatrin och psykiatriska behandlingar.

Jag vill också ta upp det här med vetenskap och beprövad erfarenhet, för det kan se olika ut. Socialministern berättar att man ska titta på grannländerna. Då kan jag berätta att när jag gick min sjuksköterskeutbildning i Åbo i Finland i början av 70-talet läste jag om ECT-behandling under avsnittet om psykiatris historia. När jag sedan flyttade till Stockholm och började arbeta på Beckomberga sjukhus trodde jag inte mina öron – jag trodde att folk drev med mig – när man sade till mig som sjuksköterska att jag skulle förbereda en patient för ECT-behandling.

I Finland, i Åbo, som inte ligger så långt från Stockholm, var vetenskap och beprövad erfarenhet att man inte använde ECT, och i Stockholm var det vetenskap och beprövad erfarenhet att man använde ECT. Det kan alltså tolkas olika. Inom läkarkåren finns det också olika åsikter om ECT-behandling.

Finn Bengtsson lyfter upp att det ser annorlunda ut och att Harold Sackeims undersökningar bygger på den ECT-behandling som användes längre tillbaka i tiden. Men de personer som har kontaktat mig eller som vi såg i tv-programmet hade behandlats de senaste månaderna eller det senaste året, och deras skador var bestående.

Om man får bestående skador inom vården, ska vi inte kunna diskutera det? Ska vi inte kunna ta upp diskussionen att de personer som inte har fått ordentlig möjlighet att välja behandling inte heller har fått möjlighet att ta ställning till behandlingen med en klar bild? Inom psykiatrin är det väldigt svårt att alltid ge en klar bild. Dessa personer känner efteråt att de har blivit överkörda och att biverkningarna har varit värre än de kunde förvänta sig. Ska inte de patienterna ha möjlighet att lyfta upp och diskutera sina problem?

Jag tycker inte att det är att föregripa en utredning att jag i min interpellation frågar socialministern om han tänker vidta åtgärder för att ge upprättelse åt dem som har drabbats av felbehandling med ECT och fått bestående men av detta.

Anf. 71 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Nej, Elina Linna, det är inte alls fel att lyfta upp denna fråga, men man måste också göra det på rätt faktaunderlag. I den interpellation som har framställts hänvisar man till en metod som inte används i Sverige, och som mycket riktigt aldrig har införts i Sverige på grund av att den just innebar risker för minnesstörningar. Med den mer moderna teknik som vi har haft här sedan 70-talet, den tid som jag kan överblicka, ger inte behandlingen den typen av problem.

Det intressanta är att forskningen nu kommit fram till att det kanske är så att underlåtenhet att behandla med de effektiva metoder vi har skapar ett ännu större problem. Det är inte konstigare än att en patient har cancer och får cellgift, och om patienten avlider antas det omedelbart vara cellgiftet som har tagit livet av patienten. Det kan ju vara cancersjukdomen. Tyvärr kan en svår, djup melankolisk depression med viss trovärdighet förorsaka svåra kognitiva störningar på såväl förståelse som minne.

En annan sak som blir intressant när interpellanten lyfter upp den här frågan på ett, som jag säger, tveksamt faktaunderlag är att detta av en del grupper – jag vill inte påstå att det handlar om interpellanten – utnyttjas därför att man har en allmänt antipsykiatrisk fientlighet och inte tillerkänner psykiatrin någon form av rättvisa. Det riskerar att förpassa oss hundra år tillbaka i tiden av psykiatrisk utveckling.

Då kan man fundera lite. Under de tolv år som föregick det initiativ som alliansregeringen nu har tagit hade Socialdemokraterna stöd av Vänsterpartiet i att genomföra bland annat en stor reform inom psykiatrin i mitten av 90-talet. Varför startade man då inte omedelbart nödvändiga uppföljningar och inrapporteringar och ställde det kravet till Socialstyrelsen? Det är faktiskt alliansregeringen som ser till att vi får detta underlag. Där delar jag bedömningen att det verkligen behöver komma fram.

Elina Linna är inte rätt person att skälla på socialministern i den här regeringen för att man har tagit initiativ när hon backade upp en regering som under de sista tolv åren aldrig tog ett enda sådant initiativ.

Anf. 72 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det är förstås tillåtet att lyfta upp varje fråga, men med den möjligheten följer också ett ansvar att föra diskussionen på ett klokt sätt. Det tycker jag att Elina Linna har gjort i talarstolen. Sedan kan jag ha synpunkter på hur själva interpellationen har utformats.

När det gäller mer kvalificerad behandling medför den tyvärr ofta en viss risk. Det gäller till exempel nästan varje operation som genomförs. Men man måste i varje enskilt fall väga riskerna mot den effekt som behandlingen har om den är framgångsrik. Oftast kommer man då fram till att det är klokt att göra det.

Behandlingen måste självfallet utföras korrekt och i den omfattning som bedöms vara lämplig med tanke på den enskilda patientens situation. Det är också viktigt att stryka under att ECT ibland är den enda fungerande behandling som finns till hands när det gäller till exempel svåra depressioner. I vissa fall är den behandlingen direkt livräddande.

Jag tror att det är viktigt att pröva om det finns svåra biverkningar, att det är ordning och reda i uppföljningen av det som utförs men att man inte kastar ut barnet med badvattnet i detta sammanhang. Framför allt kanske vi som politiker inte ska tro att vi är de som kan döma ut behandlingsmetoder som vilar på vetenskap och beprövad erfarenhet, utan här ska vi nog luta oss tryggt mot vetenskapen.

Det kan självfallet se annorlunda ut. Man kan göra olika bedömningar i olika länder. Det kan vara så att det ser ut på ett visst sätt i dag i förhållande till hur det såg ut för 20 år sedan, och om 20 år kan det finnas ny kunskap på bordet. Därför ska man inte vara rädd att diskutera. Men det gäller alltid att diskussionerna, inte minst när det är sköra personer, förs på ett ansvarsfullt sätt så att konsekvenserna inte blir andra än de som jag ärligt tror att man är ute efter.

Anf. 73 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Socialministern ger nu uttryck för ett försvar för ECT, och det är helt okej – jag talar inte mot ECT. Jag har inte sagt att vi ska förbjuda ECT. Jag talar inte heller om de personer som kanske till och med har livet i behåll efter en ECT-behandling. Jag talar om de personer som har fått bestående minnesluckor, som inte känner att ECT-behandlingen har gagnat dem, utan som har förlorat minnet, inte känner igen gamla vänner, inte kommer ihåg sitt eget bröllop, barnens födelse eller när barnen tog studenten. De kommer inte ihåg sådana saker. De uppfattar själva att det beror på ECT-behandlingen.

Socialministern och jag hade för några år sedan en debatt om ersättning till personer som lobotomerats. Det finns inte så många personer, men det finns de som fått hela sitt liv förstört på grund av lobotomi. Jag befäradar att de personer som nu har fått bestående minnesluckor och försämrat närminne och inte kommer ihåg stora delar av sitt liv kommer att behandlas på liknande sätt som de personer som lobotomerats. Vi hänvisar återigen till vetenskap och beprövad erfarenhet, och dessa personer får inte ens någon ersättning för skador som de har fått inom vården. Det finns andra skador som man får i vården, och man får ersättning för de skadorna. Jag upprepar min sista fråga till socialministern.

Anf. 74 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! När det gäller den sista frågan, som handlar om ersättning till personer som har drabbats av felbehandling med ECT och fått bestående men, behandlas ECT precis som andra områden som kan vara föremål för liknande diskussion.

Om behandlingen sker i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet och om den har skett på ett korrekt sätt kan inte patientförsäkringen tillämpas.

Men om behandlingen sker på fel sätt men i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet finns patientskadelagens stadganden om patientskadeersättning som kan vara tillämpliga i det här sammanhanget.

Avslutningsvis vill jag säga att det här är en viktig diskussion. Det är ett område som är okänt för väldigt många, och det är viktigt att diskutera det.

Jag är också glad över många av de initiativ som vi har tagit långt tidigare, innan det här inslaget kom, som gör att vi skaffar oss en bra grund för fortsatta diskussioner om det här och att vi får en utformning av behandlingsformerna som gör att vi har uppdaterat utifrån de absolut bästa kunskaper som finns. Det behöver vi. Detta behöver vården känna trygghet i. Det behöver naturligtvis också alla personer som behöver vården. Det handlar om att man vet att vi använder de bästa metoder som över huvud taget finns att tillgå.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2009/10:193 om Barnrättsakademiens framtid

Anf. 75 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Lennart Axelsson har frågat mig om det svar som jag gav på en tidigare skriftlig fråga (2009/10:268) innebär att de projekt som redan startats kommer att fortlöpa utan avbrott och att Socialdepartementet kommer att vara delaktigt i den framtida rekonstruktionen av verksamheten – också att jag är beredd att verka för bidrag till finansieringen av verksamheten under rekonstruktionstiden. Interpellanten frågar också om när redovisningen och beredningen av Barnombudsmannens uppdrag ska vara genomförda.

Ett av regeringens mål för den högre utbildningen är starka och självständiga lärosäten. Den politiska detaljstyrningen av lärosätenas organisation ska minska. När det gäller frågan om hur Örebro universitet ska organisera och leda sin verksamhet utifrån det uppdrag de fått av regeringen angående kompetensutveckling om konventionen om barnets rättigheter är det en fråga för myndighetsledningen att hantera.

Det är viktigt med en långsiktig och stabil finansiering av denna verksamhet. Det projekt som fortfarande pågår vid Örebro universitet har enligt uppgift full finansiering från Allmänna arvsfonden.

Det är också viktigt att komma ihåg att spridningen av kunskap om den praktiska tillämpningen av barnets rättigheter till alla yrkesgrupper vars arbete berör barn är av strategisk vikt för regeringen. Uppdraget till Barnombudsmannen, som interpellationen refererar till, är ett bra exempel som illustrerar detta. Regeringen har nyligen också beslutat att finansiera en nationell konferens om barnets rättigheter som Barnombudsmannen ska arrangera.

Barnombudsmannens uppdrag har varit att ta fram ett förslag till strategi för det framtida arbetet med metodutveckling samt kunskapsspridning om barn, deras rättigheter och den praktiska tillämpningen av dessa rättigheter till yrkesgrupper vars arbete har konsekvenser för barn. Barnombudsmannen presenterade sitt förslag i slutet av förra året. Beredningen av rapporten pågår för närvarande inom Regeringskansliet. Jag kan inte nu i detta läge ge ett exakt besked om tidpunkten när det arbetet är slutfört.

Jag vill dock precisera att vi har för avsikt att under våren komma tillbaka till riksdagen i frågor som rör barnets rättigheter. Vid sidan av resultaten av de insatser vi aviserade i *Barnpolitiken – en politik för barnets rättigheter* från den 13 mars 2008 ska regeringen redovisa för riksdagen resultaten av våra ansträngningar på barnrättsområden och arbetet med barnkonventionen. Barnombudsmannens förslag kommer att behandlas i detta sammanhang.

Anf. 76 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Jag vill tacka socialministern för svaret. Jag tror att vi är ganska överens om att barnen är det viktigaste vi har. Sedan är vi inte riktigt överens om vilket samhälle vi vill ha för att det ska vara så bra som möjligt för våra barn. Det har mina kamrater i tidigare interpellationsdebatter varit inne på.

Jag tycker att svaret i långa stycken är väldigt positivt. Till exempel skriver socialministern att det är viktigt med en långsiktig och stabil finansiering av den här verksamheten. Det är också en viktig sak för regeringen att man ska sprida kunskap om den praktiska tillämpningen av barnets rättigheter till alla yrkesgrupper. Han skriver att det är av strategisk vikt.

Mot bakgrund av det skulle jag vilja hänvisa till ett svar som jag fick när jag skickade svaret från socialministern till Örebro universitet för att få höra deras reaktion på det.

Man säger att man visserligen har en finansiering av projektet från Allmänna arvsfonden, men själva Barnrättsakademins kostnader har man inte täckt via projektpengarna.

Man för också en konversation med departementet. Bara för någon dag sedan hade man kontakt. Man har då framfört behovet av en långsiktig hjälp med en viss del av finansieringen, i storleksordningen 1–2 miljoner per år. Då har man också räknat med att man skulle ställa upp med lika mycket från universitetets sida. Dessutom förs diskussioner med Örebro kommun och Örebro läns landsting om ytterligare finansieringsstöd.

Men det tycks råda en oklarhet, med tanke på svaret från ministern, om huruvida det finns en finansiering eller inte för att man ska kunna fortsätta verksamheten under rekonstruktionstiden. Jag tycker att det är jätteviktigt att vi försöker reda ut det.

Barnrättsakademien vid Örebro universitet har funnits sedan 2007, så det är en ganska ny verksamhet. Men både Socialdepartementet – jag tänker på en presentation i socialutskottet tidigare – och svaret andas ju att man tycker att det här är en bra verksamhet som man vill understödja. Då vore det bra om vi kunde vara överens om att vi måste se till att det

finns goda förutsättningar för att man ska kunna bedriva verksamheten även fortsättningsvis.

Anf. 77 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Barnrättsakademien invigdes mycket riktigt för snart tre år sedan. Jag minns det som en stor dag. Det var någonting betydelsefullt i Örebro och på universitetet där men också för många andra som följer utvecklingen på det här området – de är förstas många i vårt land. Meningen är ju att det här ska vara en resurs för många som arbetar med barn.

Sammantaget har regeringen tilldelat Örebro universitet drygt 5,6 miljoner kronor sedan 2005 för den här verksamheten, och i december 2008 fick man 1 ½ miljon kronor för att slutföra uppbyggnaden av Barnrättsakademien.

Det är naturligtvis viktigt att det finns många som är involverade i det här sammanhanget. Regeringen ger konkret stöd till olika verksamheter som bidrar till att öka kompetensen hos olika yrkesgrupper som arbetar med barn. Barnrättsakademien är förstas en sådan. De bedriver kursverksamhet som är till stor nytta för många. Det är kortare kurser, poänggivande kurser och mer anpassade utbildningar som är till nytta för många kommuner och landsting och även för statlig verksamhet.

Man arbetar för närvarande särskilt med invandrarorganisationer. Det finansieras genom Allmänna arvsfonden. Man har en årligen återkommande konferens om barns rättigheter. Man ordnar också forskarseminarier.

När det gäller finansieringen anser Örebro universitet att den externa finansieringen är en förutsättning för Barnrättsakademins verksamhet. Man har då kontakter på många håll för att söka en bredare bas när det gäller finansieringen.

Mina uppgifter gör gällande att man söker övertyga Örebro kommun, Örebro läns landsting och Landstinget i Värmland när det gäller att bidra ytterligare i det här sammanhanget och att universitetet kan göra en del ytterligare för att skapa en mer stabil grund.

Vi är delaktiga i det här arbetet, i det rådgivande organet. Vi vill naturligtvis delta för att vara med i den framtida rekonstruktionen av verksamheten. Vi vill på olika sätt delta.

Vi har också kontakter med andra inblandade, Barnombudsmannen, Allmänna Barnhuset och Sveriges Kommuner och Landsting, för att samordna insatserna i fråga om kompetensutveckling i övrigt när det gäller olika yrkesgrupper.

Barnrättsakademien har en viktig uppgift och har bidragit hittills. Jag har gott hopp om att den ska kunna bedriva sin viktiga verksamhet också framöver.

Anf. 78 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Som jag sade redan i mitt förra inlägg uppfattar jag svaret som positivt. Förutom det som redan har blivit sagt skulle jag bara vilja veta om jag kan räkna med att socialministern kommer att bevaka frågan framöver så att det finns en garanti för att Barnrättsakademien även fortsättningsvis ska kunna bedriva verksamhet vid Örebro universitet. Jag

tolkar redan det förra inlägget så, men jag kanske ändå kan få ett litet förtydligande om det är möjligt.

Prot. 2009/10:71
9 februari

Anf. 79 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Ja, vi kommer att bevaka det. Vi deltar aktivt med medarbetare i det rådgivande organet bland annat. Det tror jag är betydelsefullt, kanske för verksamheten men också för vår del. Vi kan få hjälp att genomföra viktiga utbildningar och viktiga informationsinsatser via det stora kunnande som finns vid Barnrättsakademien.

Svar på
interpellationer

Anf. 80 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Jag får tacka så mycket för de här beskederna. Jag hoppas att vi tillsammans kan se fram emot en framtid för Barnrättsakademien.

Anf. 81 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag vill tacka Lennart Axelsson för den diskussion som vi har haft om en viktig verksamhet.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2009/10:209 om jämställdheten inom kulturen

Anf. 82 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Monica Green har frågat mig om jag är nöjd med situationen för jämställdheten inom kulturen och om inte vad jag avser att göra för att skynda på jämställdhetsarbetet inom sektorn.

Jag delar Monica Greens uppfattning att jämställdheten inom kulturen behöver stärkas. Det är viktigt och grundläggande att kulturarbetsmarknaden i likhet med arbetsmarknaden i stort präglas av likabehandling och jämlika villkor för män och kvinnor. Dessa frågor har varit viktiga för mig under mandatperioden.

Den övergripande strategin för regeringens politik på området är att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i verksamheten, vilket numera också framgår av instruktionerna för myndigheterna inom kulturområdet. Det finns därutöver även behov av särskilda insatser för att kontinuerligt följa upp det jämställdhetsarbete som redan pågår men också för att stödja och stimulera satsningar som syftar framåt.

Som en uppföljning av betänkandet *Plats på scen* (SOU 2006:42) uppdrog därför regeringen i augusti 2007 åt Statens kulturråd att efter samråd med Konstnärsnämnden och JämO göra en fördjupad analys av jämställdheten inom scenkonstområdet. I analysen konstateras bland annat att medvetenheten och kunskapen om jämställdhetsfrågor har ökat. Könsfördelningen har på många håll förbättrats även om jag håller med Monica Green om att det fortfarande är en beklämmande statistik. Regeringen har även satt av 6 miljoner kronor för perioden 2007–2009 för jämställdhetsprojekt inom kultursektorn. Uppdraget var en följd av den artikel som jag skrev tillsammans med integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni i maj 2007.

Samtidigt som jag inte vill förneka betydelsen av särskilda insatser är det väsentligt att understryka vikten av att göra fler medvetna om de strukturer som har rått under lång tid. Genom ökad insikt, goda exempel, större mod och fortsatta diskussioner kan vi bidra till en verklig jämställdhet inom kultursektorn. Vi har kommit en bit på väg, men visst finns det mycket kvar att göra.

Anf. 83 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag tackar kulturministern för svaret. Nu har Moderaterna bestämt sig för att försöka vinna kvinnorna i det kommande valet. Då vore det lämpligt att man också ser till att det blir jämställdhet inom kulturen.

Jag hade en aning om att kulturen var lika ojämsställd som samhället i övrigt, men jag hade ingen aning om att det skulle vara så ojämsställt som det visar sig vara när man väl tittar på det. När man tittar på musikteatern, bildkonsten, scenkonsten, filmen, musik på radion och så vidare visar det sig att män är i fullkomlig majoritet utom på kontoristtjänsterna. Där jobbar kvinnorna.

Männen är i majoritet när det gäller det konstnärliga utförandet och också i majoritet när det gäller att hitta chefspositioner. Männen är i chefspositioner på alla kulturområden, till och med inom dansen som man skulle kunna tro är ett kvinnligt område. Även där har männen roffat åt sig de viktigaste platserna.

Det förvånade mig när jag väl tittade närmare på det. Jag blev uppmarksammad på det av författaren och genusvetaren Vanja Hermele. Jag tror att kulturministern känner till henne. Hon har tittat på de olika genererna inom kulturen. Det har då visat sig att det är otroligt ojämsställt inom kulturen.

Det är kvinnor som är i publiken. Varför är det då så ojämsställt när det väl kommer till att utföra det? Det är väl för att det är som i samhället i övrigt fast värre. Nu gäller det att visa för Moderaterna i synnerhet men för hela regeringen att man menar något i fråga om jämställdheten.

Om man vill vinna kvinnorna är det väl oerhört lämpligt att nu visa på orättvisorna, på vad som är fel och också erkänna att kvinnor är underordnade männen och att man är beredd att göra något åt det. Om man gör det är man feminist. Det har vi ganska få av i den borgerliga regeringen. Inte ens jämställdhetsministern vill kalla sig feminist.

Om man är beredd att förändra och vill ändra den könsmaktsordning som finns till exempel inom kulturen kan man kalla sig feminist. Det vore väl trevligt att få göra det och se till att det blir en mer feministisk anda inom kulturen.

För ett tag sedan var det ett debattprogram på tv, där man debatterade varför *P3 Guldkagan* hade blivit så mansdominerad. Det har varit andra debattprogram där man har tittat på filmen till exempel. Inte minst Leif Pagrotsky har påvisat hur ojämsställd filmen är och att så få kvinnor får göra film.

På område efter område inom kulturen ser vi att det är en total mansdominans. Det är verkligen dags att ta itu med det. Jag ser fram emot att kulturministern vill göra något åt det.

Anf. 84 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag är glad för den här debatten, för jag tror att Monica Green kommer att bli glad för en del av det som jag kommer att berätta, kanske inte allt och det kan vi återkomma till. Jag vill också säga att jag är stolt över att tillhöra en progressiv regering som inte ser graviditet som ett hinder för en kvinna att bli minister. När det kommer till hur det står till på jämställdhetsområdet inom scenkonsten är det en viktig fråga inte bara för mig som moderat utan för hela regeringen.

Monica Green undrar om jag är nöjd med jämställdheten inom scenkonstområdet. Man kan väl aldrig säga att man är helt nöjd så länge det finns skevheter och ibland också direkt diskriminering. Men jag är nöjd med att kvinnor har gjort framsteg på många områden. Det är det vi talar om. Det finns en del områden i samhället där män är underrepresenterade. I det här fallet har det på många sätt varit kvinnor.

Jag tycker att det är sorgligt att många män går miste om de kulturupplevelser som finns i Sverige. Det är kvinnorna som dominerar i publiken.

Det gäller teatrar, museer och dansföreställningar. Kvinnor läser mer böcker. De går oftare på bibliotek, och de går oftare på bio och konsthallar. Vi börjar också se en utjämning i publiken på idrottsevenemang. Fler kvinnor går på hockey, och fler kvinnor går på fotboll. Här börjar det bli en jämställd publik, vilket är oerhört roligt. Det måste jag framhålla eftersom jag också är idrottsminister och med glädje ska åka till Vancouver i morgon.

Innan jag kommer in på den statistik som Monica Green efterlyser kan vi glädja oss åt att vi faktiskt ligger i topp i EU när det handlar om kulturutövande och kulturkonsumtion. Vi svenskar är mycket aktiva, men vi kan bli betydligt mer aktiva än vi redan är.

Så till det som Monica Green tar upp i sin interpellation, det vill säga det som i mångt och mycket handlar om makten över kulturen. Det är ju inte bara publiken som har makten, utan det handlar också om vem som bestämmer och vem som får pengarna.

De här sambanden är kanske inte alltid så enkla och självklara som man skulle kunna tro, och det är uppenbart att det finns en del att göra. Jag har tittat på Monica Greens interpellation, och jag tror att de här siffrorna trots allt är ett par år gamla. Det är möjligt att det är de siffror som Teaterunionen presenterade för 2007. Rätta mig gärna om jag har fel, men jag tror det, och då har det faktiskt hänt en hel del.

En jämställdhetssatsning gjordes 2007–2009 efter att både Nyamko Sabuni och jag hade tagit del av det som kom fram i Birgitta Englins utredning *Plats på scen*. Jag beskrev det lite kort i mitt svar. Att det fanns ojämlikheter visste vi. Däremot visste vi inte att ett av de större problemen inom kulturområdet var sexuella trakasserier, särskilt inte inom en sektor som tror sig vara väldigt medveten om dessa frågor. Så var det alltså inte.

År 2009, alltså så sent som i fjol, beslutades också att alla myndigheter, och vi har rätt många myndigheter på vårt område, ska ha jämställdheten med i sina instruktioner. Det här är också något som man återkommande ska rapportera om, liksom att många myndigheter också ska redovisa besökarnas ålder och kön. Den statistiken är sedan en bra utgångspunkt för det arbete man ska bedriva.

Kulturrådet lämnade 2009, alltså också i fjol, en rapport som heter *På väg mot jämställd scenkonst* som visar att utvecklingen är på väg åt rätt håll. Större medvetenhet och ökade kunskaper är trots allt nyckeln.

I mitt nästa inlägg ska jag komma in på lite siffror, herr talman.

Anf. 85 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Tack så mycket! Jag ser fram emot de siffrorna, för när jag kontaktade Vanja Hermele om siffrorna som var från 2007 som Lena Adelsohn Liljeroth kommenterade berättade hon för mig att det inte har blivit bättre, snarare tvärtom. Det ska alltså bli intressant att höra i nästa inlägg om Lena Adelsohn Liljeroth har några andra siffror än vad man har kunnat ta fram hittills.

Sedan säger kulturministern att de är en progressiv regering, eftersom de har en gravid minister. Det är ni inte de första att vara i så fall. Ulrica Messing har också fött barn under sin tid i regeringen, och vi har flera framträdande politiker som har fött barn. Bara att man säger det tyder väl på att vi är ett ojämnt samhälle – eftersom man måste berätta om det. Vi har många män som har fått barn under tiden i regeringen utan att någon har lyft på ögonbrynen. Carl Bildt fick faktiskt barn när han var statsminister, och det var ingen som reagerade över det.

Vi är alltså ett ojämnt samhälle, eftersom vi måste berätta om att vi har kvinnor som är gravida. Men det ska jag inte lasta kulturministern för, för det är ett sådant samhälle vi lever i och som vi måste förändra hela tiden om vi har de feministiska glasögonen på oss och är medvetna om att kvinnor är underordnade männen och om vi är beredda att göra något åt det. Det hoppas jag att kulturministern är.

Kulturministern hänvisar återigen till publiken, att den blir mer och mer jämställd och att kvinnorna även går på idrotsevenemang. Men det räcker inte att det är kvinnor som går och tittar på och tar till sig kultur. Det vore naturligtvis väldigt bra om också männen kan ta till sig kultur, men det handlar även om utövandet, chefspositionerna och konstvärlden där männen roffar åt sig platserna med bättre betalt, får fler stipendier och får göra mer film och så vidare. Det är där vi måste se till att det blir en ändring.

Det är möjligt att man måste börja mycket tidigare – att vi måste börja med barnen och se till att det blir naturligt för barn att i tidig ålder både utöva och framställa konst och olika kulturupplevelser på olika sätt. Det är viktigt att man redan på ett tidigt stadium försöker förändra den könsmaktsordning som vi har i samhället. Det hoppas jag att Lena Adelsohn Liljeroth är beredd att göra.

Jag ska lägga till att när det gäller barnen håller vi socialdemokrater för närvarande på att tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet göra en rödgrön satsning inom kulturen. Vi har tagit till oss inspiration från Norge. Den tidigare kulturministern där berättar att de satsar på barnen och försöker att redan där bryta könsmaktsordningen och den tradition som vi faktiskt bär med oss genom historien.

Att satsa på barnen kan alltså vara ett sätt. Men se också till att kvinnor får göra film, att de får stipendier och att kvinnor får bli chefer inom de olika institutionerna.

Anf. 86 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag återkommer till det här med ungdomar om en liten stund.

Det finns en oberoende nyhetssajt som heter nummer.se som jag rekommenderar Monica Green att gå in och titta på. För ett år sedan, alltså vid ingången av teateråret 2009 gjorde de en genomgång av chefskapen just vid våra svenska scenkonstinstitutioner. Det man tittade på var bland annat män och kvinnor i chefspositioner.

Resultatet var överraskande, och jag tycker att det är märkligt att Vanja Hermele, som även jag har träffat och blivit intervjuad av, inte har kommenterat detta. För första gången någonsin är det nämligen fler kvinnor än män som leder de svenska scenkonstinstitutionerna, och fler kvinnor än män har det konstnärliga ledarskapet.

De här siffrorna är nog fortfarande aktuella. Det är 34 kvinnor som är chefer för teatrarna mot 31 män – detta utan kvotering. Ser vi till antalet konstnärliga ledare, och det är väl så viktigt för vad man exempelvis väljer för repertoar vid de olika scenkonstinstitutionerna, är det 32 kvinnor mot 24 män.

Det finns flera förklaringar till det här. Jag tror att utredningen *Plats på scen* betydde mycket bara genom att visa på de problem som fanns. Det gjorde att man fick det tydligt. Det blev utbildningar inom bland annat Svensk scenkonsts ram tillsammans med Symf och Teaterförbundet som har lett till att fler kvinnor har fått ökad kompetens och också sökt många av de här tjänsterna som man kanske av olika skäl inte sökte tidigare. Det har varit seminarier, möten och diskussioner, både vad gäller repertoar, vilket tilltal man har och hur man faktiskt arbetar på scenerna.

Den här genomgången gäller som sagt var teater, opera och dans. Det gäller inte musikens område. Man kan vara nöjd och glad över mycket som sker, men det sker inte på riktigt alla områden.

Inom musikområdet har vi trots allt, om vi håller oss till chefsituationen, ett antal nya kvinnliga chefer. Operan här intill har fått en ny chef, Birgitta Svendén. Göteborgssymfonikernas nya chef heter Helena Wessman. Vi har Mira Bartov på Folkoperan som ny konstnärlig ledare, och Pia Kronqvist är vd. Vi skulle kunna hålla på med en relativt lång uppräkningslista, men nu talar vi alltså om musikinstitutionerna.

På teaterhögskolorna bedrivs också ett antal verksamheter. Projektet Att gestalta kön är en sådan, för mycket handlar om kunskap och medvetande för både män och kvinnor. Detta är ju inte bara ett problem för kvinnor, utan det är också i hög grad bekymmer för män.

Det finns alltså en hel del kvar att göra. Det delas dock ut medel, bland annat av de 6 miljoner som sattes av tidigare, men också via olika projekt som Kulturrådet har där man nu har koncentrerat sig framför allt på musikområdet. Så sent som i fjol tror jag att 70 procent av de medel som avser jämställdhetsarbete gick till just musikinstitutionerna.

Jag hörde att en av våra större institutioner, jag ska inte här avslöja vilken det rörde sig om, men det är en stor musikinstitution, i fjol eller möjligen förfjol inte spelade en enda kvinnlig kompositör. Skälet är inte att det inte finns kvinnliga kompositörer, för det gör det. Jag läste en artikel nyligen – den handlade inte om Sverige utan om Frankrike – där man skrev att det på 1800-talet fanns lika många framstående kvinnliga

Svar på
interpellationer

tonsättare och kompositörer som manliga, men efter sin död försvann de på något sätt ur musikhistorien. Det var nog inte bara av en tillfällighet. Det fanns säkert en tanke i detta.

Om vi ser till vad som händer inom teater, dans, museer och många andra institutioner är det mycket, men vi har problem med musiken.

Anf. 87 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag tror också att det har hänt mycket sedan propositionen *Plats på scen* kom. Den var viktig, absolut, men sedan börjar Lena Adelsohn Liljeroth plocka ut vissa områden och talar om att i alla fall här har vi och inom det här området är det fler kvinnor. Ändå är det så få kvinnor att Lena Adelsohn Liljeroth till och med kan namnge dem. Att det är så få kvinnor att man till och med kan räkna upp namnen på dem bevisar ju också hur få kvinnor det är som faktiskt får möjlighet att utöva sin konst, göra film, göra musik och vara kompositörer, som Lena Adelsohn Liljeroth påpekar. Det har hänt *alldeles* för lite.

Om det nu finns goda exempel inom teater, opera och dans finns det tyvärr också det motsatta inom de områdena. Både inom musikteater och vissa områden inom operan ser det inte alls särskilt bra ut. Vi vet också när det gäller operan att det man sätter upp ofta är mäns verk och att även de dirigenter som är med är män, så det hjälper inte. Det är en bit på väg, det kan jag hålla med om, men jag tror att vi måste fortsätta att debattera den här frågan om och om igen och lyfta fram den i alla sammanhang för att visa på det ojämställda samhället som också innebär att vi har ett ojämställt kulturliv. Det är kvinnorna som sitter i publiken och det är faktiskt fortfarande män som är utövare, även om vi har ändrat lite grann.

Anf. 88 Kulturminister LENA ADELSONH LILJEROTH (m):

Herr talman! Det är möjligt att inte Monica Green lyssnar riktigt. Visst kan vi säga att det här är ett stort problem, men jag ser andra områden med betydligt större problem. Vi kan ta de börsnoterade företagen som ett exempel.

När jag säger att vi har 34 kvinnor som chefer mot 31 män på teatrar måste väl ändå Monica Green höra att det faktiskt har hänt väldigt mycket. Men jag sade också att det på musikområdet fortfarande är problem, även om de också successivt närmar sig.

Det gäller även filmen. Det handlar inte om regissörer. Där är det problem just med jämställdheten. Det är för få kvinnliga regissörer. Jag tror inte att någon fick stöd för de fyra första filmerna. Men ser man till manus och ser man till producenter står kvinnorna för över 40 procent. Det här är man väl medveten om på Filminstitutet. Det är också någonting som de arbetar med på olika sätt, med speciella satsningar.

Jag sade inte att jag är nöjd. Jag sade att det är mycket att göra. Men jag säger också att det absolut går åt rätt håll.

Jag ser det fortfarande som ett stort bekymmer inom kulturen att kvinnorna dominerar så starkt just i publiken. Om vi inte får fler män att ta del av kulturen och intressera sig för kultur kommer det kanske också att avspegla sig i hur man värderar kultur. Men de satsningar som man trots allt gör, inte minst gäller det utbildning och stöd, har betydligt

mycket för att utjämna den här skillnaden och, som jag sade, utan kvotering.

Sedan är vi helt eniga om hur viktigt det är att tidigt introducera barn och unga. Då kan jag säga att vår regering har infört att barn och unga ska vara en prioriterad grupp. Det står i ett av våra kulturpolitiska mål. Det är en förändring. Det har inte funnits tidigare.

Skapande skola, som är inne på sitt andra år, innebär också att barn och unga får större del av kulturen än de har fått tidigare, någonting som vi har arbetat för.

Vad jag hade velat veta om tiden hade medgett det – det får kanske bli en annan gång – är vad Monica Green ser för lösning. Är det kvotering? Jag tror inte det. Det här kan vi åstadkomma på många sätt som är mycket bättre än så på just det här området.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkande 2009/10:KU15
Trafikutskottets betänkanden 2009/10:TU11 och TU9
Justitieutskottets betänkanden 2009/10:JuU7 och JuU12
Kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU6

17 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositioner
2009/10:93 Vissa ändringar i lagen (2008:112) om ekodesign
2009/10:95 Luftfartens lagar
2009/10:96 Vissa apoteksfrågor

Skrivelse
2009/10:92 ILO:s deklaration om social rättvisa för en rättvis globalisering
Motion
med anledning av prop. 2009/10:84 Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina insats utanför Somalias kust (operation Atalanta)
2009/10:U6 av Hans Linde m.fl. (v, s, mp)

EU-dokument
KOM(2010)12 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska unionens finansiella bidrag till Internationella fonden för Irland (2007–2010)

Civilutskottets betänkande
2009/10:CU8 Familjerättsliga frågor

Prot. 2009/10:71
9 februari

Svar på
interpellationer

18 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 5 februari

2009/10:227 Ny lag om fastställande av konstllhörighet

av *LiseLotte Olsson* (v)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2009/10:228 Regeringens hantering av krisen inom läkemedelsindustrin

av *Tomas Eneroth* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:229 Arbetslösheten och välfärden

av *Monica Green* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2009/10:230 Hemtjänsttaxor

av *Eva Olofsson* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

den 8 februari

2009/10:231 Studenters anställningsbarhet

av *Mikael Damberg* (s)

till statsrådet Tobias Krantz (fp)

2009/10:232 Andelen ungdomar som går vidare till högre studier

av *Mikael Damberg* (s)

till statsrådet Tobias Krantz (fp)

den 9 februari

2009/10:233 Tågförseningar

av *Pia Nilsson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:234 Åldersdiskriminering gällande ID-handlingar

av *Hillevi Larsson* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:235 Trafikstörningar

av *Lars Mejern Larsson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:236 Ansvar för sjukförsäkringen

av *Matilda Ernkrans* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2009/10:237 Stora störningar i trafiken orsakade av snö, is och kyla

av *Christina Axelsson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 februari.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 5 februari

2009/10:483 Införande av ett exportpris för dataspel

av *Camilla Lindberg* (fp)

till statsrådet Ewa Björling (m)

2009/10:484 Sveriges tolkning av avfallsdirektivet

av *Anna Tenje* (m)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

den 8 februari

2009/10:485 Förföljda konvertiters möjligheter att få asyl

av *Eva Johnsson* (kd)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2009/10:486 Skattebefrielse av bostadsuthyrning

av *Monica Green* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:487 Möjlighet att utfärda ordningsbot vid nedskräpning

av *Gunilla Carlsson* i Hisings Backa (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:488 Dokument i utredningen om mordet på Olof Palme

av *Jan Lindholm* (mp)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:489 Fastighetsskatteavgift för studentbostäder

av *Mikael Damberg* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:490 Information om jobbskatteavdraget

av *Hans Backman* (fp)

till finansminister Anders Borg (m)

den 9 februari

2009/10:491 Översyn av utsökningsbalken

av *Hans Olsson* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:492 Långsiktiga spelregler för mejeribranschen

av *Mikael Oscarsson* (kd)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 februari.

Prot. 2009/10:71
9 februari

---

20 § Kammaren åtskildes kl. 19.35.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 15.56 och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

KARI HASSELBERG

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden	1
4 § Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott.....	1
5 § Meddelande om frågestund.....	2
6 § Meddelanden om ändringar i kammarens sammanträdesplan.....	3
7 § Svar på interpellationerna 2009/10:131 och 133 om förtroendet för näringsministern.....	3
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	3
Anf. 2 PATRIK BJÖRCK (s).....	3
Anf. 3 ANDRE VICE TALMANNEN.....	4
Anf. 4 PATRIK BJÖRCK (s).....	4
Anf. 5 PETER HULTQVIST (s).....	5
Anf. 6 JAN ANDERSSON (c).....	6
Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	6
Anf. 8 PATRIK BJÖRCK (s).....	7
Anf. 9 PETER HULTQVIST (s).....	8
Anf. 10 JAN ANDERSSON (c).....	9
Anf. 11 BOSSE RINGHOLM (s).....	10
Anf. 12 ANNE-MARIE PÅLSSON (m).....	11
Anf. 13 STAFFAN DANIELSSON (c).....	12
Anf. 14 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	12
Anf. 15 PATRIK BJÖRCK (s).....	14
Anf. 16 PETER HULTQVIST (s).....	14
Anf. 17 BOSSE RINGHOLM (s).....	15
Anf. 18 ANNE-MARIE PÅLSSON (m).....	16
Anf. 19 STAFFAN DANIELSSON (c).....	16
Anf. 20 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	16
8 § Svar på interpellation 2009/10:174 om indelningen av Sverige i anmälningsområden.....	17
Anf. 21 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	17
Anf. 22 ANNE-MARIE PÅLSSON (m).....	18
Anf. 23 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	19
Anf. 24 ANNE-MARIE PÅLSSON (m).....	21
Anf. 25 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	22
Anf. 26 ANNE-MARIE PÅLSSON (m).....	23
Anf. 27 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	23
9 § Svar på interpellation 2009/10:197 om statligt stöd till bilindustrin och konkurrensneutralitet.....	24
Anf. 28 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	24
Anf. 29 BOSSE RINGHOLM (s).....	25
Anf. 30 JASENKO OMANOVIC (s).....	26
Anf. 31 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	27
Anf. 32 BOSSE RINGHOLM (s).....	28

Anf. 33	JASENKO OMANOVIC (s)	29
Anf. 34	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	29
Anf. 35	BOSSE RINGHOLM (s)	31
Anf. 36	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	31
10 §	Svar på interpellation 2009/10:183 om barnen och krisen	32
Anf. 37	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	32
Anf. 38	MONICA GREEN (s)	33
Anf. 39	FREDRIK LUNDH (s)	34
Anf. 40	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	35
Anf. 41	MONICA GREEN (s)	36
Anf. 42	FREDRIK LUNDH (s)	37
Anf. 43	JASENKO OMANOVIC (s)	37
Anf. 44	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	38
Anf. 45	MONICA GREEN (s)	39
Anf. 46	JASENKO OMANOVIC (s)	40
Anf. 47	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	40
11 §	Svar på interpellation 2009/10:184 om barnkonventionen	41
Anf. 48	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	41
Anf. 49	MONICA GREEN (s)	42
Anf. 50	FREDRIK LUNDH (s)	43
Anf. 51	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	43
Anf. 52	MONICA GREEN (s)	44
Anf. 53	FREDRIK LUNDH (s)	45
Anf. 54	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	45
Anf. 55	MONICA GREEN (s)	46
Anf. 56	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	47
	Ajournering	47
	Återupptagna förhandlingar	47
12 §	Svar på interpellation 2009/10:185 om barnfattigdom	47
Anf. 57	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	47
Anf. 58	FREDRIK LUNDH (s)	48
Anf. 59	MONICA GREEN (s)	49
Anf. 60	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	50
Anf. 61	FREDRIK LUNDH (s)	51
Anf. 62	MONICA GREEN (s)	52
Anf. 63	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	53
Anf. 64	FREDRIK LUNDH (s)	54
Anf. 65	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	54
13 §	Svar på interpellation 2009/10:187 om ECT-behandling	55
Anf. 66	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	55
Anf. 67	ELINA LINNA (v)	56
Anf. 68	FINN BENGTSSON (m)	57
Anf. 69	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	58
Anf. 70	ELINA LINNA (v)	59
Anf. 71	FINN BENGTSSON (m)	60
Anf. 72	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	60
Anf. 73	ELINA LINNA (v)	61
Anf. 74	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	61

14 § Svar på interpellation 2009/10:193 om Barnrättsakademins framtid	62
Anf. 75 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	62
Anf. 76 LENNART AXELSSON (s)	63
Anf. 77 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	64
Anf. 78 LENNART AXELSSON (s)	64
Anf. 79 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	65
Anf. 80 LENNART AXELSSON (s)	65
Anf. 81 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	65
15 § Svar på interpellation 2009/10:209 om jämställdheten inom kulturen	65
Anf. 82 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	65
Anf. 83 MONICA GREEN (s)	66
Anf. 84 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	67
Anf. 85 MONICA GREEN (s)	68
Anf. 86 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	69
Anf. 87 MONICA GREEN (s)	70
Anf. 88 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	70
16 § Förnyad bordläggning.....	71
17 § Bordläggning.....	71
18 § Anmälan om interpellationer.....	72
19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	73
20 § Kammaren åtskildes kl. 19.35.....	74

